

4.15.1.17

๑๑๒๗๐

๙๓

การศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

29 ธ.ค. 2526

ปริญญานิพนธ์
ของ
วาสนีย์ ชูสงค์
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เลขที่ 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

เสนอต่อ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2525

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

151159

การศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียน และเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

เสนอต่อ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
 ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต
 กันยายน 2525

การศึกษารังนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนลาดยาววิทยาคม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 79 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 39 คน ได้ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ก่อนการทดลองมีการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การสื่อสารของมนุษย์ คำและความหมายของคำ ประโยคที่ใช้ในการสื่อสารกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม และกลุ่มทดลองได้รับการสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยไม่ใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ใช้เวลาในการทดลองเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม คือ สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 15 คาบ เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วได้สอบวัดตัวแปรทั้ง 2 ด้าน ด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถามฉบับเดิม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าสถิติที (t-test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF ACADEMIC ACHIEVEMENT AND ATTITUDE
TOWARD MATTAYOM SUKSA III THAI GRAMMAR FOR COMMUNICATING
BY GROUP PROCESS METHOD

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

September 1982

The purpose of this study was to measure the effect of group process method on the academic achievement and attitude toward Thai grammar for communicating of Mattayom Suksa III Students.

The group sample consisted of 79 Mattayom Suksa III Students of Latyao Wittayakom School, Amphor Latyao, Nakornsawan Province, 40 as experimental group and 39 as control group, both randomly selected. The study was conducted during the first semester of the 1982 academic year. Before the actual study, the subjects were measured by using the achievement test and attitude scales of Thai grammar for communicating in order to collect the pre-study scores of the two groups.

Then, each group was taught altogether 15 periods, 4 periods a week and each period lasted 50 minutes, experimental group under group process method and the control group under non-group process method. Measurement was again undertaken using the same two measuring instruments namely, the achievement test and the attitude scales of Thai grammar for communicating. Then the t-test was used for data analysis.

Results of data analysis showed that the students in the experimental group and the control group did not score significantly as far as the effect on the academic achievement and attitude toward Thai grammar for communicating is concerned. However, the experimental group showed higher achievement of and better attitude toward Thai grammar for communicating than before the use of group process method; statistically significant at .01 level.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณา
ปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

วิมล ธีระพงษ์ ประธาน
Ornithi Vithan กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

วิมล ธีระพงษ์ ประธาน
Ornithi Vithan กรรมการ
วิมล ธีระพงษ์ กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยคำแนะนำ และความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาโน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรินทร์ ประสงค์สม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รวีวรรณ ชุมชัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พิศศรี แจ่มไพบร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วดี ชาคือทิศ ที่ช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างแผนการสอนและรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อปริญญานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบคุณอาจารย์ใหญ่ และคณาจารย์ โรงเรียนลาดยาววิทยาคม ที่อนุเคราะห์ในเรื่องกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง พร้อมกันนี้ขอขอบคุณอาจารย์ จันทิมา อัมฤทธิ ที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดนักเรียนในกลุ่มทดลองครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณเคชา นันทันท์ ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ตลอดจนขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ๆ ในสาขาวิชา工商管理ศึกษาที่ช่วยเป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือต่อผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ของ คุณติ่ม วินิจวงษ์และคุณประยงค์ วินิจวงษ์ เกี่ยวกับการจัดพิมพ์ปริญญานิพนธ์นี้ให้สำเร็จลงด้วยดี

การทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจ ตลอดจนความอบอุ่นในครอบครัวด้วยความสม่ำเสมอจาก คุณวิเชียร ชูสงค์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นที่สุด

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านของผู้วิจัย

วาสนี ชูสงค์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1. บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย	7
เอกสารที่เกี่ยวกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	10
ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	25
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	31
3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	32
กลุ่มตัวอย่าง	32
วิธีดำเนินการทดลอง	33
เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง	34
เครื่องมือในการทดลอง	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
	เปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานในวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	44
	เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการ สื่อสารของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	44
	เปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของ นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	45
	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษา เพื่อการสื่อสารจากการทดสอบก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของนักเรียนภายในกลุ่มทดลอง	46
	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติจากการตอบแบบสอบถามก่อน การเรียนและหลังการเรียนภายในกลุ่มทดลอง	46
5	บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	48
	บทย่อ	48
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	48
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	48
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	51
	อภิปรายผล	52
	ข้อเสนอแนะ	56
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	57
	บรรณานุกรม	58
	ภาคผนวก	64

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	44
2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	44
3 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	45
4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อ การสื่อสาร จากการทดสอบก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนภายใน กลุ่มทดลอง	46
5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร จากการถามแบบสอบถามก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนภายใน กลุ่มทดลอง	46
6 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบ ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการสื่อสารของมนุษย์ ประโยชน์ในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ	171
7 ค่า p ค่า q และค่า pq ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน	172
8 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อ การสื่อสาร	173

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งสำหรับความเจริญของสังคมและประเทศชาติ ในปัจจุบันนี้สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและวิทยาการก็ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง กระทรวงศึกษาธิการตระหนักดีถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิทยาการ ทั้งในแง่ของระบบการศึกษาและหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษา จึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรขึ้น ในปี 2513 เป็นต้นมา สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับการมัธยมศึกษาได้กำหนดโครงสร้างและจุดประสงค์ของหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2520 ซึ่งระบุไว้ว่า ให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนและสังคม จะเห็นได้ว่าโครงสร้างของหลักสูตรใหม่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีวิชาบังคับ และวิชาเลือก เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจมากขึ้น การจัดกลุ่มวิชาก็จัดให้สอดคล้องกับความคิดที่จะให้การศึกษาเป็นไปเพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ของนักเรียนให้มากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : คำนำ)

แม้สภาพสังคมและวิทยาการจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ภาษาไทยก็ยังมีความสำคัญต่อคนไทยมากที่สุดเพราะนอกจากจะมีความสำคัญทางด้านการสื่อสารแล้ว ภาษายังเป็นวัฒนธรรมอันสูงส่งและละเอียดละไม ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจของคนในชาติ และเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาติ มีความสำคัญในการเล่าเรียน การประกอบอาชีพและการปกครองอีกด้วย (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ 2515 : 1) ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นสิ่งที่น่าจะถือว่ามีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งของการศึกษาเล่าเรียนของคนไทย (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ 2520 : 3) กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักในความสำคัญข้อนี้เป็นอย่างยิ่ง

จะเห็นได้จากการกำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับซึ่งผู้เรียนทุกคนจะต้องสอบผ่านจึงจะจบหลักสูตรตามที่ระบุไว้ในเกณฑ์การจบหลักสูตร

ในกลุ่มวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม. 3) ได้แบ่งโครงสร้างของวิชาออกเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก ในส่วนที่เป็นวิชาเลือกในกลุ่มวิชาภาษาไทยมีขึ้นเพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์และความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน นอกจากนั้นยังเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 19 - 20)

วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มวิชาเลือกในวิชาภาษาไทย ที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้และนำหลักเกณฑ์ที่ได้จากหลักภาษาไปใช้ในการ ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างเหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาและส่งเสริมประสิทธิภาพในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องอาศัยวิธีสอนที่เอื้อต่อการฝึกทักษะอย่างยิ่ง

ผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเท่าที่ผ่านมาและเป็นอยู่ไม่ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องมาจากอุปสรรคหลายด้าน เช่น พื้นความรู้ทางภาษาไทยของนักเรียนแตกต่างกัน จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นมากเกินไป เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมากเกินไป ครูขาดอุปกรณ์และความรู้เรื่องการวัดผล แต่อุปสรรคที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ วิธีสอนของครู

ครูภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาานิยมใช้วิธีสอนแบบบรรยายที่มุ่งจะสอนแต่ความรู้ อยู่ภายในกรอบ หรือมุ่งแต่จะหาความรู้มาป้อนให้นักเรียนเท่านั้น โดยที่นักเรียนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ซักถามข้อสงสัย และใช้ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ประการ คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน อย่างเต็มที่ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดายและควรได้ปรับปรุงแก้ไขอย่างยิ่ง

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยสรุปได้ว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ การขาดความเอาใจใส่และความพยายามค้นหาวีธีสอนที่ได้ผลของครู และวิธีสอนของครูมีผลต่อเจตคติของผู้เรียนเป็นอย่างมาก (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ 2520 : 11) เจตคติเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ นอกเหนือจากนิสัยและบรรทัดฐานของสังคม (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 10) ถ้านักเรียนมี

เจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนก็ควรจะทำให้นักเรียนสนใจและเรียนวิชานั้นได้ดีด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วควรมีการปรับปรุงการสอนโดยคำนึงถึงตัวผู้เรียนและหลักการ เรียนรู้ ซึ่งต้องเกิดจากการสงสัยไปตาม ท้าทาย มากกว่าการบอกให้ยอมรับ การศึกษาควรเป็นไปเพื่อการหาข้อเท็จจริง การได้รับประสบการณ์ตรงและเพื่อการแก้ปัญหา

การปรับปรุงการสอนนั้นทำได้หลายวิธี เช่นปรับปรุงโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย หรือการใช้นวัตกรรมทางด้านการสอนมาช่วย และนอกจากนั้นครูภาษาไทยยังต้องปรับปรุงตนเองให้ทันต่อสังคมและเหตุการณ์ รู้จักใช้วิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านของผู้เรียน สนับสนุนนักเรียนให้มีบทบาทในการเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเคารพสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น เป็นผู้รู้จักคิดเป็น ซึ่งการคิดเป็นนั้นไม่ได้อาศัยข้อมูลจากหนังสือเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ จากสังคมและสิ่งแวดล้อม (โกวิท วรพิพัฒน์ 2523 : 1)

วิธีสอนซึ่งจัดเป็นนวัตกรรมอันสามารถพัฒนาผู้เรียนได้แก่การสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (ทิศนา ขัมมณี 2522 : 199 - 200) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการสอนโดยวิธีนี้ว่า การสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้นสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียนและระหว่างนักเรียนและนักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ช่วยคิดและร่วมทำงานกับผู้อื่นได้ตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย ส่งเสริมการฝึกทักษะในการคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ช่วยสร้างสรรค์ให้เกิดความรัก ความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ ความสามัคคี รวมทั้งความช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งพื้นฐานและทักษะดังกล่าวจะช่วยให้ประเทศชาติมีพลเมืองดีและมีประสิทธิภาพในอนาคต จะเห็นว่าคุณค่าที่ได้รับเหล่านี้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ทั้งสิ้น

สำหรับรายวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นวิชาที่เสริมประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของรายวิชานี้ เพราะวิชานี้จะช่วยให้การเรียนการสอนวิชาหลักภาษาไม่น่าเบื่อหน่าย เนื่องจากผู้เรียนสามารถนำหลักเกณฑ์

ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ได้จึงเลือกรายวิชานี้ทำการวิจัย และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งมุ่งเพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้เรียนอย่างแท้จริง จึงควรจะได้ศึกษาค้นคว้าวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาดังกล่าว หลังจากที่ได้ศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้ว ได้เล็งเห็นว่า วิธีการนี้น่าจะสามารถจัดความ
เป้าหมายในการเรียนและทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย ตลอดจนเป็นวิธีที่จะช่วย
ฝึกฝนทักษะในการสื่อสารและการทำงานรวมกลุ่ม อันเป็นแนวทางสร้างลักษณะนิสัยของ
ผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดลองการใช้
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลัก
ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งนับเป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับการนำ
มาใช้พัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนจากการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนจากการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนการเรียนและหลังเรียน จากการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทของครูจากผู้สอนหน้าชั้นและผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้มาเป็นผู้สร้างสภาพการเรียนการสอนและผู้นำคำแนะนำ นอกจากนั้น

ถ้าพบผลการวิจัยว่า การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารดีขึ้น ก็จะเป็นแนวทางให้ครูภาษาไทยได้นำวิธีการไปปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ขอบเขตจำกัดในเรื่องกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนลำดวนวิทยาคม อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 2 ห้องเรียน โดยได้สุ่มออกเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน กลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และไม่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. เจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่สอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับกลุ่มควบคุมซึ่งจัดการเรียนการสอนที่นอกเหนือจากการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ คือ การสอนที่มีครูจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การบรรยาย การใช้อุปกรณ์ประกอบ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถาม ตลอดจนช่วยกันสรุปเนื้อหา

การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่จัดสภาพห้องเรียน บทบาทของครู นักเรียน และกิจกรรมโดยยึดหลักให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบในงาน เป็นการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ

5 - 10 คน เพื่อร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางคำานเนื้อหาและมนุษยสัมพันธ์ เมื่อจบบทเรียนแล้วจึงรวมเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อทำกิจกรรมขั้นวิเคราะห์โดย ตัวแทนกลุ่มย่อยจะออกมารายงานผลสรุปทางคำานเนื้อหาและการทำงานร่วมกันของกลุ่มตนพร้อมทั้งมีการซักถามปัญหาและให้ข้อเสนอแนะต่อการรายงานนั้น รวมทั้งนักเรียนจะช่วยกันอภิปรายและวิเคราะห์บทเรียนร่วมกัน โดยครูเป็นผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนต้องการตลอดจนเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับ โดยตั้งคำถามหรือให้แบบฝึกหัดในตอนท้าย

กลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มที่จัดการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มที่จัดการเรียนการสอนที่นอกเหนือจากการใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งการสอนในกลุ่มควบคุมนี้เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การบรรยาย การใช้อุปกรณ์ประกอบ การที่ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามตลอดจนช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องหรือสิ่งที่ได้จากการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งวัดได้จากการนำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างหลังจากการเรียนสิ้นสุดลง ซึ่งนักเรียนที่สอบได้คะแนนมากถือว่า เป็นผู้มียผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนผู้ที่สอบได้คะแนนน้อยถือว่า เป็นผู้มียผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

เจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความรู้ลึก ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งได้จากการที่นักเรียนตอบแบบสอบถามเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง วิชาเลือกในกลุ่มวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตรูปลักษณะของคำ กลุ่มคำที่ใช้ในภาษาไทย รู้จักใช้คำให้ตรงกับความหมาย รู้จักสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างคำ และระหว่างกลุ่มคำกับกลุ่มคำในประโยค ตลอดจนสามารถนำความรู้และหลักเกณฑ์ที่ได้จากหลักภาษาไปใช้ในการ ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทย

ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทย

การสอนเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งซึ่งครูเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อพยายามช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การสอนเป็นงานที่ยากยิ่ง เพราะครูทำงานกับสิ่งที่มีความยุ่งยากซับซ้อนที่สุดคือ นักเรียน การสอนภาษาไม่ว่าภาษาใด มีปัญหาทั้งสิ้น แต่ประเทศที่เจริญแล้วเล็งเห็นความสำคัญของภาษาของชาติตนและเห็นความสำคัญในการสอนภาษาของตัวเอง เพราะการสอนภาษาให้แก่ผู้ที่คิดว่าตนรู้จักภาษานั้นดีแล้วเป็นการทำได้ยากกว่าการสอนภาษาต่างประเทศ การสอนภาษาของชาติควรได้รับความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งในวงการศึกษา ความสำคัญในข้อนี้ประเทศที่มีภาษาของชาตินั้นใช้มาเป็นเวลานาน เข้าใจกันเป็นอย่างดีไม่ต้องกล่าวเป็นถ้อยคำ จะเห็นได้จากการปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ฝรั่งเศส ครูสอนภาษาฝรั่งเศสจะพูดด้วยความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ตนสอนภาษาฝรั่งเศสได้ (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ 2520 : 3)

สุจิต เพียรชอบ (สุจิต เพียรชอบ 2522 : 4 - 8) กล่าวว่า พอสรุปได้ว่า การสอนในระดับมัธยมศึกษา ครูผู้สอนจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมในด้านต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย นอกจากนี้คือ ความรู้ในวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากจะต้องรู้จักเก็บสะสม รวมไปถึงการหาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน ศึกษาหลักสูตรและแบบเรียนอย่างละเอียดเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ ครูต้องมีการปรับปรุงบุคลิกภาพปลูกฝังมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียนให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการสอนวิชาภาษาไทย การติดตามผล การประเมินผลการเรียนการสอนทุกครั้ง

ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร ควรสอดคล้องกับการวัดผล
2. เนื้อหาวิชากับความมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกัน

3. ควรเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและเสริมสร้างความ
คิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. หลักสูตรภาษาไทยควรปรับปรุงให้ใหม่อยู่เสมอ
5. การจากกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในวิชาภาษาไทยนั้นครูไม่ควรให้เด็กจดสิ่งที่มี
อยู่แล้วในหนังสือแบบเรียน
6. วิชาหลักภาษานั้นเข้าใจยาก ครูควรจัดหากิจกรรมที่น่าสนใจและทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน
7. ลดเรื่องในวรรณคดีประเภทนิยาย นิทาน เรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ควรเพิ่มวรรณกรรมปัจจุบันที่มีลักษณะปลุกใจให้รักชาติหรือเรื่องเฟลิกเฟลีนแด่งแนวกวี
8. มุ่งสอนวรรณกรรมในเชิงวิจารณ์เพื่อชี้ค่านิยมที่ถูกต้อง
9. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรให้นักเรียนแสดงออกทางพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาให้มากขึ้น
10. ครูภาษาไทยต้องปรับปรุงวิธีสอนของตนเองเสมอและเป็นกันเองกับนักเรียน
11. ครูภาษาไทยต้องมีอารมณ์มั่นคง ใจกว้าง ยอมรับแนวความคิดและทัศนคติของนักเรียน
12. ครูภาษาไทยที่ดีควรเลือกจากครูที่ศึกษามาทางนี้โดยตรงและเป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย

ปัญหาที่เกี่ยวกับผู้สอนวิชาภาษาไทย

1. ครูภาษาไทยบางคนไม่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ขาดความเป็นกันเองกับนักเรียน หรือยึดระเบียบวินัยมากเกินไป
2. ครูภาษาไทยบางคนสอนมานาน เคยใช้วิธีสอนอย่างไรก็ใช้อย่างนั้น ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง
3. ครูภาษาไทยบางคนใช้สื่อการสอนเฉพาะกระดาน รูปภาพเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจเหมือนกับวิชาที่มีสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

4. ครูภาษาไทยไม่เน้นทักษะทั้ง 4 คือการ ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้ครบตามหลักสูตรที่กำหนดให้

5. การวัดผลการเรียนของเด็กครูไม่ทำให้สม่ำเสมอทำให้ไม่สามารถทราบถึงพัฒนาการที่แท้จริงของเด็ก มักวัดผลเพียงปลายปีหรือปลายภาคเท่านั้น

6. ครูขาดประสบการณ์และความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนนักเรียน

7. ครูใช้ตำราในระดับอุดมศึกษามาสอนเด็กในระดับที่ตนสอน

ข้อเสนอแนะต่อครูภาษาไทยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของการสอนภาษาไทย

1. ตัวครูเองจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย เห็นคุณค่าและความสำคัญของภาษาไทย เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกลึกลงใจไปสู่นักเรียน

2. ครูภาษาไทยต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเสมอเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้เป็นคนหูตากว้างเชื่อมั่นในตนเอง ปลุกฝังศรัทธาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน

3. ครูควรทำงานกันเป็นทีม มีการปรึกษาหารือกันภายในโรงเรียน

4. ในการสอนภาษาไทยครูควรสัมพันธ์ทักษะทั้ง 4 ตลอดจนให้นักเรียนได้ฝึกทักษะดังกล่าว

5. ครูภาษาไทยต้องเตรียมตัวในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดีเพื่อให้นักเรียนจะได้เรียนรู้มาก ๆ

6. ครูภาษาไทยควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น การอภิปราย การโต้วาที การแสดงละคร การค้นคว้าทำรายงาน เพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อหน่าย

7. ครูภาษาไทยควรมีการวัดผลนักเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้ทราบปัญหาและจะได้ช่วยเหลือเด็กได้ทันเวลา

8. ครูภาษาไทยควรใช้สื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนรู้เร็วขึ้น สนุกสนาน และมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

เอกสารเกี่ยวกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มสัมพันธ์ คือ เรื่องที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของคนและกลุ่มคน ซึ่งก็หมายถึงการศึกษาว่าคนหนึ่งมีอิทธิพลต่ออีกคนหนึ่งอย่างไร และทำอย่างไร คนหลาย ๆ คนจึงจะอยู่รวมกันได้อย่างเป็นปกติสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและทำงานร่วมกันได้อย่างดี และได้ผลงานที่ดีด้วย เนื้อหาของกลุ่มสัมพันธ์นั้นมีมากมายเพราะเรื่องของคนเป็นเรื่องที่ศึกษากันได้ไม่รู้จบ

ในปี 2515 เป็นต้นมา ความรู้เรื่องกลุ่มสัมพันธ์เริ่มได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่าง ๆ ในประเทศไทยเรื่อยมา เช่น ในวงการศึกษาวงการแพทย์ พยาบาล นักธุรกิจ และนักบริหาร ตลอดจนนักสังคมสงเคราะห์และข้าราชการสังกัดกรม กอง ต่าง ๆ จากผลการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ปรากฏว่า มีผู้ได้รับประโยชน์และมีการนำเอาวิธีการนี้ไปใช้ประโยชน์แก่คนกลุ่มอื่น ต่อ ๆ ไป (พิศนา แหมมณี 2522 : 1)

เยาพา เคชะคุปต์ (เยาพา เคชะคุปต์ 2516 : 8) กล่าวว่า วัฏจักรกลุ่มสัมพันธ์เป็นเรื่องของการนำพลังกลุ่มมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางที่ถูกและทำให้เกิดการเรียนรู้ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างดี พลังกลุ่มเป็นสาขาหนึ่งของจิตวิทยาสังคมที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่ม ซึ่งคำว่าพลังกลุ่มกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มักใช้แทนกันเสมอ ลักษณะของพลังกลุ่มไม่ใช่วิธีการแต่เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์และการปรับตัวหรือการแสดงออกของบุคคลที่มาอยู่รวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อจุดมุ่งหมายส่วนใดอย่างหนึ่งหรือเพื่อทำการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งพลังหรือแรงผลักดันจากองค์ประกอบต่าง ๆ ในกลุ่มที่แอบแฝงซ่อนเร้นอยู่นี้จะช่วยให้กลุ่มสามารถดำเนินการไปในลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่

มีผู้ให้ความหมายของ พลังกลุ่ม และ กลุ่มสัมพันธ์ ไว้ดังนี้

บอนเนอร์ (Bonner, 1959 : 10) ได้ให้ความหมายว่า พลังกลุ่มเป็นแรงผลักดันที่เกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาอยู่รวมกันโดยมีความสัมพันธ์ การสื่อสารและการปรับตัวเข้าหากันซึ่งจะก่อให้เกิดพลังขึ้นภายในกลุ่ม

เรแกน และ เชฟปาร์ต (Ragan and Shepherd, 1971 : 197) กล่าวว่า พลังกลุ่มหมายถึง การศึกษาธรรมชาติของกลุ่มที่เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ทำงานร่วมกันโดยศึกษาสิ่งลงไปเกี่ยวกับความประพฤติดของสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบ

มีการกำหนดหน้าที่โดยมีการเตรียมการ การอภิปราย ประเมินผลร่วมกันและให้สมาชิกได้ทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มตลอดจนรู้เทคนิคการเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี

คาร์ทไรท์ และ แซนเดอร์ (Cartwright and Zander. 1960 : 4) ให้ความหมายว่าพลังกลุ่มเป็นวิธีการที่ใช้กระบวนการกลุ่ม เช่น การแสดงบทบาทจำลอง การอภิปราย การสังเกต และการให้ข้อวิจารณ์แก่กันเพื่อช่วยในการตัดสินใจร่วมกัน ช่วยในการฝึกทักษะเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ หรือการประชุมเพื่อการต่าง ๆ

ทิสนา แชมมณี (ทิสนา แชมมณี 2522 : 26) ได้กล่าวถึงกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิทยาการแขนงใหม่แขนงหนึ่งที่ช่วยสร้างเสริมความเข้าใจในเรื่องกลุ่ม วิทยาการแขนงนี้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่อง พฤติกรรมมนุษย์ ลักษณะของกลุ่ม การรวมกลุ่ม กระบวนการในการทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีในกลุ่ม ตลอดจนการพัฒนาความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น และนอกจากนี้ก็ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ว่า หมายถึงกระบวนการที่ใช้กลุ่มในการแก้ปัญหา หรือกระทำการสิ่งใดสิ่งใดร่วมกัน เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนในขณะที่เรียนนั้น นับเป็นกระบวนการสำคัญของการเรียนรู้

หลุย จำปาเทศ (หลุย จำปาเทศ 2522 : 48) ได้ให้ความหมายของวิชากลุ่มสัมพันธ์ว่า เป็นวิชาที่เกี่ยวกับการศึกษาถึงการมีปฏิริยาโต้ตอบแก่กันในกลุ่ม อิทธิพลต่าง ๆ ที่มีต่อกัน ลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม ผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มว่ากลุ่มมีวิธีการแก้ปัญหาย่างไร และวิธีไหนจึงจะได้ผลมากที่สุด

จันทิภา สิมปิเจริญ (จันทิภา สิมปิเจริญ 2522 : 1) กล่าวว่ากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นการศึกษาพฤติกรรมของคนโดยอาศัยกระบวนการต่าง ๆ จากกลุ่ม เมื่อมีการรวมกลุ่มกัน กลุ่มจะช่วยให้คนรู้จักตนเอง รู้จักจุดเด่น จุดด้อย และจุดอ่อนของตนเอง ความเข้าใจและความรู้จักตนเองมีส่วนช่วยให้คนเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นจุดอ่อนและแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ผลที่ได้จากสิ่งเหล่านี้จะทำให้คนเข้าใจผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นได้ เมื่อต่างมีความเข้าใจ เต็มใจที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันงานกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยดีและบรรลุผลดังที่คาดหวัง

จาก International Dictionary of Education ให้ความหมายไว้ว่า
กลุ่มสัมพันธ์เป็นการศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มคนและปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรมของแต่ละบุคคล
ในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม การศึกษาที่เกี่ยวกับการพัฒนาความเข้าใจเบื้องต้นโดยการ
แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ (Page and Thomas 1977 : 153)

นอกจากนั้น คาเตอร์ วี กูด (Carter V. Good. 1959 : 256) ได้ให้ความ
 หมายถึงของกลุ่มสัมพันธ์ไว้สั้น ๆ ว่า กลุ่มสัมพันธ์หมายถึงกลุ่มซึ่งอยู่ในรูปที่มีการปะทะสังสร
 กันหรือมีวิธิตำเนินงานของกลุ่มร่วมกัน

สรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการศึกษาการอยู่ร่วมกันของบุคคลตั้งแต่
 สองคนขึ้นไป เป็นวิธีใช้กลุ่มในการแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันโดยในการเรียนรู้
 นั้นทุกคนภายในกลุ่มจะเข้าร่วมในกิจกรรมด้วยตนเองโดยมีแรงผลักดันภายในกลุ่มช่วยให้ประสม
 ความสำเร็จในการแก้ปัญหา และนอกจากนั้นการรวมกลุ่มเพื่อการแก้ปัญหานี้จะส่งผลไปสู่การ
 รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่นและรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้เป็นไปด้วยดีอีกด้วย

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาโดยเริ่มจากการปฏิรูป
 การศึกษาในสหรัฐอเมริกาของ จอห์น ดีวอี้ (John Dewey) จากหลักการของ ดีวอี้
 ที่ว่า "โรงเรียนควรมีหน้าที่ในการเตรียมเด็กให้สามารถเผชิญชีวิตในสังคมได้โดยไม่ต้องมีหน้าที่
 เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น" จากคำพูดที่สำคัญของเขาก็คือ การเรียนโดยการทำจริง
 (Learning by doing) ได้กลายมาเป็นหลักการสำคัญในการศึกษา ที่เน้นการรวมกลุ่ม
 เพื่อการเรียนรู้ การรวมกลุ่มเพื่อทำงาน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการให้นักเรียน
 ปกครองตนเอง เป็นต้น กระบวนการกลุ่มจะช่วยครูส่งเสริมผู้เรียนในการฝึกทักษะการ
 ทำงานกลุ่มร่วมกัน เช่น ความร่วมมือในการทำงาน ความเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกที่ดีของ
 กลุ่ม รวมทั้งทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้อย่างมาก

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

1. ทฤษฎีสถาน (Field Theory) ของ เคิร์ต เลวิน (Kurt
 Lewin) ซึ่งมีแนวคิดโดยสรุปดังนี้คือ

- 1.1 พฤติกรรมจะมีผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม
- 1.2 โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะ

แตกต่างกัน

- 1.3 การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
ในรูปของการกระทำ ความรู้สึก และความคิด
- 1.4 องค์ประกอบต่าง ๆ ในข้อ 1.3 จะทำให้เกิดโครงสร้างของกลุ่ม
แต่ละครั้งซึ่งจะมีความแตกต่างกันตามลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม
- 1.5 สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงาน

2. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory) ของ เบลล์ (Bales)
โฮมาน (Homans) และไวท์ (Whyte) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้คือ

- 2.1 กลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์โดยการกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่งหรือมีปฏิสัมพันธ์
กันทางร่างกาย ทางวาจา และจิตใจ
- 2.2 กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำผ่านการมีปฏิสัมพันธ์นี้จะก่อให้เกิดอารมณ์
ความรู้สึก

3. ทฤษฎีระบบ (System Theory) มีแนวคิดที่สำคัญดังนี้

- 3.1 กลุ่มจะประกอบไปด้วยโครงสร้างหรือระบบซึ่งจะมีการแสดงบทบาท
การกำหนดบทบาท และตำแหน่งหน้าที่ของสมาชิก ซึ่งถือเป็นการลงทุน (input) เพื่อ
ให้ได้อัตผล (output) อย่างใดอย่างหนึ่ง
- 3.2 การแสดงบทบาท ตำแหน่งหน้าที่ของสมาชิกจะกระทำได้โดยการ
สื่อสารระหว่างกัน (Communication) และจากการเปิดเผยตัวในกลุ่ม

4. ทฤษฎีสังคมมิติ (Sociometric Theory) ของ โมเรโน (Moreno)
ซึ่งมีแนวคิดสำคัญดังนี้

- 4.1 การกระทำและจริยธรรม หรือ ขอบเขตการกระทำของกลุ่มจะเกิด
ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
- 4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์คือ การแสดงบทบาทจำลอง
หรือการใช้เครื่องมือวัดการเลือกทางสังคม

5. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Orientation) ของ ซิกมันต์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มีแนวคิดที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

5.1 เมื่อบุคคลอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจะต้องอาศัยความสนใจซึ่งอาจเป็นรางวัล หรือความสำเร็จของกลุ่มที่เป็นผลมาจากการทำงานกลุ่ม

5.2 การรวมกลุ่มจะทำให้บุคคลมีโอกาสแสดงตนหรืออาจพยายามปิดบังตน โดยวิธีต่าง ๆ การจะให้บุคคลแสดงออกอาจใช้วิธีจิตบำบัด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่ม เข้าใจตนเองและกลุ่มมากขึ้น

จากทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าว ทิศนา แชนมณี (ทิศนา แชนมณี 2522 : 200 - 201) ได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เรียกว่า ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งมีหลักการเรียนรู้ดังนี้

1. หลักการสอนยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั่วถึงมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพราะการที่ผู้เรียนมี บทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนอย่าง มีชีวิตชีวา

2. หลักการสอนยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ผู้เรียนจะมีโอกาสเรียนรู้ จากกลุ่มได้มาก มนุษย์จำเป็นต้องอยู่รวมกับผู้อื่น ซึ่งความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมมีผล ต่อการกระทบกันอยู่เสมอ การฝึกให้เรียนรู้ในลักษณะกลุ่ม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานกับผู้อื่นได้ดี

3. หลักการสอนที่ฝึกการค้นพบด้วยตนเอง เป็นกระบวนการสำคัญในการ เรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหา และพบ คำตอบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้ดี และมักจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับจากการบอกเล่าจากผู้อื่น

4. หลักการสอนที่ฝึกความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ว่าเป็นเครื่องมือ ที่จำเป็นสำหรับการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรพยายามเน้นให้ผู้เรียน ได้คิดวิเคราะห์ ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบไม่ใช่มุ่งเพียงคำตอบโดยไม่ คำนึงถึงกระบวนการ และวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา

5. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การ เรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้นดังนั้นครูจึงควรพยายามจัดกระบวนการ
เรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจ
ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการพยายามติดตามผลการปฏิบัติของ
ผู้เรียน

ในปี 2517 เยาวพา เคชะคุปต์ (เยาวพา เคชะคุปต์ 2517 : 156 - 183)
ได้นำหลักการของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาสร้างแบบอย่างการสอนในระดับประถมศึกษา
โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา และเป้าหมาย
ของการศึกษา คือ

1.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ของผู้เรียนใน
ด้านความเข้าใจ ด้านเนื้อหาวิชา มโนธรรมและทักษะ

1.2 จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งกำหนดให้ชัดเจนว่า ต้องการให้
ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในทางใด มีความสามารถทำอะไรบ้าง

2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเน้นประสบการณ์ขั้นเริ่มแรก
ที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจอย่างถ่องแท้ด้วยตนเอง ซึ่งมีลักษณะดังนี้

2.1 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วม
ทั้งทางกาย อารมณ์ และสติปัญญา

2.2 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน
มากขึ้น ให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และทำงานต่าง ๆ ร่วมกันให้สัมพันธ์กับผู้อื่น
อย่างใกล้ชิด

2.3 กำหนดขั้นกิจกรรมดังนี้

2.3.1 กิจกรรมขั้นเริ่มต้น ครูเป็นผู้กำหนดการดำเนินงาน
ขั้นกิจกรรมให้สะดวกสบายมากขึ้นซึ่งมีขั้นตอนคือ การแบ่งกลุ่ม จัดสถานที่ บอกวิธีดำเนินงาน

บอกกติกาหรือกฎเกณฑ์ในการทำกิจกรรม กำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยก่อนทำกิจกรรม

2.3.2 กิจกรรมชั้นปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น โดยที่ครูเป็นผู้เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนและโอกาส ดังนี้คือ การอภิปราย การตั้งคำถาม การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกมส์ สถานการณ์จำลอง ละคร กลุ่มย่อย

ลักษณะกิจกรรมที่นำมาใช้นี้ จันทิกา ลิมปิเจริญ (จันทิกา ลิมปิเจริญ 2522 : 54 - 56) อ้างในเอกสารการเรียนรู้ประกอบวิชากลุ่มสัมพันธ์ ว่า กิจกรรมนั้นจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม กิจกรรมนั้นทำให้มีการรวมตัวกันได้ดี มั่นคง และแน่นแฟ้น กิจกรรมนั้นต้องช่วยลดความเครียด มีเรื่องให้ขบขัน มีการหัวเราะบ้างในบางช่วง และทำให้ทุกคนพอใจ กิจกรรมนั้นต้องสร้างความเข้าใจ เห็นใจกัน มีใจก่อให้เกิดความแตกร้าง กิจกรรมนั้นต้องให้ข้อคิด มีการประเมินผล ในการวิเคราะห์ กิจกรรมนั้นต้องเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นมีการซักถาม อภิปรายกันอย่างเปิดเผย

กิจกรรมนั้นมีส่วนให้ความรู้ มีการย้าให้สมาชิกเข้าใจเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี กิจกรรมนั้นช่วยชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง มีความกล้าที่จะรับชอบการผิดของตนเอง นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคนอื่น ๆ เข้าใจคนอื่นมากขึ้น

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา และมนุษยสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง แบ่งออกดังนี้

3.1 การวิเคราะห์กระบวนการการเรียนรู้และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ควบคู่การอภิปรายถึงความคิด การทำงาน ความรู้ลักษณะทำงานร่วมกัน พฤติกรรมและการสัมพันธ์กันในการทำงานกลุ่มโดยปราศจากอคติ ผลของการวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองเป็นแนวทางในการปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรม ตลอดจน

คำนิยมให้สูงขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจผู้อื่น รู้จักพัฒนาตนเองในด้านการเป็นผู้นำ
ผู้ตาม ความมีมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนช่วยให้เห็นปัญหา และวิธีการทำงานที่เหมาะสมเพื่อ
ปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

3.2 การวิเคราะห์เนื้อหา การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะเป็น
ที่มาของการเรียนรู้ เนื้อหาวิชาที่แยกกันไม่ได้คือ ด้านอารมณ์ ร่างกาย สังคม และสติปัญญา
ดังนั้นการวิเคราะห์กระบวนการของสมาชิกในกลุ่มจะนำมาสู่ความเข้าใจในด้านเนื้อหาวิชา
การวิเคราะห์เนื้อหาวิชาจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถทางสติปัญญาเพิ่มขึ้น และยังสามารถขยาย
ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความหมายต่อผู้เรียนแต่ละคน

4. การสรุปและการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปรวบรวม
แนวคิดเหล่านั้นออกเป็นหมวดหมู่และเป็นกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล โดยครูจะ
ต้องแนะแนวทางให้ผู้เรียนอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปของสิ่งที่เรียนมา หลังจากนั้นก็ช่วยให้ผู้เรียน
มีโอกาสดิคค้นหรือนำหลักการที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้เข้ากับตนเองเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพและ
พฤติกรรมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้าง
สรรสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

5. การประเมินผล จะช่วยให้ทราบว่า การสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
เพียงใด การประเมินผลจะช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้เป็นอย่างไร
ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินผล
การสอนของตนว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด การประเมินผลที่ดีที่สุดในกระบวนการ
กลุ่มคือ ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม ความสามัคคี และการให้ข้อ
วิจารณ์ต่อกัน

องค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม

ประการ โฉมทองคำ (ประการ โฉมทองคำ 2522 : 12) ได้สรุป
องค์ประกอบของการทำงานกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย ไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้นำกลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนของกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อสมาชิกทำหน้าที่ประสาน
ประโยชน์แก่ทุกคนในกลุ่ม

2. เลขานุการ ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่ประสานงานในกลุ่มช่วยเหลืองานในกลุ่มร่วมกับผู้นำและจัดบันทึกมติ ข้อตกลงและการสรุป
3. สมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับผู้นำกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มด้วยกันทั้งการให้แง่คิด ข้อเสนอแนะและการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มทุกขั้นตอน
4. วิทยากร ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือกลุ่มในการชี้แนะแนวทางแก่กลุ่มที่จะนำไปสู่เป้าหมาย
5. ที่ปรึกษาของกลุ่ม ได้แก่ ผู้ให้ข้อคิดเห็นและให้การชี้แนะแก่ที่ประชุมกลุ่ม
6. ผู้สังเกตการณ์ ได้แก่ ผู้คอยสังเกต การประชุม หรือการทำงาน

ลักษณะการเรียนรู้ตามวัฏจักรกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

เรวดี วงศ์พรหมเมฆ (เรวดี วงศ์พรหมเมฆ 2521 : 27) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้โดยวัฏจักรกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนจะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการนั่งฟังคำบรรยายของครู ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง
2. ครูทำหน้าที่ประสานงานและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนให้เกิดความราบรื่น
3. การเรียนรู้เกิดจากการที่นักเรียนทุกคนในกลุ่มได้เป็นแหล่งที่มาของความรู้โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จึงมาจากสมาชิกภายในกลุ่ม
4. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความต้องการและประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่ม
5. การเรียนรู้ในกลุ่มจะมี 3 ลักษณะคือ การเรียนรู้เรื่องของตนเอง การเรียนรู้เรื่องของสมาชิกภายในกลุ่ม และการเรียนรู้เรื่องของกลุ่ม ซึ่งวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายทั้งสามประการนั้น ต้องอาศัยการให้ข้อสังเกตแก่กันอย่างจริงจัง และจริงจัง ซึ่งจะมีส่วนร่วมปรับปรุงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของแต่ละฝ่ายให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

✓ (๖) กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ใช้ในกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ได้แก่

ทศนา แคมมณี (ทศนา แคมมณี 2522 : 201 - 202) ได้แนะนำรายละเอียดไว้หลายวิธีดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเอง ภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลที่ออกมาจะอยู่ในรูปแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role-Play) วิธีนี้เป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง บรรยายภาคในการเรียนรู้ก็น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) วิธีนี้ใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ อภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนการหาทางแก้ปัญหา นั้น วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริงซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสทดลองและแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงเพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่ ได้รับมากเกินไป

5. ละคร (Action or Dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียน หรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงต้องแสดงให้สมบทบาทนั้น โดยไม่เอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้ามาเกี่ยวข้อง อันจะทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ละครจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้จะช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจแก่กัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกัน

6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว อาจจะ เป็นเพราะเล็งเห็นแล้วว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลมากขึ้น การใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีต่างกันแล้วแต่ผู้จัดจะคิด

ผลดีของการสอนโดยวิธีการระดมการกลุ่มสัมพันธ์

เยาวยา เคชะคุปต์ (เยาวยา เคชะคุปต์ มปป. : 3) ได้กล่าวถึง ผลดีของการทำงานกลุ่มตามวิธีการระดมการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้ คือ

1. ครูและนักเรียนมีโอกาสตอบสนองกันมากขึ้น
2. นักเรียนที่ไม่ค่อยมีโอกาสแสดงออกหรือเป็นบุคคลขี้อายจะได้มีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น
3. นักเรียนจะมีโอกาสสนใจกับเนื้อหาวิชาโดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และจะเกิดการเรียนรู้ และการค้นพบด้วยตนเอง
4. การเรียนรู้จะสนองความต้องการของผู้เรียนซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจใฝ่รู้อย่างจริงจัง
5. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น ทั้งได้ช่วยกำหนดเนื้อหา และเป็นผู้แสดงออกอย่างจริงจังในการรวมกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม
6. ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถจากความรู้ที่ตนมีอยู่และจากที่อื่นมาใช้ในการเรียนรู้

7. ผู้เรียนสามารถเผชิญปัญหา และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและมีประสบการณ์ในชีวิตจริงได้อย่างจริงจัง

นอกจากนั้น จันทิภา ลิ้มปิเจริญ (จันทิภา ลิ้มปิเจริญ 2522 : 79) ได้ให้บทสรุปเกี่ยวกับการสอนกลุ่มสัมพันธ์ว่า กระบวนการกลุ่มนั้นสามารถเน้นกระบวนการเรียนการสอนในทางปฏิบัติและค้นพบสิ่งที่ได้จากการฝึกหัดทดลองมากกว่าเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น นอกจากนั้นผู้เรียนยังยอมรับในความบกพร่องของตนเองพร้อมจะแก้ไขและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเห็นอกเห็นใจ การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย รู้จักแก้ปัญหา มีเหตุผล เคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยฝึกจากกิจกรรมในห้องเรียน ก่อนจะออกไปเผชิญชีวิตจริงในสังคมที่เขาใช้ชีวิตอยู่

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

ได้มีผู้ให้ความหมายของเจตคติไว้พอสังเขป ดังนี้

ออลพอร์ท (Allport. 1935 : 418) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นสภาวะความพร้อมทางจิตใจอันเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงกำหนดทิศทาง ปฏิกริยาที่จะมีต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการสร้างเจตคติให้แก่เด็กนั้น การเรียนมีส่วนช่วยได้มาก เพราะเจตคติของเด็กได้มาจากประสบการณ์ต่าง ๆ และเมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้รับความสำเร็จ เจตคติจะค่อย ๆ ก่อตัวขึ้น

นิวคอมบ์ (Newcomb. 1954 : 128) ได้กล่าวไว้ว่าเจตคติเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับ เจตคติจะแสดงออกไ้ทางพฤติกรรมซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การแสดงออกในลักษณะพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ เรียกลักษณะเช่นนี้ว่า เจตคติเชิงนิมาน (Positive Attitude) อีกลักษณะหนึ่งเป็นการแสดงออกที่ไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย เบื่อหน่ายชิงชัง เรียกลักษณะนี้ว่าเจตคติเชิงนิเสธ (Negative Attitude)

เคแกน (Kagan, 1967 : 613) ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นความ
โน้มน้าวที่ฝังแน่นในความคิดและความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบที่มีต่อสิ่งที่เกิดขึ้น
โดยเฉพาะเจตคติประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 2 อย่างคือ ความรู้ความเข้าใจ กับ อารมณ์

ครูซ (Cruze, 1974 : 187) กล่าวถึงเจตคติว่าหมายถึง ความรู้สึกเอน
เอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับ และเจตคติเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

เดโช สนวนานท์ (เดโช สนวนานท์ 2512 : 28) กล่าวว่าเจตคติเป็น
คุณลักษณะของบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นได้ เปลี่ยนแปลงได้ และเป็นแรงจูงใจที่กำหนดทิศทาง
พฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดลอมต่าง ๆ กัน ดังนั้นเจตคติจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่ง
ที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานในอาชีพของตน หรืออาจล้มเหลว

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2518 : 3) ได้ให้ความ
หมายของเจตคติว่า เจตคติเป็นความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อบุคคล หรือสถานการณ์
ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดี ชัดแจ้ง หรือเป็นกลางก็ได้ ซึ่งเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะ
ที่ดีหรือเลว ของบุคคลหรือสถานการณ์นั้น ๆ

เชคคักดี ไชวาสินธุ (เชคคักดี ไชวาสินธุ 2520 : 38) กล่าวว่าเจตคติ
เป็นความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์
และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปใน
ทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุน หรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับขบวนการ
อบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีทางสังคม ซึ่งเจตคตินี้จะแสดงออกหรือปรากฏให้เห็นชัดใน
กรณีสิ่งเร้านั้นเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Socialization)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 1) ให้ความหมายของ
เจตคติว่า เป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ
สถานการณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งท่าทีที่บ่งถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

พอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง สภาพของจิตใจ อารมณ์ต่าง ๆ ความรู้สึก ความรัก
ความชัง ของมนุษย์ที่มีต่อมนุษย์ด้วยกัน มีต่อสถานการณ์หรือมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เจตคตินั้น
สามารถสร้างขึ้นได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนั้นเจตคดียังมีอิทธิพลต่อการแสดง
ออกของพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย

องค์ประกอบของเจตคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 3 - 4) กล่าวว่า เจตคติมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิดซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งต่างกัน ขึ้นอยู่กับความคิดของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า

2. องค์ประกอบทางด้านท่าที ความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งจะเป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดีขณะที่คิดถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดแสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกในด้านบวก และด้านลบ ตามลำดับต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านปฏิบัติ (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติหรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสม จะเกิดการปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

องค์ประกอบทั้ง 3 นี้ มีความสัมพันธ์กันมาก บางครั้งจะแยกไม่ออกอย่างเด็ดขาด เช่น ถ้าบุคคลใดเคยประสบอุบัติเหตุ รอดยนต์คว่ำ ก็อาจมีความรู้สึกด้านลบต่อ รอดยนต์ แต่ขณะเดียวกันเขาอาจยอมรับว่า เขาจำเป็นในการต้องใช้รอดยนต์เดินทางไปในที่ต่าง ๆ ซึ่งแสดงว่าเขามีองค์ประกอบทางด้านปฏิบัติเป็นไปในด้านบวก และมีแนวโน้มที่จะใช้ รอดยนต์

การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (ซูซีฟ อ่อนโคกสูง 2518 : 7) กล่าวว่าเจตคติ เป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากสิ่งต่อไปนี้คือ

1. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือสื่อมวลชน
2. เมื่อได้รับประสบการณ์ตรง หรือความสะเทือนใจ หรือประทับใจ
3. เมื่อถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติไปนาน ๆ

4. การรักษาทางจิต เพื่อให้เข้าใจเหตุผลที่ถูกต้องขึ้น

5. เปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมใหม่

ประโยชน์ของเจตคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเจตคติไว้ว่า เจตคติให้ประโยชน์คือ

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการจัดรูปหรือระบบของสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว
2. ช่วยให้มีค่านิยมในตัวเอง โดยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัว
3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิริยาโต้ตอบนั้นส่วนมากจะทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตน ซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติตามวิธีของ เรนีส ลิเคิร์ต (Renis Likert)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 28 - 32) ได้ลำดับขั้นตอนไว้ดังนี้

1. พิจารณาว่าต้องการจะวัดเจตคติของใคร ที่มีต่ออะไร และให้ความหมายของเจตคติและสิ่งที่จะวัดให้แน่นอน
2. ตีความหมายของสิ่งที่จะวัดได้แน่นอนแล้วก็สร้างข้อความในแต่ละหัวข้อนั้นให้คลุมเครือหาข้อความนั้นอาจจะเขียนขึ้นเองหรือนำมาจากที่อื่น เช่นจากหนังสือพิมพ์หรือจากผู้ที่ทรงคุณวุฒิในค่านั้น ๆ ก็ได้ แต่ต้องมีลักษณะดังนี้
 - 2.1 เป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ใช่เป็นข้อเท็จจริง
 - 2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกลจะต้องประกอบด้วย ข้อความที่เป็นทางบวกและลบคละกันไป

2.3 ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้นและเข้าใจง่ายไม่กำกวม

2.4 จำนวนข้อความซึ่งสร้างขึ้นครั้งแรกควรมีประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความให้เหลือประมาณ 20 - 25 ข้อความ ในแต่ละหัวข้อของสิ่งที่จะวัด

3. เมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้วก็บรรจุลงในสเกล โดยให้มีข้อเลือก 5 ข้อเลือก ดังนี้คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. การกำหนดของการตอบข้อเลือกต่าง ๆ แต่ละข้อความ ให้แต่ละข้อเลือกมีน้ำหนักเป็น 5, 4, 3, 2, 1 หรือ 1, 2, 3, 4, 5 ทั้งนี้ขึ้นกับข้อความว่าจะเป็นบวก หรือลบ

5. นำข้อความที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับบุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานคล้าย ๆ กลุ่มที่จะศึกษา เพื่อการปรับปรุงและคัดเลือกข้อความ จำนวนบุคคลที่จะใช้มีประมาณ 80 - 100 คน แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ข้อความว่าสามารถวัดความรู้อีกแตกต่างกันได้หรือไม่

การแปลความหมาย

คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ดูว่าคะแนนเฉลี่ยจะตกอยู่ในส่วนใดของสเกล โดยเอาคะแนนตรงกลางเป็นหลัก วิธีนี้ใช้ได้ก็เฉพาะที่เป็น การเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งระหว่างกลุ่มหรือกลุ่มเดียวกัน ในการหาค่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอันเนื่องมาจากการเอาตัวแปรบางอย่างไปทดลอง เช่น หลังจากใช้วิธีการศึกษาบางอย่างแล้วเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงไปของกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

งานวิจัยในประเทศ

ในปี 2517 เยาวพา เคะชะคุปต์ (เยาวพา เคะชะคุปต์ 2517 : 7) ได้ทำการวิจัยเรื่องทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้สนใจจะได้นำไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้สอดคล้อง

กับบรรยากาศและการเรียนแบบประชาธิปไตยและตรงจุดมุ่งหมายของการศึกษาแล้วสร้างบทเรียนไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4, 5, 6 ผลปรากฏว่า สามารถประยุกต์ใช้กับผู้ที่มีอายุและความสามารถแตกต่างกันได้จริง และพบว่าการเรียนตามทฤษฎีนี้เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะ และเป็นการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมค่านิยมสัมพันธที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

ในปีเดียวกัน บัทยา เทพจักรพงศ์ (บัทยา เทพจักรพงศ์ 2517 : 85) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีแปลและสอนด้วยกระบวนการกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 แต่ผลจากการสำรวจทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียนปรากฏว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ในปี 2519 เสริมศิริ เมนะเศวต (เสริมศิริ เมนะเศวต 2519 : 50) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนการสอนวิชาหลักการสอนหน่วย โรงเรียนประถมศึกษา โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดา ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่นักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีการเปลี่ยนแปลงในด้านทักษะ และทัศนคติในการทำงานกลุ่ม

สุภาพรรณ พวงจันเพชร (สุภาพรรณ พวงจันเพชร 2520 : 48) ได้เปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรม หน่วย คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนธรรมดา ในชั้นประถมปีที่ 6 ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ทัศนคติในการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ในด้านมนุษยสัมพันธ์ดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบธรรมดา

หลังจากนั้นในปี 2523 วิวรรธน์ มุขดี (วิวรรธน์ มุขดี 2523 : 74) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสัณฐานศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนแบบปกติ ผลปรากฏว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองดีขึ้น

สำหรับวิชาภาษาไทยนั้น ได้มีผู้นำวิธีการของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อศึกษาถึงผลการเรียนและเจตคติของนักเรียนซึ่งปรากฏผลดังนี้คือ

สะอาค เลิศหิรัญ (สะอาค เลิศหิรัญ 2523 : 57 - 58) ได้ทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องลูกน้อยหอยสังข์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนอนุบาลนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมดา ผลการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่บรรยากาศในการเรียนของกลุ่มทดลองดีกว่า สนุกสนานและได้ฝึกคุณสมบัติในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ และรู้จักการทำงานกับผู้อื่น

ในปีเดียวกันนั้น ได้มีการทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทย บทละครเรื่องพระร่วง จากหนังสือเรียนชุดทักษะสัมพันธ์ สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 2 โดย สมถวิล วิเศษสมบัติ (สมถวิล วิเศษสมบัติ 2523 : 67 - 68) กลุ่มทดลองเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุม เรียนโดยวิธีการสอนแบบธรรมดา ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้น แต่บรรยากาศในการเรียนของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม

การทดลองของ สะอาค เลิศหิรัญ และ สมถวิล วิเศษสมบัติ มีผลสอดคล้องกับการทดลองของ วิไลวรรณ สันตวโกลม ซึ่งทำการทดลองในปี 2521 คือ

ผลการทดลองเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทยเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางซึ่งทดลองเปรียบเทียบโดย วิไลวรรณ สันตวโกลม (วิไลวรรณ สันตวโกลม 2521 : 45) ผลปรากฏว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา มีความคิดเห็นว่า การเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อง่าย ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และยังได้ฝึกคุณสมบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และกล้าแสดงความคิดเห็นตลอดจนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอีกด้วย

จากผลการทดลองดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แตกต่างจากผลการวิจัยโดยเฉพาะทาง ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ พัชรีย์ เอี่ยมทัศน, มณฑา ชงอินทรเนตร, กมลทิพย์ กลิการ์, วรณา ทวงชัยปิติ ดังต่อไปนี้

พัชรีย์ เอี่ยมทัศน (พัชรีย์ เอี่ยมทัศน 2518 : 48 - 50) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการสอบคณิตศาสตร์โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบปกติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่าหลังจากจบบทเรียนแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่จากการทดสอบหลังสอน 1 เดือน ปรากฏว่าความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างสองกลุ่มมีนัยสำคัญทางสถิติ ทางด้านทัศนคติของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

มณฑา ชงอินทรเนตร (มณฑา ชงอินทรเนตร 2521 : 56) ได้วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิต โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบปกติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนด้วยวิธีธรรมดา และมีทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าวิธีสอนแบบธรรมดา

ทอมดา กมลทิพย์ กลิการ์ (กมลทิพย์ กลิการ์ 2524 : 44 - 46) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย แรงธรรมชาติ โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของผู้เรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ

วรณา ทวงชัยปิติ (วรณา ทวงชัยปิติ 2520 : 61) ได้ทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีเรียนเป็นคณะ

กับชั้นเรียนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นคณะสูงกว่านักเรียนในชั้นเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีทัศนคติต่อการเรียนดีกว่านักเรียนที่เรียนในชั้นปกติด้วย

ส่วนผลการวิจัยที่กล่าวถึงพัฒนาการของการเรียนรู้ ที่จัดการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีปรากฏอยู่คือ

✓ ในปี 2523 วิริยะ บุนยะนิवास (วิริยะ บุนยะนิवास 2523 : 48 - 49) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนแบบธรรมดา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีพัฒนาการการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่มีการสอนแบบธรรมดา และมีพัฒนาการทางทัศนคติต่อการเรียนเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทนา ภาคบงกช (ฉันทนา ภาคบงกช 2518 : 7) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนวิชาสังคมศึกษา หน่วย วันสำคัญของชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกลุ่มสัมพันธ์ มีพัฒนาการทางมนุษยสัมพันธ์ และพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับ .01 และทัศนคติเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในต่างประเทศก็มีการวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบคณะ และกลุ่มสัมพันธ์เช่นกัน

ริชาร์ดสัน และ ฮอลล์เวิร์ท (Richardson and Hallworth. 1968 : 124) ได้ทดลองสอนเรียงความภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีสอนแบบเก่า กลุ่มทดลองสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลอง มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุมและเรียนเนื้อหาได้มากกว่า ผู้วิจัยเสนอแนะว่า การจัดสมาชิกในกลุ่มควรจัดให้พอเหมาะกับงานแต่ละอย่าง จึงจะให้ผลดี ครูควรมีการกระตุ้นให้เด็กทำงานร่วมกัน และฝึกทักษะความเป็นผู้นำให้แกเด็ก

ในปี 1971 เดวิด วิลเลียมไรท์ (David William Wright. 1971 : 7121 - A) ได้ศึกษาการทำงานของผู้นำสองแบบ คือแบบยึดผู้นำเป็นศูนย์กลาง

และยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง ว่ามีผลต่อการทำงานกลุ่ม ความพอใจของสมาชิกในกลุ่ม กับผลงานของกลุ่มและความพอใจทางค่านิยมของสมาชิกในกลุ่ม ผลปรากฏว่าผู้นำทั้งสองแบบให้ผลในด้านต่าง ๆ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เจมส์ โจเซฟ เล็กซ์ (Jame Joseph Lex. 1973 : 6093 - A) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติ ต่อวิชาเรียนของนักศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนเน้นหนักทางศาสนาและปรัชญาในมหาวิทยาลัยในรัฐอินเดียนา 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีเรียนแตกต่างกัน คือ กลุ่มทดลองเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุมเรียนแบบเดิม ผลการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่นักศึกษาในกลุ่มทดลอง รู้สึกพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ และชอบการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นี้มาก เพราะมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง และรู้สึกอิสระในการเรียน

ในปี 1976 ฟรีลิปป์ (Prielipp. 1976 : 5898 - A) ได้ทดลองศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อ วิชาคณิตศาสตร์ โดยวิธีเรียนเป็นคณะชนิดที่ให้นักเรียนทำงานเป็นคู่ ๆ ได้ทดลองกับนักเรียนมัธยม ผลปรากฏว่า นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนเมื่อเรียนเป็นคณะ โดยเฉพาะนักเรียนเกรด 7 ทำให้เรียนเนื้อหาได้มากขึ้น มีทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ดีขึ้น นอกจากนี้ครูผู้สอนยังชอบการที่ให้นักเรียนเรียนเป็นคณะ

หลังจากนั้นอีกสองปี เวบบ์ (Webb. 1978 : 7248 - A) ได้ศึกษาเรื่องการเรียนเป็นรายบุคคลและกลุ่มย่อย โดยศึกษาจากผู้เรียนคณิตศาสตร์ อีกเช่นกัน ได้ผลสรุปว่าการเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียน และความสามารถของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในทุกระดับการศึกษา ยังไม่อาจสรุปได้แน่นอนว่า วิธีการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ได้มากกว่าวิธีอื่น และสำหรับวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ก็ยังไม่ปรากฏว่ามีนักศึกษาค้นใดได้ทำการทดลองสอนมาก่อนเลย และเนื่องจาก

ลักษณะการ เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ตามที่ได้อธิบายจากทฤษฎีอย่างละเอียดแล้ว น่าจะเหมาะสมกับการใช้สอนหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของรายวิชา จึงควรได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับรายวิชา ดังกล่าว

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

- ✓ 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนที่เรียน โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. เจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ดีกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
- ✓ (3.2) หลังจากการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้ว นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (-p 46)
4. หลังจากการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้วนักเรียนจะมีเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารดีขึ้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2525 โรงเรียนลาดยาววิทยาคม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 2 ห้องเรียน โดยสุ่มจากห้องเรียนทั้งหมด 8 ห้องเรียน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 ห้องนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มโดยการสุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม นักเรียนในกลุ่มทดลองมีจำนวน 40 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 39 คน

แบบแผนของการทดลอง

แบบแผนของการทดลองเป็นแบบ Randomized Control Group Pre-test Post-test Design มีลักษณะการทดลองดังนี้ (ลาว ส่ายยศ และ อังคณา ส่ายยศ 2524 : 226)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T_1	X_1	T_2
CR	T_1	-	T_2

วิธีดำเนินการทดลอง

ก่อนเริ่มบทเรียน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มได้รับการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และกลุ่มทดลองสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร กลุ่มทดลองได้รับการฝึก พฤติกรรมในการทำงานรวมกลุ่ม ใช้เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

หลังจากนั้นกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามแผนการสอนโดยไม่ใช้กระบวนการกลุ่ม สัมพันธ์ที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย ส่วนกลุ่มทดลองได้รับการสอนตามแผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทั้งสองกลุ่มสอนโดยผู้วิจัยทั้งสิ้น เวลาที่ใช้ในการสอนทั้ง 2 กลุ่มมีทั้งในภาคเช้าและภาคบ่าย จำนวนเท่า ๆ กัน การสอนในกลุ่มทดลองมีลำดับขั้นดังนี้ (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการสอนในภาคผนวก)

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 - 10 คน โดยการให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มตามความสนใจในลักษณะการหมุนเวียนสมาชิกภายในกลุ่มในแต่ละคาบไม่ให้คงที่
2. การเรียนแต่ละคาบ ครูกำหนดบทเรียนให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มย่อย ให้สมาชิกของกลุ่มทุกคนช่วยกันทำกิจกรรมเพื่อหาคำตอบหรือการสรุปบทเรียน ในการทำงานกลุ่ม ทุกครั้งจะมีการเลือกประธานกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่ประสานความคิดของคนในกลุ่มและมีเลขานุการกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่รายงานและสรุปผลต่อที่ประชุมกลุ่มใหญ่ หลังจากนั้นจะมีการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านเนื้อหาและด้านมนุษยสัมพันธ์และการประยุกต์ใช้ ร่วมกัน เพื่อหาข้อสรุปแล้วจึงให้ทุกคนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับในแต่ละคาบ ในบางคาบจะมีแบบฝึกหัดเพื่อทดสอบความเข้าใจให้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่มย่อยหรือให้แบบฝึกหัดทดแทนเป็นรายบุคคลแล้วแต่กรณี

การสอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้เวลาเท่ากัน คือสัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที เมื่อจบบทเรียน ซึ่งใช้เวลาทั้งหมด 15 คาบ แล้วจึงได้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้เครื่องมือวัดฉบับเดียวกันทั้ง 2 กลุ่ม

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการสื่อสารของมนุษย์ ประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร คำและความหมาย ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหาแต่ละเรื่องมีดังนี้

เรื่องการสื่อสารของมนุษย์ ประกอบด้วยเรื่อง

1. ขอบเขตและความหมายของการสื่อสาร
2. การสื่อสารประเภทต่าง ๆ
- 3. การส่งและการรับสาร
4. ตัว ประเภต่าง ๆ

เรื่องประโยคในการสื่อสาร ประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

1. การแบ่งประเภทของประโยค
2. รูปประโยคกับการสื่อสาร
3. การเปลี่ยนแปลงประโยคโดยคงความหมายเดิม
- เรื่อง คำ และความหมาย ประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้
 1. ความหมายในการสื่อสาร
 2. รูปลักษณะของคำ และความหมาย
 3. คำสมาส
 - 4. ศัพท์จาก บาลี สันสกฤต ที่ไทยนำมาใช้

เครื่องมือในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

1. แผนการสอนสำหรับการเรียนที่ไม่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ คือการสอนโดยวิธีบรรยาย โดยใช้อุปกรณ์ประกอบ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถาม และสรุปเนื้อหา

1.1 การสร้างแผนการสอนนี้เป็นการเตรียมบทเรียนเพื่อสอนในกลุ่มควบคุมใช้เนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มทดลอง เมื่อสร้างแผนการสอนแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทยดูความสอดคล้องของกิจกรรม เนื้อหา กับจุดมุ่งหมาย

1.2 นำแผนการสอนที่ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองทุกแผนเพื่อดูข้อบกพร่อง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.3 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการวิจัยต่อไป

2. แผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) โดยมีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการสร้างบทเรียนแบบกลุ่มสัมพันธ์จากเอกสาร ตำราและงานวิจัย ที่เคยมีผู้ทำการวิจัยไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสม

2.2 สร้างแผนการสอนเป็นรายคาบแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิธีสอน ตรวจสอบ ในเรื่องความสอดคล้องของวิธีการ เนื้อหา และจุดมุ่งหมาย

2.3 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน ของโรงเรียนชาณุวิทยา อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อค้นหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.4 นำแผนการสอนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการวิจัยต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การสื่อสารของมนุษย์ ประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ

ผู้วิจัยได้สร้างข้อสอบตามตารางวิเคราะห์ข้อสอบ จำนวน 66 ข้อ และนำข้อทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนเรื่องดังกล่าวแล้ว จำนวน 110 คน นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนก โดยใช้หลักการตัดกลุ่ม 27% (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2525 : 189) แล้วเปิดตารางของ จุง เท ฟาน (Fan. 1952 : 6 - 32) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีระดับความยากง่าย

อยู่ในช่วง .20 - .42 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป เป็นจำนวน 40 ข้อ หลังจากนั้นนำข้อทดสอบที่คัดเลือกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นแบบ KR-20 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 169) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

ลักษณะของข้อสอบเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ตัวอย่างเช่น

ข้อ 0 คำว่า เนรนทร์ เกิดจากคำใดสนธิกัน

- ก. นร + ทร
- ข. นร + อิศ
- ค. นร + อินทร์
- ง. นร + รินทร์
- จ. นร + เอนทร์

วิธีการให้คะแนนสำหรับข้อสอบแต่ละข้อ ถ้านักเรียนตอบถูกจะได้คะแนน 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือเว้นไม่ตอบจะได้ 0 คะแนน

4. ~~x~~ แบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยลำดับชั้นการสร้างดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามเจตคติตามวิธีของ เรนีส ลิเคิร์ท (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 27 - 32) และหลักการวิจัยทางการศึกษา (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 154 - 159)

4.2 สำนวจความรู้สึคนึกคิด ความคิดเห็น ต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน ด้วยแบบสอบถามปลายเปิด แล้วนำคำตอบนั้นมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วเรียบเรียงเป็นข้อคำถาม

4.3 สร้างแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 37 ข้อ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย และด้านการสร้างเครื่องมือวัดผล ตรวจเพื่อให้แน่ใจว่า ข้อความที่เรียบเรียงขึ้นนั้นมีความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหาและสามารถวัดเจตคติได้

4.4 นำแบบสอบถามเจตคตินั้นไปทดสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 100 คน ของโรงเรียนชาวนาวิทยา อำเภอชาณุลักษณะบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อวิเคราะห์รายข้อ คือหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง คือมีค่า t ตั้งแต่ 6.7 ถึง 11.5 ไว้ 25 ข้อ

4.5 นำแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่คัดเลือกไว้ 25 ข้อนั้นมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (ฉวน สายยศ และอังภา สายยศ 2524 : 171) ได้ค่าความเชื่อมั่น .99

ตัวอย่างของแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นวิชาที่น่าสนใจมาก					
00	นักเรียนอยากให้หมดชั่วโมงหลักภาษาเพื่อการสื่อสารโดยเร็ว					

การตรวจให้คะแนนมีเกณฑ์ดังนี้คือ

ข้อความที่แสดงเจตคติทางบวกได้แก่ข้อ 1, 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 22, 23 ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน

เฉย ๆ ให้ 3 คะแนน

ไม่เห็นควย ให้ 2 คะแนน

ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

ข้อความที่แสดงเจตคติทางลบ ได้แก่ ข้อ 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 25

ให้คะแนนดังนี้

เห็นควยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

เห็นควย ให้ 2 คะแนน

เฉย ๆ ให้ 3 คะแนน

ไม่เห็นควย ให้ 4 คะแนน

ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้ค่าสถิติที (t-test)
2. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าสถิติที (t-test)
3. เปรียบเทียบคะแนนเจตคติหลังเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติที (t-test)
4. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ภายในกลุ่มเดียวกัน โดยใช้ค่าสถิติที (t-test)
5. เปรียบเทียบคะแนนเจตคติก่อนเรียนและหลังเรียน ภายในกลุ่มเดียวกัน โดยใช้ค่าสถิติที (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ยคำนวณจากสูตร (ด่วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 71)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 หาค่าความแปรปรวนจากสูตร (ด่วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 75)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนน

$\sum X^2$ คือ ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำนวณจากสูตร KR-20 ของ Kuder Richardson (ด่วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 169)

$$\text{เมื่อ } r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\}$$

- เมื่อ r_{tt} คือ ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- n คือ จำนวนของข้อสอบ
- p คือ สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ $= \frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
- q คือ สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ คือ $1 - p$
- s_t^2 คือ คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3. หากค่าอำนาจจำแนกของความยากง่าย ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้หลักการตัดกลุ่ม 27% แบ่งออกเป็นกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ หากค่า PH และ PL โดยใช้ตารางของ จุง เท ฟาน (Fan. 1952 : 6 - 32)

4. หากค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) จากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

- เมื่อ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
- s_i^2 คือ คะแนนความแปรปรวนรายข้อ
- s_t^2 คือ คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
- n คือ จำนวนข้อในแบบสอบถาม

5. หากค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยวิธีการแจกแจงแบบที (t-distribution) แบ่งกลุ่มคะแนนสูง 25% และกลุ่มคะแนนต่ำ 25% โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 187 - 188)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} - \frac{S_L^2}{n_L}}} \quad 21.0 \times 36$$

- เมื่อ $\bar{X}_H$ คือ คะแนนเฉลี่ยของคะแนนคำตอบเป็นรายข้อของกลุ่มสูง
 $\bar{X}_L$ คือ คะแนนเฉลี่ยของคะแนนคำตอบเป็นรายข้อของกลุ่มต่ำ
 S_H^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง
 S_L^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ
 n_H คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
 n_L คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

6. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภายในกลุ่มเดียวกัน คำนวณจากสูตร (ถวน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 99)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}, \quad df = n-1$$

- เมื่อ D คือ ความแตกต่างคะแนนแต่ละคู่
 N คือ จำนวนคู่

7. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คำนวณจากสูตร (ถวน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 97)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}, \quad df = \frac{\frac{S_1^2/n_1 + S_2^2/n_2}{(S_1^2/n_1) + (S_2^2/n_2)}}{\frac{n_1-1}{n_1-1} + \frac{n_2-1}{n_2-1}}$$

เมื่อ	$\bar{x}_1$	คือ	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{x}_2$	คือ	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	s_1^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มทดลอง
	s_2^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มควบคุม
	N_1	คือ	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
	N_2	คือ	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม
s^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่ม
t	แทน	ค่าสถิติที่นำไปเปรียบเทียบกับแจกแจงแบบที (t-distribution)
p	แทน	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้เสนอตามลำดับดังนี้

1. การเปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารภายในกลุ่มทดลอง
5. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนเจตคติจากการตอบแบบสอบถามเจตคติก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารภายในกลุ่มทดลอง

1. การเปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานในวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานในวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t	p
กลุ่มทดลอง	40	24.50	15.41	0.25	.01
กลุ่มควบคุม	39	24.31	10.01		

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าคะแนนความรู้พื้นฐานของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความรู้พื้นฐานในเนื้อหาที่จะเรียนไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t	p
กลุ่มทดลอง	40	30.28	28.23	0.90	.01
กลุ่มควบคุม	39	29.27	12.93		

จากตาราง 2 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

3. การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t	p
กลุ่มทดลอง	40	100.15	107.80	0.69	.01
กลุ่มควบคุม	39	101.74	75.72		

จากตาราง 3 แสดงว่า เจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มและกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้กระบวนการกลุ่ม มีเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

4. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร จากการทดสอบก่อนการ เรียนและหลังการ เรียนของนักเรียนภายในกลุ่มทดลอง

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร
จากการทดสอบก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนภายในกลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	D	D^2	t	p
กลุ่มทดลอง ก่อนการเรียน	40	24.50	209	1337	13.19	.01**
หลังการเรียน	40	30.28				

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารในกลุ่มทดลองก่อนการเรียนเท่ากับ 24.50 หลังการเรียนเท่ากับ 30.28 นำมาเปรียบเทียบกันแล้วพบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ในเนื้อหาที่เรียนเพิ่มขึ้น

5. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติจากการตอบแบบสอบถามก่อนการเรียนและหลังการเรียนภายในกลุ่มทดลอง

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติจากการตอบแบบสอบถามก่อนการเรียนและหลังการเรียนภายในกลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	D	D^2	t	p
กลุ่มทดลอง ก่อนการเรียน	40	93.75	261	2367	10	.01**
หลังการเรียน	40	100.15				

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ก่อนการเรียนเท่ากับ 93.75 หลังการเรียนเท่ากับ 100.15 นำมาเปรียบเทียบกันแล้วพบว่า คะแนนเฉลี่ยของเจตคติหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ดีขึ้นหลังจากการเรียนด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งพอสรุปลำดับขั้นและผลการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนจากการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนการเรียนและหลังการเรียน จากการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนการเรียนและหลังการเรียน จากการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. เจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ดีกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
3. หลังจากการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้วนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4. หลังจากการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้ว นักเรียนจะมีเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารดีขึ้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนลาดยาววิทยาคม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 จำนวน 79 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 39 คน

2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

2.1 การสร้างแผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เรื่องการสื่อสารของมนุษย์ ประโยคในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนกลุ่มสัมพันธ์ในวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 แบบบทเรียนออกเป็น 15 คาบ คาบละ 50 นาที โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชาณุวิทยา อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 40 คน เพื่อแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

2.2 การสร้างแผนการสอนโดยไม่ใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เรื่องการสื่อสารของมนุษย์ ประโยคในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนโดยแบบบทเรียนออกเป็น 15 คาบ คาบละ 50 นาที โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชาณุวิทยา อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 70 คน เพื่อแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

2.3 การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เรื่องการสื่อสารของมนุษย์ ประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 66 ข้อ สร้างขึ้นจากตารางวิเคราะห์ข้อสอบ นำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือแล้วคัดไว้เฉพาะข้อที่มีค่าความยากง่าย

ตั้งแต่ .20 - .42 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป เป็นจำนวน 40 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารที่คิดไว้จำนวน 40 ข้อนี้คำนวณโดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

2.4 การสร้างแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยสำรวจความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน ด้วยแบบสอบถามปลายเปิดแล้วนำคำตอบนั้นมาวิเคราะห์เนื้อหาในการตอบ เรียบเรียงเป็นข้อคำถาม สร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวของ เรนส์ ลีเคอร์ท จำนวน 38 ข้อ นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 100 คน ของโรงเรียนชาวนาวิทยา อำเภอชาวนาบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงคือมีค่า ตั้งแต่ 6.7 - 11.5 ไว้ 25 ข้อ แล้วหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ก่อนการทดลองได้ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งสองด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อวัดความรู้พื้นฐานในเนื้อหาที่จะเรียน และวัดเจตคติก่อนเรียนของกลุ่มทดลองเพื่อที่จะนำไปเปรียบเทียบกับเจตคติหลังการเรียนของกลุ่มทดลอง

3.2 ดำเนินการสอนแต่ละกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้ง 2 กลุ่ม การสอนใช้เนื้อหาเดียวกัน ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 15 คาบเท่ากัน ต่างกันที่ในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกปฏิบัติการกลุ่มเป็นเวลา 2 คาบ และกลุ่มทดลองสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แต่กลุ่มควบคุมสอนโดยไม่ใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

3.3 เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอน ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากการสอบโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เรื่องการสื่อสารของมนุษย์ ประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ

4.2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4.3 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

4.4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารภายในกลุ่มทดลอง

4.5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนเจตคติ จากการตอบแบบสอบถาม เจตคติก่อนเรียน และหลังเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารภายในกลุ่มทดลอง

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ และเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เรื่องการสื่อสาร ของมนุษย์ ประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และไม่ใช่กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างจากกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 นักเรียนในกลุ่มทดลองไม่เคยชินกับวิธีการเรียนที่ต้องเรียนรู้เนื้อหา ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากกลุ่มโดยมีครูเป็นเพียงผู้แนะนำเท่านั้น จึงทำให้ไม่เข้าใจในบทบาท และหน้าที่ของตนเองว่าจะต้องเรียนรู้อย่างไรบ้าง ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความเคยชิน กับการสอนตามปกติคือการสอนโดยการบรรยาย มีอุปกรณ์ประกอบ การอภิปรายและการที่ครู และนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่เรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน

1.2 การฝึกปฏิบัติการกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะจะช่วยให้นักเรียนมีความ เข้าใจและความคล่องตัวในการทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ในค่านเนื้อหา วิชาของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกปฏิบัติการกลุ่มในระยะ เวลาเพียง 2 คาบการเรียนอาจไม่เป็นการเพียงพอ ดังนั้นกว่านักเรียนจะมีความคล่องตัว ในการทำกิจกรรมร่วมกันและมีความรับผิดชอบในหน้าที่เพียงพอก็กินเวลาถึงคาบการ สอนที่ 6 โอกาสในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาของกลุ่มควบคุมจึงมีมากกว่าในช่วงแรกของการทดลองสอน ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

ผลการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สะอาด เลิศหิรัญ (สะอาด เลิศหิรัญ 2523 : 57 - 58) ที่ได้ทดลองเปรียบเทียบ

ผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง ลูกน้อยหอยสังข์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาล นครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมชาติ ผลการศึกษาปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการทดลองสอนวิชาศีลธรรม หน่วยคุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (สุภาพรรณ พวงจันเพชร 2519 : 48 - 49) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เลกซ์ (Lex. 1973 : 6093 - A) ที่ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนเน้นหนักทางศาสนาและปรัชญาในมหาวิทยาลัย รัฐอินเดียนา โดยใช้วิธีเรียนแบบกลุ่มสัมพันธ์และแบบเดิม ผลการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ซึ่งการศึกษานี้แตกต่างจากการศึกษาของ มณฑา ชงอินเนตร (มณฑา ชงอินเนตร 2521 : 56 - 57) ที่ได้เปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิตโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะก่อนที่จะเริ่มการเรียนการสอน มณฑา ชงอินเนตร ได้ทบทวนเนื้อหาในบทเรียนที่ผ่านมา เพื่อให้เนื้อหาต่อเนื่องกัน และใช้เวลาสอนระยะสั้นเพียงสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ซึ่งอาจมีผลดีกว่าสัปดาห์ละหลายชั่วโมงหรือหลายคาบ

2. ผลการศึกษาทางค่านเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปราณีต มาลัยวงศ์ (ปราณีต มาลัยวงศ์ 2523 : 78 - 79) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และทัศนคติต่อวิชาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนแบบปกติ ได้ทดลองกับนักเรียนโรงเรียน

บ้านหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลปรากฏว่าทัศนคติต่อวิชาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แต่ผลการศึกษครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัทธิ เอี่ยมทัศน (พัทธิ เอี่ยมทัศน 2518 : 49 - 50) ที่ได้เปรียบเทียบผลการสอนคณิตศาสตร์หน่วย ร้อยละ โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมทวีธาภิเศก ซึ่งปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในการศึกษครั้งนี้ไม่แตกต่างกันในด้านเจตคติเพราะ เจตคติบางอย่าง ก็มีความถาวร เพราะได้รับประสบการณ์ที่เข้มข้น จึงทำให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ยาก อย่างไรก็ตามเจตคติก็สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยประสบการณ์ที่เข้มข้นพอสมควร

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียน ในกลุ่มทดลองมีพัฒนาการดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับการเปรียบเทียบผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของ สมถวิล วิเศษสมบัติ (สมถวิล วิเศษสมบัติ / 2523 : 67 - 68) ซึ่งได้เปรียบเทียบการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบ ธรรมชาติ โดยสอนในวิชาภาษาไทย บทละครเรื่อง พระร่วง จากหนังสือทักษะสัมพันธ์สำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 2 ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้น

แม้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า วิธีการสอนโดยกระบวนการกลุ่ม สัมพันธ์ ไม่สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร แตกต่างจากกลุ่มควบคุม แต่ในสภาวะการณ์ทางการศึกษาปัจจุบัน ต้องการให้นักเรียนมี คุณสมบัติทางด้านความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันในสังคม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และการรู้จักแก้ปัญหา การเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะเป็นวิธีการหนึ่ง ที่เหมาะสม ในการช่วยให้นักเรียนได้มีคุณสมบัติตามเป้าประสงค์ดังกล่าวได้ แม้ว่าในคาบ แรก ๆ ของการเรียน นักเรียนยังขาดความคล่องตัวในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม แต่เมื่อได้

รวมกิจกรรมกลุ่มนานเข้าก็สามารถพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ในการรวมกลุ่มก็ขึ้นเป็นลำดับ นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความพยายามที่จะเข้าใจและรับผิดชอบงานของกลุ่มมากขึ้น

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาครั้งนี้

1. ในการสอน 2 คาบแรกมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องความล่าช้าและเสียงรบกวนในห้องข้างเคียง เพราะต้องใช้เวลาในการเคลื่อนย้ายที่นั่ง เพื่อการรวมกลุ่มซึ่งนักเรียนยังขาดความเคยชินในการเรียนแบบกลุ่มและต้องจัดให้อยู่ในสภาพเดิมหลังเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แก้ไขโดยให้นักเรียนมีห้องเฉพาะสำหรับการเรียน โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และแจ้งให้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มของกิจกรรมในคาบต่อไปทุกครั้ง ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาข้างต้นได้

2. นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มักจะกล้าแสดงความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม แต่ถึงขั้นวิเคราะห์และสรุป มักจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็นต่อสมาชิกในกลุ่มใหญ่ ครูจึงต้องทำหน้าที่กระตุ้นให้กล้าแสดงออกในทางที่ถูกอยู่เสมอ ๆ แต่เมื่อผู้เรียนคุ้นเคยกับการเรียนแบบกลุ่มมากขึ้น ครูพยายามให้ความเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะมีความกล้าที่จะแสดงตัวและมีความคล่องตัวในการทำงานกลุ่มมากขึ้นด้วย

3. นักเรียนในกลุ่มควบคุมเรียนด้วยความสนุกสนาน เพราะมีผู้กล้าแสดงออกมากกว่ากลุ่มทดลอง ครูจึงต้องใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มทดลองกล้าแสดงออกเช่นกัน แต่บรรยากาศโดยทั่วไปของทั้ง 2 กลุ่มดีพอกัน

4. นักเรียนในกลุ่มทดลองบางคนขาดเรียนในช่วงเวลา ผู้วิจัยทำการ ทดลอง เมื่อกลับมาเรียนตามปกติแล้วมักจะให้เพื่อนของตนอธิบายและเล่าถึงบรรยากาศการรวมกลุ่มในชั่วโมงหลักภาษาเพื่อการสื่อสารให้ฟัง แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนและสนใจในกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

5. การศึกษาครั้งนี้ถึงแม้ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนใน 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่การสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ได้ฝึกนักเรียนเกี่ยวกับการทำงานเป็นหมู่คณะ การให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรที่จะส่งเสริมการสร้างและการใช้บทเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

1.1 ครูผู้สอนภาษาไทยอาจนำวิธีการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน นอกจากนั้นยังจะช่วยในการฝึกความรับผิดชอบและการแก้ปัญหาร่วมกันของนักเรียนเพื่อให้สภาพภายในห้องเรียนใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากที่สุด นอกจากนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ยังไม่ค่อยไปกว่าการเรียนโดยวิธีการสอนแบบธรรมดา

1.2 นักเรียนในกลุ่มที่จะมีการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ควรจะได้มีการฝึกพฤติกรรมกลุ่ม ก่อนการเรียนด้วย และถ้าสามารถฝึกให้ได้ถึงระดับที่นักเรียนรู้สึกเห็นคุณค่าและความสำคัญของการทำงานกลุ่ม ก็จะช่วยให้การเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรมกลุ่ม โดยให้มีเวลาในการฝึกมากเพียงพอที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจและคล่องตัวในการทำกิจกรรมกลุ่ม

1.3 ช่วงเวลาในการอภิปรายผลร่วมกันของนักเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาก จึงควรเตรียมแผนการสอนให้นักเรียนได้มีเวลาในการอภิปรายเพียงพอ รวมทั้งการจัดเตรียมโต๊ะและอุปกรณ์ไว้ให้พร้อมโดยรวดเร็ว ก่อนการรวมกิจกรรมชั้นปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้ศึกษาผลของการสอนที่มีต่อนักเรียนทั้งชั้น โดยไม่ได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีสติปัญญาแตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติจากการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกันว่าระดับใดที่จะสนองตอบในเชิงผลสัมฤทธิ์และเจตคติจากการสอน โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มากที่สุด

2.2 ควรมีการสร้างแผนการสอนวิชาภาษาไทยเนื้อหาอื่น ๆ แล้วนำไปทดลองสอนเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับอื่น ๆ เพื่อดูว่าเนื้อหาใดบ้างที่ใช้สอน ด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ได้ผลดี

2.3 ควรศึกษาว่า มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่ช่วยให้การเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ได้รับผลดี เช่น ลักษณะวิชา ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนแต่ละครั้ง กิจกรรมการเรียนและบทบาทของครูที่สอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

บรรณานุกรม

- ✓ โกวิท วรพิพัฒน์ "การคิดเป็น" เอื้องฟ้า 1 : 2 กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2523
 กมลทิพย์ กสิการ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย
"แรงธรรมชาติ" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ ระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 155 หน้า
 อัดสำเนา
- จันทิกา สิมปิเจริญ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนการสอน เคอะบิสซิเนสเพรส
 2522, 101 หน้า
- จินตนา เพียรพิจิตร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยด้วยกระบวนการกลุ่ม
สัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์ 2523, 151 หน้า อัดสำเนา
- ฉันทนา ภาคบงกช การสอนสังคมศึกษาเรื่อง "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518,
 164 หน้า อัดสำเนา
- ชวาล แพร์ทกุล เทคนิคการเขียนข้อสอบ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2520,
 407 หน้า
- ✓ เชิดศักดิ์ โสวาสินธุ์ การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
 จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 130 หน้า อัดสำเนา
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ บันทึกการค้นคว้าภาษาไทย กรุงเทพมหานคร 2515, 72 หน้า
- ✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น
 รายงานการวิจัยฉบับที่ 18 ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับคนควาเร่ร่อน เด็ก โรงพิมพ์
 คุรุสภาลาดพร้าว 2518, 136 หน้า
- เคโซ สวานานท์ ปทานุกรมจิตวิทยา โอเคียนสโตร 2521, 354 หน้า

ทิตินา แชนมณี กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ บุรพาศิลป์การพิมพ์ 2522,
249 หน้า

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ภาษาไทย - วิชาที่ถูกลืม ชุมนุมส่งเสริมการใช้ภาษา
2520, 109 หน้า

ปัทมา เทพอัครพงศ์ การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 93 หน้า อุดมสำเนา
ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย
ไทยวัฒนาพานิช 2520, 143 หน้า

ปราณีต มาลัยวงศ์ การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปศึกษา โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523,
234 หน้า อุดมสำเนา

พัชรี เอี่ยมทัศน์ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย "ร้อยละ" โดย
วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2516, 69 หน้า อุดมสำเนา

มณฑา ชงอินเนตร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิตโดยวิธีกระบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์และวิธีแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 67 หน้า อุดมสำเนา

มณฑิรา พรหมประพันธ์ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติ ปริญญาานิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 345 หน้า อุดมสำเนา

เยาวพา เคชะคุปต์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการเรียนการสอนในชั้น
ประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 251 หน้า
อุดมสำเนา

เยาวพา เคชะคุปต์ เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนการสอน
มปป. 4 หน้า อัดสำเนา

เรวดี วงศ์พรหมเมฆ กระบวนการกลุ่ม โรงพิมพ์การพิมพ์ไชยวัฒน์ 2521, 54 หน้า
ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2
ทวีกิจการพิมพ์ 2524, 287 หน้า

วิริยะ บุญประนิวาสัน การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
กับการสอนแบบธรรมดา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ 2523, 145 หน้า

วิวรรธน์ มุขดี การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง "สู่อวกาศ"
กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 190 หน้า อัดสำเนา

วิไลวรรณ สันตะโกศล การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทยเรื่อง
"ลิลิตตะเลงพ่าย" โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง
ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2521, 53 หน้า อัดสำเนา

ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับพิมพ์
แก้ไขครั้งที่ 1 จงเจริญการพิมพ์ 2521, 213 หน้า

สมถวิล วิเศษสมบัติ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยบทละครเรื่อง
"พระร่วง" จากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น
เล่ม 2 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบธรรมดา วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 283 หน้า อัดสำเนา

สะอาด เลิศศิริบุญ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง "ลูกน้อยหอยสังข์"
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมดา
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 186 หน้า อัดสำเนา

สุภาพรรณ พวงจันทเพชร การเปรียบเทียบการสอนวิชาศีลธรรม หน่วย "คุณธรรม เสริมสร้างลักษณะนิสัย" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมคา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 50 หน้า อัดสำเนา

x สุจิตต์ / เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรรย์ วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 277 หน้า

เสริมศิริ เมนะเศวต การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอน หน่วย "โรงเรียน ประถมศึกษา" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมคาในชั้น ป.กศ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 57 หน้า อัดสำเนา

หลุย จำปาเทศ "วิชาการกลุ่มสัมพันธ์" กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ บุรพาศิลป์ การพิมพ์ 2522, 249 หน้า

อารีย์ เจริญพจน์ การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้กับการสอนแบบปกติ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 67 หน้า อัดสำเนา

Allport, Gadon W. "Attitude" in Murohison ed. Handbook of Serial Psychology, Clack University Press, 1935, 1226 p.

Bonner, Hubert. Group Dynamics : Principle and Application. New York, The Ronold Press Company, 1959, 531 p.

Cart Wright, Dorwin and Zander, Alwin. Group Dynamics. New York : Harper and Row, Publisher, 1960. 342 p.

Cronbach, Lee Joseph Essentials of Psychological testing.

2 nd. ed. New York, Harper and Brother, Publisher, 1960. 650 p.

✓Cruze Wendel W. Educational Psychology. The Ronal Press Company, New York, 1942. 572 p.

- Fan Chung Jeh. Item Analysis Table. New Jersey, Education Testing Service, Princeton, 1952. 32 p.
- Good Carter V. Dictionary of Education. 3 rd. ed. New York McGraw Hill, 1973. 681 p.
- Kagan, Jerome and Ernest Haveman. Psychology. Harcourt, Brace and World, Inc. New York, 1968. 673 p.
- Lex Jame Joseph. "Attitude Change of Seminary students associated with a couse in Group Dynamics" Dissertation Abstracks. 33(11) : 6093 - A. May 1973.
- Lindzey Gardner and Elliot Aronson. The Handbook of Social Psychology 2 d. ed., London Addison-Wesley Publishing Company, 1967. 978 p.
- Newcomb, Theodore M. Social Psychology. The Dryden Press Inc. New York, 1954. 223 p.
- Page, G.Terry and Thomas, J.B. International Dictionary of Education. London Kogan Page Limited, 1977. 381 p.
- Prielipp, Ronald Walter. "Partner Learning in Secondary School Mathematics" Dissertation Abstract. 36(9) : 5898 - A. March 1976.
- Wright David William. "A Comparative study of two Leadership Styles in Good-Bound. Group Discusion" Dissertation Abstracts. 12(7) : 7121 - A, June 1972.
- Webb, Noreen Marie. "Learning in Individual and small Group setting" Dissertation Abstract. 30(2) : 7248 - A, June 1978.

ภาคผนวก ก.

แผนการฝึกปฏิบัติการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนโดยไม่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

เรื่อง

การสื่อสารของมนุษย์

ประโยชน์ในการสื่อสาร

คำและความหมายของคำ

6 การฝึกปฏิบัติการกิจกรรมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ความมุ่งหมายทั่วไป

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจหลักการของการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่จะเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
3. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการกิจกรรมกับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อการนำไปใช้

ความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับหลักการที่สำคัญของกระบวนการกลุ่มได้หลังจากครูอธิบายหลักการ
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและกลุ่มได้ โดยบอกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ในการรวมกลุ่มกันหลังจากกิจกรรมที่ครูจัด
3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักการได้ เมื่อเข้าเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการทดลอง

พฤติกรรมที่ต้องการฝึก

กระบวนการในการทำงานกลุ่ม

- การสร้างบรรยากาศในกลุ่ม
- การร่วมมือกันทำงาน
- บทบาทของสมาชิกในกลุ่ม
- การแก้ปัญหาอย่างมีระบบ, การแก้ปัญหาคัดแย้ง
- การประเมินผลเพื่อปรับปรุงงาน
- การทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ, ข้อควรระวัง
- ประสิทธิภาพในการสื่อสาร

เนื้อเรื่อง

กระบวนการในการทำงานกลุ่ม บรรยาภาศในกลุ่ม ควรระดับกระเฉงมีชีวิตชีวา สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ลึกที่คืตอกัน บัจจับที่มีความสำคัญต่อบรรยาภาศในกลุ่มคือ

1. ความคาคหวังในความสำเร็จของสมาชิก
2. การ เป็นผู้นำของสมาชิกแต่ละคน
3. การคิงคูกความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
4. ความเข้าใจในข้อตกลงของกลุ่ม
5. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การร่วมมือกันทำงาน

ความร่วมมือกันเกิดจากการให้และการรับน้ำใจไมตรีจากกันโดยปราศจากความเสแสร้ง

ลักษณะของกลุ่มที่มีความร่วมมือกันคือ

1. มีความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม พร้อมทั้งจะอภัยให้เพื่อนร่วมกลุ่ม
2. ยอมรับซึ่งกันและกันในเหตุผลไม่ยึดมั่นในความคิดของตนฝ่ายเดียว
3. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบและความสามัคคี
4. รู้จักอกเขาอกเรา
5. เชื่อมั่นและศรัทธาซึ่งกันและกัน
6. ให้เกียรติกัน

เมื่อมีความร่วมมือกัน การทำงานกลุ่มก็จะกระสีอรื้อรัน ร่วมกันวางแผนเพื่อเป้าหมายของงาน สัมฤทธิ์ผลเร็วและภูมิใจในผลงานของกลุ่มตน แม้เวลาจะผ่านไปก็จะเกิดการประทับใจซึ่งกันและกัน

บทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่มจะต้องมีบทบาทที่เกี่ยวกับการทำงาน การรวมกลุ่ม และบทบาทของตนเอง

บทบาทในการทำงาน คือเป็นผู้

1. ริเริ่มและมีส่วนร่วม
2. แสวงหาข้อมูลหรือความคิดเห็น
3. ให้ข้อมูลหรือข้อคิดเห็น
4. ชี้แจงและแสดงเหตุผล
5. บอกกล่าว สรุป ประเมินผล
6. กำหนดมาตรฐานของกลุ่ม
7. ปฏิบัติการ

บทบาทในการรวมกลุ่ม

1. สนับสนุน หรือกระตุ้น
2. ควบคุมการสนทนา หรืออำนวยความสะดวก
3. ประสานงาน ประนีประนอม
4. สังเกตการณ์ ให้คำติชม
5. ผ่อนคลายความตึงเครียด

บทบาทเฉพาะตัว

(ถ้าแสดงออกมากก็จะทำให้การทำงานกลุ่มล้มเหลว)

1. คสอยตามตลอดเวลา
2. ก้าวร้าว ทัพถม ชัดแย้ง เยาะเย้ย โจมตีผู้อื่น
3. ชัดคอ มองโลกในแง่ร้าย คือดิ่ง
4. ชอบพูดคุยเรื่องหยุมหยิม
5. ขมขู่โดยใช้อำนาจ

6. เรียบเรียงการยกย่อง
7. ผู้กษาค
8. เรียบเรียงความเห็นใจ
9. ถอนตัวจากกลุ่มหรือหลีกเลี่ยงงาน

ลักษณะผู้นำกลุ่ม

1. ฉลาดมีไหวพริบ มีความรู้และสติปัญญาสามารถสื่อสารให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจได้ง่าย
2. อุดม อารมณ์มั่นคง ไม่ขมขื่นสมาธิ มีมนุษยสัมพันธ์ สนใจกิจกรรมต่าง ๆ กว้างขวาง ตรงไปตรงมา ทำตัวเป็นกลาง มีเหตุผลมีความรับผิดชอบ
3. ยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น

ข้อควรคำนึงในการเป็นผู้นำ

1. ความเป็นผู้นำเกิดจากการฝึกฝนประสบการณ์
2. ผู้นำต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิก
3. เป็นผู้กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้นักเรียนรู้เป้าหมายของการทำงาน เพื่อการบรรลุจุดประสงค์ของงาน
4. วางแผนร่วมกับสมาชิกว่าใครจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร

ขั้นตอนในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบระเบียบ

เมื่อเกิดปัญหาขึ้นทุกคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมช่วยกันแก้ปัญหานั้น ซึ่งในการร่วมกันแก้ปัญหานั้นมีส่วนประกอบ 3 ขั้นตอน คือ

1. วางนโยบายหรือเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

2. วางหลักเกณฑ์ในการทำงาน เพื่อความไม่เสียเวลาควรวางกติกาการทำงานไว้ เช่นจะทำอะไรบ้าง จะทำอะไรก่อน-หลัง

3. ดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ เพื่อแก้ปัญหา

ขั้นตอนในการแก้ปัญหา

1. ทำความเข้าใจกับปัญหา สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยกันตีความปัญหา
2. รวบรวมข้อมูล เช่นหากรณีตัวอย่างมาสนับสนุนปัญหานั้น หรืออภิปรายถึงปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้นร่วมกัน
3. วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาว่าเกิดจากอะไร เพื่อค้นหาทางแก้ไขให้ตรงจุด
4. ระดมความคิด เพื่อแก้ปัญหานั้นอย่างน้อยคนละ 1 วิธี
5. อภิปรายวิธีแก้ไขในแต่ละวิธี
6. ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา
7. วางแผนขั้นตอนในการแก้ปัญหา
8. ปฏิบัติการแก้ปัญหาโดยการร่วมมือกัน
9. ประเมินผล มีประเมินผลความสำเร็จ วิธีการทำงานและสัมพันธภาพภายในกลุ่ม

สรุปเป็นหลักใหญ่ได้คือ

1. วางเป้าหมาย
2. อภิปรายปัญหา
3. ตัดสินใจตกลง
4. ลงมือทำงาน
5. ประเมินผล

การแก้ไขความขัดแย้ง

การทำงานกลุ่มอาจต้องมีการขัดแย้งกันภายใน เนื่องมาจากความคิดเห็นไม่ตรงกัน ความต้องการไม่ตรงกัน เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกัน และแต่ละฝ่ายไม่ยอมกัน มีวิธีแก้ไขคือ

1. หาสาเหตุแห่งความขัดแย้ง แล้วพิจารณาหาทางแก้ไขร่วมกัน
2. หากคนกลางไกลเกลี่ยอย่างยุติธรรมโดยยึดถือเป้าหมายใหญ่เป็นแกนวิธีป้องกันวิธีป้องกัน
1. การทำงานร่วมกันต้องไว้วางใจกัน
2. ควบคุมเรื่องการสื่อความหมาย ให้ทั้งผู้ส่ง ผู้รับ เข้าใจตรงกัน
3. กระจายงานให้ตรงตามหน้าที่ ความสามารถของบุคคล

การสื่อสารภายในกลุ่ม

วิธีการที่จะทำให้การสื่อสารชัดเจนมีประสิทธิภาพ คือ

1. หาวิธีพูดที่ชัดเจน ทอนใดที่สำคัญต้องเน้นหรือซ้ำ ใช้ภาษาง่ายต่อความเข้าใจ
2. ผู้ฟังควรมีวิจารณญาณ และต้องทำใจให้เป็นกลาง
3. ฟังทอนใดไม่เข้าใจก็ต้องซักถามให้เข้าใจตรงกัน
4. ผู้ฟังควรพยายามถามตัวเองว่า กำลังฟังเรื่องอะไรอยู่ เข้าใจหรือไม่

ผู้พูดต้องการอะไร

การประเมินผลและปรับปรุงงาน

การประเมินผลงานของกลุ่มจะช่วยให้การทำงานครั้งต่อไปดีขึ้น จัดเป็นการปรับปรุงตนเองและงานในคราวต่อไป การประเมินผลงานนั้นเราประเมินกันตามจุดมุ่งหมาย และผลงานที่ออกมา นอกจากนั้นยังประเมินพฤติกรรม การร่วมกันทำงานด้วย เช่น

ความสม่ำเสมอ, มนุษยสัมพันธ์ ทักษะการสื่อสาร อาจประเมินโดยการสนทนากันธรรมดา การวิเคราะห์ความผิดพลาดเพื่อหาข้อสรุป

การทำงานกลุ่มให้เกิดประสิทธิภาพ

สภาพของกลุ่ม

จัดกลุ่มให้สมาชิกได้เผชิญหน้ากัน เพื่อความคล่องตัวในการสื่อสาร เช่น นั่งเป็นวงกลม หรือครึ่งวงกลมรูปตัว U โดยมีผู้นำหรือผู้สังเกตการณ์นั่งรวมอยู่ด้วย

บรรยากาศในกลุ่ม

- อยู่ในลักษณะเป็นกันเอง เพื่อให้ทุกคนรู้สึกเป็นอิสระที่จะพูดและแสดงออก
- เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดความอบอุ่นในระหว่างกลุ่ม

ขวัญ

มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมและผูกพันกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่ม กลุ่มใดมีขวัญกลุ่มนั้นมักไม่ค่อยพบความแตกกันในกลุ่ม

การมีส่วนร่วมในกลุ่ม

สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมทำกิจกรรมทั้งปวงทุกคน โดยมีผู้นำกลุ่มคอยควบคุม ประสานงาน

ความคิดรวมของกลุ่ม

ความพอใจร่วมกัน ที่จะแสดงออกซึ่งความคิดที่สมาชิกในกลุ่มต้องมีคุณค่าต่อกัน

ความสามัคคีในกลุ่ม

กลุ่มใดที่มีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน และมีความรับผิดชอบ กลุ่มนั้นจะประสบความสำเร็จดีกว่ากลุ่มที่ขาดความสามัคคี

มาตรฐานของกลุ่ม

การทำงานของกลุ่มทุกครั้งจะต้องวางมาตรฐานร่วมกันก่อนเพื่อป้องกันความขัดแย้ง มาตรฐานอันหนึ่งก็คือความคาดหวังให้บรรลุเป้าหมายและการกำหนดพฤติกรรมวิธีการทำงานของกลุ่มนั่นเอง

เป้าหมายของกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่มต้องกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสมาชิกออกความคิดเห็นร่วมกัน เป้าหมายที่วางไว้ควรจะเป็นเป้าหมายที่ปฏิบัติได้จริง

การปฏิบัติงานของสมาชิกในกลุ่ม

ทุกคนในกลุ่มต้องร่วมกันทำงานอย่างมีระเบียบ มีการจดบันทึกขั้นตอนและติดตามผล ประเมินผลงาน เพื่อตรวจสอบว่าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

กิจกรรม

คาบที่ 1

1. จัดเกมเพื่อสัมผัสภาพ ชื่อเกม "ชิบชิบ"
2. เน้นถึงความสำคัญของสัมผัสภาพต่อการรวมกลุ่ม
3. จัดเกม "ยางวงสัมผัส" เพื่อเป็นการแก้ปัญหากลุ่มสร้างบรรยากาศประทับใจและให้เกิดความสามัคคี

4. ครูอธิบายหลักการเกี่ยวกับเรื่อง การทำงานกลุ่ม
5. ชักข้อมเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญในการรวมกลุ่ม

คาบที่ 2

1. เล่นเกมระดับความคิดเพื่อสร้างความเข้าใจ
2. สรุปลักษณะการทำงานกลุ่มที่เกิดประสิทธิภาพ

หมายเหตุ

เกม จากหนังสือกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ในการเรียนการสอนของ จันทิภา
 สิมปีเจริญ

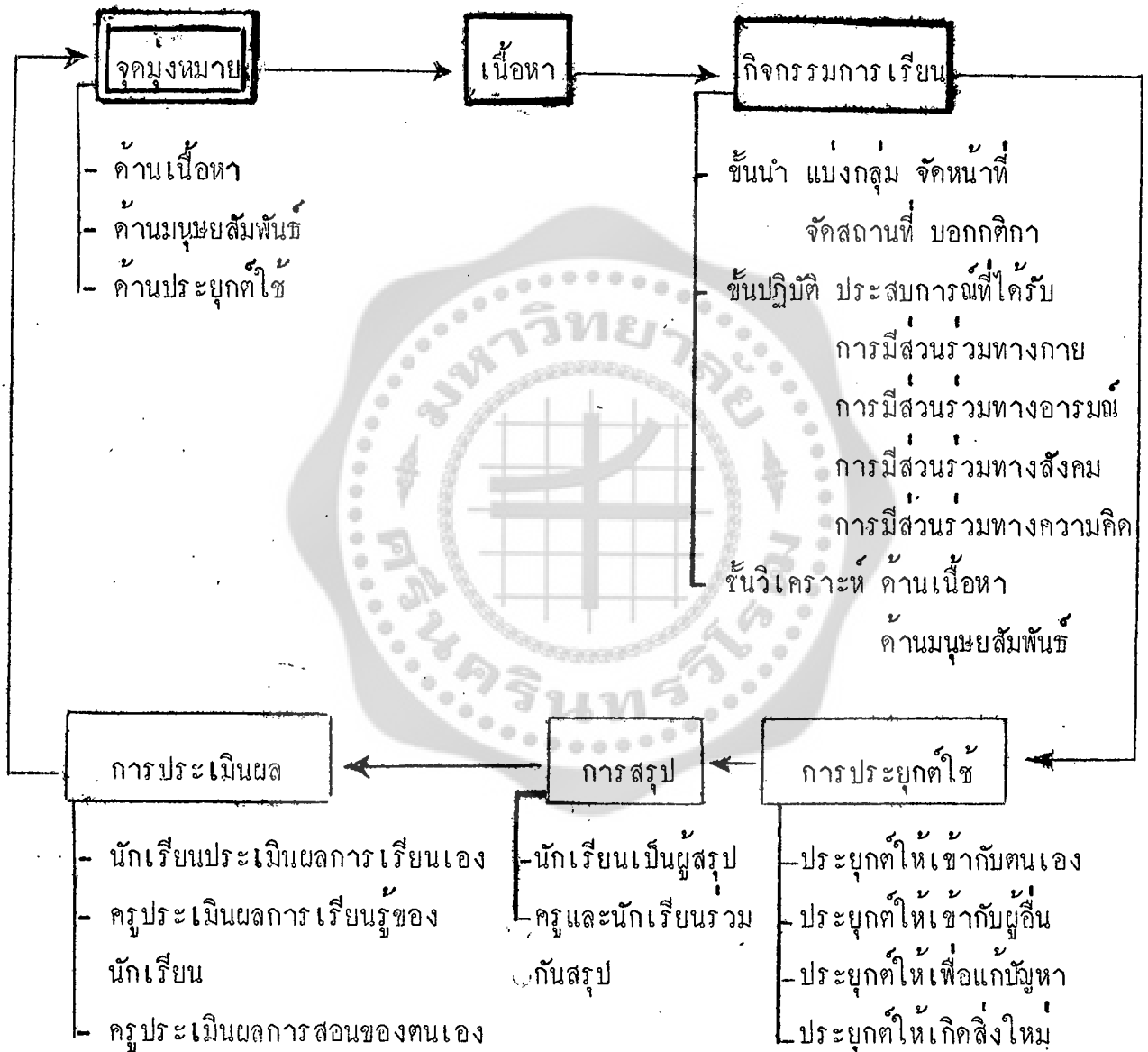
การประเมินผล

- สังเกตบรรยากาศรวมกลุ่ม
- ฟังการตอบข้อซักถาม
- ดูจากการวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกัน

แผนการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

เรื่อง การสื่อสารของมนุษย์, คำและความหมายของคำ, ประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร

แผนภูมิการสอนหลักสูตรภาษาเพื่อการสื่อสารโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
คาบที่ 1

เรื่อง ขอบเขตและความหมายของการสื่อสาร
ใช้เวลาเรียน 1 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เมื่อนักเรียนร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ
ด้านเนื้อหา

สื่อสารได้

1. บอกความหมายของการสื่อสารได้ และสามารถจัดประเภทของการสื่อสารได้
2. บอกองค์ประกอบที่จะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพได้ถูกต้อง
3. บอกถึงความสำคัญของการสื่อสาร ตลอดจนบอกถึงผลเสียของการสื่อสาร ซึ่งผู้รับสารและผู้ส่งสารไม่เข้าใจกัน หรือเข้าใจไม่ตรงกัน

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. มีความร่วมมือในการทำงานและรับผิดชอบต่อกลุ่มดีขึ้น
2. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
3. เข้าใจถึงหน้าที่และสิทธิแห่งงานและผู้อื่น
4. เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการใช้ภาษาในการสื่อสารภายในกลุ่ม
5. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันตามกำหนดเวลา

ด้านประยุกต์ใช้

1. บอกแนวทางที่จะนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. บอกได้ว่าการเกิดความขัดแย้งกันขึ้นภายในกลุ่มจะมีวิธีการแก้ปัญหา

อย่างไร

เนื้อเรื่อง

การสื่อสาร หมายถึงการติดต่อกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย จะด้วยวิธีใดก็ตามที่ทำให้ฝ่ายหนึ่งสามารถส่งเรื่องราวไปให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ความหมายและเกิดการตอบสนอง แต่ถ้าไม่เกิดการรับรู้ความหมายและไม่มีการสนองตอบจะไม่เรียกว่าเป็นการสื่อสาร

การติดต่อกันได้แก่

การติดต่อกันโดยคำพูด เช่น การสนทนาปราศรัย การทักทายไต่ถามทุกข์สุข การโต้แย้ง การสอน การเล่าเรื่อง การหาเสียง ฯลฯ

การติดต่อกันทางลายลักษณ์อักษร เช่น จดหมาย บันทึกลงเสนอ การเขียนคำถาม-คำตอบ หนังสือทุกประเภท ประกาศ ป้ายโฆษณา

นอกจากนั้น การติดต่อกันทางรูปภาพ ท่าทาง และสัญญาณต่าง ๆ ก็จัดเป็นการสื่อสารเช่นกัน

การติดต่อดังกล่าวมาแล้วต้องการให้ผู้อื่น ฟัง อ่าน ดู เพื่อความเข้าใจทั้งสิ้น นอกจากนั้นคำว่า "การสื่อสาร" ยังคลุมไปถึง การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร คนตรี ภาพยนตร์ การกระจายเสียง

สำหรับการสื่อสารโดยใช้หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์นั้นสามารถเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมากที่กระจายกันอยู่ในที่ต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน ด้วยความสะดวก รวดเร็ว จึงมีคำเรียกเฉพาะอีกอย่างหนึ่งว่า "การสื่อสารมวลชน"

องค์ประกอบของการสื่อสาร

การสื่อสารจะประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร และผู้รับสาร

การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพขึ้นกับองค์ประกอบทั้ง 3 ดังกล่าวและรวมทั้งสภาพการส่ง การรับสาร เช่น ระยะทาง เสียง ภูมิอากาศ ความตื่นตัว เทคนิคการถ่ายทอด ความสนใจ การใช้ภาษา การตีความ

กิจกรรม

1. ชั้นนำ

1.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ที่เหลืออีก 8 คน เป็นผู้สังเกตการณ์ประจำกลุ่ม กลุ่มละ 1 คนรวม 4 คน ที่เหลือจัดเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติอีก 4 คน

1.2 นักเรียนจัดโต๊ะภายในกลุ่มเป็นรูปวงกลมหันหน้าเข้าหากัน

1.3 แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ในขณะที่นักเรียนจัดกลุ่ม ครูเรียกอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทสมมติ และผู้สังเกตการณ์มานัดหมายเพื่อทำกิจกรรมโดย

อาสาสมัครคนที่ 1 คุยให้เพื่อน ๆ ฟังเกี่ยวกับเรื่องอะไรก็ได้ที่ตนอยากสื่อสารกับเพื่อน

อาสาสมัครคนที่ 2 คุยกับเพื่อนเรื่องลมฟ้าอากาศและชักถามชวนเพื่อนคุย

อาสาสมัครคนที่ 3 โฆษณาสินค้าที่น่าสนใจ 1 อย่าง

อาสาสมัครคนที่ 4 แสดงอาการคนไม่ไหวให้เพื่อน ๆ ทราบว่าตนต้องการจะสื่อสารอะไร

2.2 ผู้สังเกตการณ์ประจำกลุ่มมีหน้าที่ดังนี้

2.2.1 สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของอาสาสมัครและสมาชิกในกลุ่มขณะมีการแสดงบทบาทสมมติ

2.2.2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานของกลุ่มตามแบบประเมินผล

2.2.3 เตรียมรายงานเมื่อถึงกิจกรรมขั้นวิเคราะห์

2.3 ขณะที่อาสาสมัครเตรียมตัว ครูก็เข้ามานัดหมายกับนักเรียนทุกกลุ่มว่าถ้าอาสาสมัครเข้ามาแสดงบทบาทสมมติให้ช่วยแสดงพฤติกรรมเหล่านี้

2.3.1 อาสาสมัครคนที่ 1 เข้ามาให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจัง พยายามจับใจความของเรื่องและซักถามได้ถ้าสงสัย

2.3.2 อาสาสมัครคนที่ 2 เข้ามาให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นทั้งเ็นกัน หยอกเย้ากระเซ้าหยอ์กันได้ เวลาผู้แสดงซักถามอะไรก็แส้งตอบ ไม่ตรงกับความเป็นจริงบ้าง

2.3.3 อาสาสมัครคนที่ 3 เข้ามาแสดงให้นักเรียนดูว่าเขาโฆษณาอะไร เพื่ออะไร น่าเชื่อถือหรือไม่ บอกพร้อมจริงไหน

2.3.4 อาสาสมัครคนที่ 4 เข้ามาแสดงบทบาทคนใบ้ ให้พยายามทำความเข้าใจในการกระทำของเขาให้มากที่สุด

2.4 ลงมือทำกิจกรรม

2.5 ครูแจกซองคำถามให้นักเรียนทุกกลุ่มเพื่อให้ช่วยกันคิด ปรัชษาหารือกันแล้วให้เิดชานุกรกลุ่มออกมารายงานผลงานของกลุ่มตนต่อกลุ่มใหญ่ การตอบคำถามทั้ง 8 ข้อนี้ ให้เวลา 10 นาที (ข้อคำถามมีรายละเอียดในสื่อการเรียนท้ายแผนการสอนนี้)

2.6 ตัวแทนของทุกกลุ่มออกมาสรุปผลงานของกลุ่มตน

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 อภิปรายเพื่อการวิเคราะห์ตามหัวข้อดังนี้

3.1.1 การทำงานร่วมกัน

3.1.2 การสื่อสารภายในกลุ่มและความสำคัญของการสื่อสาร

3.2 กิจกรรมในการวิเคราะห์ห้มีดังนี้

คำถามเนื้อหา

1. นักเรียนคิดว่าการสื่อสารมีความสำคัญอย่างไร

2. เ้ตามความรู้สึกของทุกฝ่าย เกี่ยวกับการสื่อสารที่

มีการรับฟัง ความสนใจ การเข้าใจและการตอบสนองกับไม่มี

3. มีคำตอบข้อใดจากการรายงานที่นักเรียนยังไม่เข้าใจให้ซักถาม

4. ช่วยกันสรุปสาระสำคัญของการทำงานแต่ละกลุ่ม

คำถามหุยมลลัมพณั

1. ให้อู้อล่งเกตุการณรายงานลิ่งที่ตนบันทึกไว้ที่ละลุ่ม

2. ถามถึงการทำงานลุ่มว่าพอใจหรือไม่ ควรปรับปรุงอย่างไร

และมีความคิดเห็นอย่างไรกับสมาชิกลุ่มอื่น

4. ลัณประยทุทไ้

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าจะทำให้การลือสารในลุ่มมีประลธิภาพ

อย่างไร

4.2 ให้นักเรียนช่วยกันคิดหาวิธีแกไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในลุ่ม

4.3 สรุปถึงวิธีการที่นักเรียนอภิปรายกันในกิจกรรมลุ่มใหญ่

5. ลัณประเมินผล

คานเนือหา ประเมินจาก

1. การรายงานของลุ่มย่อย

2. การตอบปัญหา

3. การอภิปรายถึงความลัคัญของการลือสาร

คานมณลลัมพณั ประเมินจาก

1. ปฏิลัมพณัภายในลุ่ม

2. การวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ รวมกัน

3. การรายงานของอู้อล่งเกตุการณ

คานประยทุทไ้ ประเมินจาก

1. การอภิปรายรวมกัน

2. การตอบคำถาม

3. การหาวิธีการแกไขปัญหาของแต่ละคน

สื่อการเรียนรู้

1. มีตรคำถามเกี่ยวกับเรื่องการสื่อสาร กลุ่มละ 1 ชุด
2. คู่มือประเมินผลของผู้สังเกตการณ์ จำนวน 4 ชุด

ข้อคำถามในบัตรคำถาม จำนวน 8 ข้อ

1. นักเรียนเข้าใจการสื่อสารของอาสาสมัครคนใดมากที่สุด และคิดว่าเพราะเหตุใด
2. การติดต่อสื่อสารของอาสาสมัครคนใดประสบความสำเร็จที่สุดในความคิดของกลุ่มนักเรียนและเพราะเหตุใด
3. จงบอกข้อผิดพลาดและบกพร่องในการสื่อสารของอาสาสมัครแต่ละคน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข
4. นักเรียนเข้าใจคำว่า "การสื่อสาร" เพียงใด จงอธิบาย
5. จงบอกองค์ประกอบของการสื่อสารและวิธีการที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
6. ถ้ามีผู้รับสาร สาร และผู้ส่งสาร แต่ไม่เกิดการตอบสนองสาร หรือเกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงตามเป้าหมายของผู้ส่งสาร เราจะเรียกว่าการสื่อสารหรือไม่
7. อ่านกรณีตัวอย่างนี้แล้วช่วยกันตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

"ครอบครัวของคุณเอมอร และคุณประมาณ แต่งงานกันได้ 3 ปี เพิ่งมีบุตร 1 คน อายุ 1 เดือน 12 วัน ชื่อ ด.ญ. อุ่น ไม่มีใครคิดว่าโชคร้ายจะเกิดขึ้นกับครอบครัวนี้ วันหนึ่งเพื่อนบ้านนำอุนมาให้ 1 จาน คุณเอมอรชิมน้ำแช่ตู้เย็น วางทิ้งไว้บนโต๊ะอาหาร เมื่อถึงที่ทำงานนิกได้จึงโทรศัพท์บอกสาวใช้ให้เอาอุนแช่ตู้เย็นพอกลับถึงบ้านกับพบว่าบุตรสาวอายุ 1 เดือน 12 วันถูกแช่ตู้เย็นแทนอุนจนนั้นเสียแล้ว"

- 7.1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะอะไร
- 7.2 การสื่อสารมีความสำคัญอย่างไร
- 7.3 ถ้านักเรียนเป็นผู้ออกคำสั่งสาวใช้ทางโทรศัพท์ นักเรียนจะสั่งอย่างไร

8. ให้นักเรียนจัดประเภทว่า การสื่อที่กล่าวนี้เป็นการสื่อสารทางใด ในประเภท
ลายลักษณ์อักษร รูปภาพ การใช้คำพูด การใช้ท่าทาง หรือรวมกันหลาย ๆ ประเภท

8.1 ภาษาคนใบ้

8.2 ภาพยนตร์

8.3 จดหมายรัก

8.4 หนังสือพิมพ์

8.5 การแสดงนิทรรศการและมีอภิปรายประกอบ

8.6 การหาเสียงของผู้แทนราษฎร

8.7 ป้ายโฆษณาตามสี่แยก

8.8 สัญญาณไฟเขียว-แดง ขณะมีการจราจร

8.9 การยกธงขาวยอมแพ้

แบบประเมินผลของผู้สังเกตการณ์

ขอให้ผู้สังเกตการณ์สังเกตตามหัวข้อต่อไปนี้

1. บรรยากาศในการทำงานกลุ่ม
2. การแก้ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในกลุ่ม
3. การรับฟังความคิดเห็นและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในกลุ่ม
4. การทำงานเสร็จตามกำหนดเวลาที่กำหนด
5. อื่น ๆ ที่สามารถสังเกตได้

คาบที่ 2

เรื่อง การส่งและการรับสาร
ใช้เวลาเรียน 1 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เมื่อนักเรียนรวมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. ยกตัวอย่างสิ่งที่เป็นสารที่ใช้ในการสื่อความหมาย
2. สรุปลักษณะของการส่งและการรับสารอย่างมีประสิทธิภาพได้
3. บอกความสำคัญของภาษาที่มีต่อการสื่อความหมายได้

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. ทราบสาเหตุอุปสรรคและปัญหาของการสื่อความหมายในกลุ่ม
2. ชี้ถึงวิธีการที่จะช่วยให้เกิดการติดต่อสื่อความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ใช้ภาษาในการสื่อความหมายภายในกลุ่มดีขึ้น

ด้านประยุกต์ใช้

1. สื่อความหมายภายในกลุ่มดีขึ้น
2. บอกวิธีแก้ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อความหมายภายในกลุ่ม

เนื้อเรื่อง

สาร หมายถึง เรื่องราวการแสดงออกที่มีความหมาย ถ่ายทอดจากบุคคลฝ่ายหนึ่งไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น การเขียนจดหมาย การพูดคุย การก้มมือเรียก การเล่นนิทาน การส่งสัญญาณไฟเขียว ไฟแดง เป็นต้น

ในการส่งสาร ผู้ส่งจะต้องปรุงแต่งความคิด และแสดงออกไปด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น พูด เขียน แสดงอาการ แสดงเครื่องหมาย หรืออาณัติสัญญาณให้เกิดความหมายเป็นที่เข้าใจแก่ผู้รับสาร

ในการรับสาร ผู้รับจะต้องมีความสามารถ และชำนาญพอที่จะเข้าใจถึงคำพูด ข้อเขียน อาการ เครื่องหมาย หรืออาณัติสัญญาณต่าง ๆ จึงจะรับได้อย่างมีความหมาย สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวควรเรียกว่า "ภาษา" ในการสื่อสารของมนุษย์นั่นเอง

สรุปได้ว่า

1. ถ้าขาดภาษาและไม่เข้าใจภาษามนุษย์ก็ไม่อาจส่งสารและรับสารได้ การสื่อสารก็จะไม่เกิดขึ้น
2. ถ้าขาดความคิดซึ่งรวมไปถึงอารมณ์และความรู้สึกด้วยมนุษย์ก็ไม่มีอะไรที่จะสื่อสารถึงกันได้โดย การสื่อสารย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

กิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ครูอธิบายความหมายของคำว่า "สาร" และให้นักเรียนยกตัวอย่างสิ่งที่เป็นสารในการสื่อสาร หลังจากนั้นครูเพิ่มเติมสิ่งที่ยังบกพร่องอยู่

1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ฝ่ายคือ

1.2.1 อาสาสมัคร 5 คน

1.2.2 ผู้สังเกตการณ์ 5 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน เลือกประธาน

และเลขานุการทุกกลุ่ม

1.3 ครูให้อาสาสมัคร 5 คนออกไปนอกห้องพร้อมกับครู และนัดหมายเกี่ยวกับเกมที่จะเล่น ดังนี้

"ครูจะให้เล่นเกมอย่างหนึ่งในห้อง ให้เข้าไปทีละคน จะเล่นอะไรแล้วครูจะบอกให้ ตอนนี้ให้นักเรียนเลือกลำดับว่าใครจะเข้าห้องเป็นลำดับที่เท่าไร"

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูกลับเข้าไปในห้อง แจกใบรายงานอุบัติเหตุให้นักเรียนทุกกลุ่ม อธิบายวิธีดำเนินการกิจกรรมแก่ผู้สังเกตคือ

2.1.1 ผู้สังเกตทั้งหมดจะต้องสังเกตและบันทึกการเล่าเรื่องของอาสาสมัครซึ่งจะมาเล่าเรื่อง ๆ หนึ่งให้ฟัง

2.1.2 ผู้สังเกตทั้งหมดจะจดบันทึกข้อความที่เพิ่มเติมหรือขาดหาย และข้อความที่ผิดจากความจริงไป ขณะที่อาสาสมัครแต่ละคนเข้ามาเล่าเรื่อง

2.1.3 หลังจากนั้นให้ทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปรายงานของงาน เป็นฉบับรวมของกลุ่มเพื่อให้เลขานุการกลุ่มออกมารายงานในชั้นวิเคราะห์และสรุป

2.2 ครูแจกแบบสังเกตให้ผู้สังเกต

2.3 อาสาสมัครคนที่ 1 เข้ามาในห้อง ให้ยืนหน้าชั้น ครูให้อ่านใบรายงานอุบัติเหตุในใจแล้วจึงบอกให้เล่าเรื่องนั้นให้ผู้สังเกตฟัง

2.4 อาสาสมัครคนที่ 2 เข้ามาในห้อง ครูให้อาสาสมัครคนที่ 1 เล่าเรื่องเกิมนั้นให้ฟัง ถ้ามีข้อสงสัยให้ซักถามอาสาสมัครคนที่ 1 ได้

2.5 ดำเนินวิธีเดียวกับข้อ 2.4 โดยให้คนที่ 2 เล่าให้คนที่ 3 ฟัง คนที่ 3 เล่าให้คนที่ 4 ฟัง คนที่ 4 เล่าให้คนที่ 5 ฟัง เมื่อคนที่ 5 ฟังจบให้เขียนเรื่องที่ตนรับฟังลงบนกระดานคำ

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 ขั้นตอนิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์ตามหัวข้อดังนี้

3.1.1 การรับและการส่งสารของอาสาสมัครเป็นอย่างไรบ้าง

3.1.2 ความสำคัญของการรับและการส่งสารที่มีต่อการสื่อสาร

3.1.3 ความพยายามในการที่จะส่งสารโดยไม่ให้เกิดความผิดพลาดในตัวสาร

3.1.4 การอธิบายสิ่งที่ขาดหรือเกินไปจากสารต้นฉบับโดยผู้สังเกตการณ์ทั้ง 5 กลุ่ม

3.2 กิจกรรมในการวิเคราะห์

งานเนื้อหา

1. นักเรียนคิดว่านอกจากการเล่าเรื่องแล้วสิ่งใดใช้เป็น
การสื่อสารได้อีก
2. นักเรียนทราบหรือไม่ว่าสิ่งใดเป็นอุปสรรคและสาเหตุ
ของการสื่อสารที่ทำให้เกิดความผิดพลาดของตัวสาร
3. นักเรียนคิดว่าถาขาค "ภาษา" การติดต่อสื่อสาร
จะเกิดขึ้นหรือไม่
4. ยังมีสิ่งใดที่นักเรียนอยากแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การรับและการส่งสาร หรือมีสิ่งใดสงสัยให้ซักถาม

คานมณยสัมพันธ

1. ใหญ่สิ่งเกทรายงานสิ่งที่ตนบันทึกไว้ในแต่ละกลุ่ม
2. ถาถึงควมสำคัญในการสื่อความหมายภายในกลุ่ม
3. ถาควมรู้สึกของอาสาสมัครเกี่ยวกับการรับและ
การส่งสารที่ผ่านไปแล้ว

4. ชั้นประยุกต์ใช้

- 4.1 ครูให้สมาชิกช่วยกันคิดหาคำตอบว่าจะทำอย่างไรจึงจะช่วยให้
การรับและการส่งสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่ก่อให้เกิดปัญหา
- 4.2 ครูช่วยเชื่อมโยงความคิดเห็นของสมาชิกและสรุปเพิ่มเติมควม
เหมาะสม โดยให้สมาชิกกลุ่มใดแนวคิดจากเรื่อง

5. ชั้นประเมินผล

งานเนื้อหา ประเมินจาก

1. การตอบคำถามเกี่ยวกับสาร การรับและการส่งสารอย่างมี
ประสิทธิภาพ

2. การเห็นความสำคัญของภาษาที่มีต่อการสื่อสาร
 3. การอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการสื่อความหมาย
- คานกลุ่มสัมพันธ์ ประเมินจาก

1. การทำงานรวมกลุ่มของกลุ่มผู้สังเกตทั้ง 5 กลุ่ม
2. การประสานความคิดของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน
3. การวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อบกพร่องของการส่ง

สารของกลุ่มผู้สังเกต

สื่อการเรียนรู้

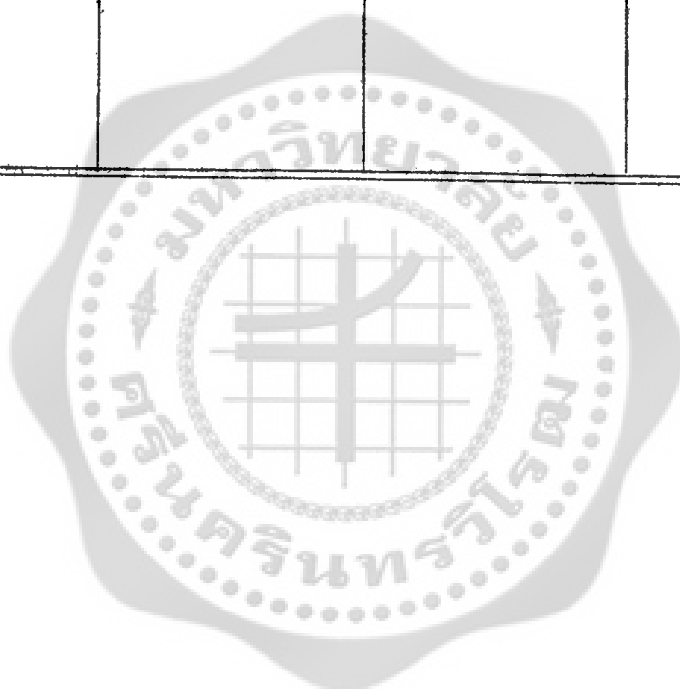
1. ใบรายงานอุบัติเหตุ
2. แบบสังเกตการณ์

ใบรายงานอุบัติเหตุ

เมื่อ 3 วันที่ผ่านมา มีเรื่องน่าสยดสยองเกิดขึ้นบนเส้นทางสาย กรุงเทพฯ - นครสวรรค์ รถโดยสารปรับอากาศของบริษัททันจิตเกิดรถประสบกับรถบรรทุกอย่างสุดวิสัย เหตุเกิดจากความประมาท ผู้โดยสารเสียชีวิตทันที 27 ศพ และไปเสียชีวิตที่โรงพยาบาลอีก 2 ศพ นอกนั้นบาดเจ็บสาหัส ยิ่งความเศร้าสลดใจมาสู่ญาติมิตรของเขาเหล่านั้นยิ่งนัก

แบบสังเกต

ผู้รายงาน	สิ่งที่เพิ่มเติม	สิ่งที่ตัดออก	สิ่งที่เปลี่ยนแปลง
1			
2			
3			
4			
5			

คาบที่ 3

เรื่อง ประเภของการสื่อสาร
ใช้เวลาเรียน 1 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

หลังจากนักเรียนร่วมกิจกรรมแล้วสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. แยกประเภของการสื่อสารได้
2. บอกความสำคัญในการใช้สารแต่ละประเภทได้
3. ใช้สารชนิดต่าง ๆ ถูกตามสภาพการณ์ที่สมมุติขึ้นได้

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. ความร่วมมือในการพิจารณางานและทำงาน
2. การเคารพความคิดของผู้อื่น
3. ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม

ด้านประยุกต์ใช้

1. ประยุกต์ใช้สารให้ตรงประเภของสิ่งที่ต้องการสื่อความหมาย
2. อภิปรายได้ถึงโทษในการใช้สารในการสื่อสารผิดประเภ

เนื้อเรื่อง

ประเภของการสื่อสาร

การแบ่งประเภของการสื่อสารตามเนื้อหา

1. สารประเภขอเท็จจริง เป็นเรื่องของบุคคลหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งทำอะไร หรืออยู่ในสภาพอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไหน เมื่อไร และขนาดเท่าใด เป็นต้น

อาจเป็นเรื่องในอดีตหรือกำลังประสบอยู่ และผู้ส่งสารนำมาเล่าให้ทราบตามที่ประสบพบเห็น ใ้รับรู้หรือได้ยินได้ฟังมาในการตัดสินคุณภาพของสารประเภทนี้ เรามีทางตัดสินได้ว่าเป็นความจริงหรือคลาดเคลื่อนจากความจริง หรือเป็นความเท็จ บางทีเรายังไม่อาจตัดสินลงไปได้

2. สารประเภทข้อคิดเห็น เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึกความเชื่อหรือแนวคิดที่ผู้กล่าวมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นบุคคล วัตถุ เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมก็ตาม เป็นความรู้สึก ความเชื่อหรือแนวคิดส่วนตัวของผู้กล่าวเท่านั้น ใครจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ ข้อคิดเห็นนั้นอาจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงว่าน่าจะเป็นอย่างไร เกิดเพราะอะไร หรือผันแปรไปอย่างไร อาจเกี่ยวกับหลักการหรือวิธีการว่าควรเป็นอย่างไร อาจเกี่ยวกับคุณค่าว่า มาก - น้อย, สูง - ต่ำ, เป็นคุณ - โทษ เพียงไร เป็นต้น

3. สารประเภทคำทักทายปราศรัย โดยมากเป็นข้อความสั้น ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกันในฐานะใด เช่นระหว่างบิดากับบุตร เพื่อนกับเพื่อน ครูกับศิษย์ ผู้รับบริการกับผู้ให้บริการ เป็นต้น ในการสื่อสารของมนุษย์คราวหนึ่ง ๆ เนื้อหาอาจมีเฉพาะคำทักทายปราศรัยเท่านั้น หรืออาจมีข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นรวมกันอยู่ด้วยก็ได้

การแบ่งประเภทของสารตามเจตนาของผู้ส่งสาร

1. สารประเภทให้ความรู้ ซึ่งความรู้ที่นั้นอาจเกี่ยวกับตัวเรา ธรรมชาติ หรือสิ่งต่าง ๆ การให้ความรู้ที่นั้นจะต้องรู้จักให้เหมาะสมกับกาลเทศะผู้รับและสถานการณ์

2. สารประเภทโน้มน้าวจิตใจ ผู้ส่งมีเจตนาใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและการกระทำของผู้รับสาร และปฏิบัติตามหรือเห็นคล้อยตามผู้ส่งสาร เช่น คำสั่งสอน การโฆษณา สุนทรพจน์ ปลุกใจให้รักชาติ เป็นต้น

3. สารประเภทให้ความเพลิดเพลิน ผู้ส่งมีเจตนาให้ผู้รับเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน คลายความตึงเครียด จากงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ สารประเภทนี้ได้แก่นิทาน เรื่องสั้น เรื่องสนุก เรื่องขวนขวัก ข้อความที่แสดงอารมณ์ขัน

กิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ครูอธิบายเกี่ยวกับประเภทของการสื่อสารว่ามีอะไรบ้างแล้วเขียนสรุปไวบนกระดานดำ

1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ที่เหลือ 5 คนเป็นผู้สังเกตการณ์ของแต่ละกลุ่ม

1.3 แบ่งกลุ่ม จัดสถานที่และแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่ม

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูแจกซองให้นักเรียนกลุ่มละ 6 ซอง หน้าของระบุประเภทของการสื่อสารไว้ คือ ขอเท็จจริง ขอคิดเห็น คำทักทายปราศรัย สารประเภทให้ความรู้ ความเพลิดเพลินและโน้มน้าวจิตใจ หลังจากนั้นแล้วครูก็แจกข้อความต่าง ๆ ในทั้งหมด 15 ข้อความ ซึ่งมีสารหลาย ๆ ประเภทคละกันอยู่

2.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันจัดประเภทของสาร เขาของให้ถูกต้องใช้เวลาภายใน 5 นาที กลุ่มใดเสร็จก่อนและถูกที่สุดเป็นผู้ชนะมีรางวัลให้ ในขณะที่นักเรียนช่วยกันผู้สังเกตการณ์ก็คอยดูการทำงานร่วมกันและดูความถูกต้องของการจัดประเภทด้วย

2.3 เมื่อเสร็จกิจกรรมแล้วทุกกลุ่มเปลี่ยนกันตรวจ และบันทึกข้อที่ผิดไว้เพื่ออภิปรายในขั้นต่อไป แล้วแจกรางวัลกลุ่มที่ชนะ

2.4 ครูสมมุติสถานการณ์ทั้งหมด 6 สถานการณ์ แล้วถามว่าในแต่ละสถานการณ์ ควรใช้สารประเภทใด และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบแล้วแต่งข้อความขึ้นกลุ่มละประเภทตามแต่จะตกลงกัน

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 ขั้นอภิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์

3.1.1 ความถูกต้องของการจัดประเภทของสารที่ใช้ในการสื่อ

ความหมาย

3.1.2 ความจำเป็นในการใช้สารให้ถูกประเภท

3.1.3 การใช้สารตามสถานการณ์สมมุติที่ครูตั้งขึ้น

3.2 กิจกรรมในการวิเคราะห์เป็นการอภิปราย

คำถาม

1. สารมีกี่ประเภท และแต่ละประเภทใช้ในสถานการณ์ใด
2. เพื่อนในแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมผิดที่ใดบ้าง เพราะเหตุใด
3. ถ้ามีการใช้สารไม่ตรงประเภทจะเกิดอะไรขึ้น

คำถามกลุ่มสัมพันธ์

1. ผู้สังเกตการณ์รายงานการทำกิจกรรมกลุ่ม
2. ถามถึงความรับผิดชอบในกลุ่ม
3. ถามถึงการเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4. ขั้นประยุกต์ใช้

1. ครูให้นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันคิดว่าถ้าในแต่ละกลุ่มขาดความรับผิดชอบต่อความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการไม่เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันจะเกิดอะไรขึ้น
2. ให้นักเรียนทดลองแสดงข้อความโดยใช้สารให้ตรงกับสภาพเหตุการณ์ตามสถานการณ์ที่ครูสมมุติขึ้น

5. ขั้นประเมินผล

คำถาม ประเมินจาก

1. การตอบคำถามจากการอภิปราย
2. การจัดประเภทสารและการทดลองใช้สารให้ตรงประเภทตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะสื่อให้ผู้รับได้ทราบ
3. การเห็นความสำคัญของการใช้สารให้ตรงประเภท

คำถามกลุ่มสัมพันธ์ ประเมินจาก

1. การร่วมมือกันทำงานและความรับผิดชอบภายในกลุ่ม
2. การเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

สื่อการเรียนรู้

1. ของจัดประเภทของสาร
2. แบบสังเกตการณ์
3. ขอความของสารประเภทต่าง ๆ 15 ขอความ

แบบสังเกตการณ์

1. ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไร
2. มีการโต้เถียงกันหรือไม่ สาเหตุใด
3. ทำงานเสร็จตามกำหนดเวลาไหม
4. สมาชิกในกลุ่มคนใดไม่ให้ความร่วมมือ

ขอความที่เป็นสารประเภทต่าง ๆ

1. ผมว่า บราซิล ไม่น่าตกขอบเลยจริง ๆ ในการแข่งขันฟุตบอลโลกปีนี้
2. หลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นวิชาที่เกี่ยวกับการนำหลักเกณฑ์ทางภาษามาช่วยในการสื่อสารให้ได้ประสิทธิภาพ
3. พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ใดหวนพิชฌนคติกลงไปย่อมจะไถ่ผลของพิชฌนคตินั้น
4. ทุกอิริยาบถของชายจะงามสง่าถ้าเรียกหา แอโรว์ สัญลักษณ์ของเอกบุรุษ
5. ปัจจุบันมีเศรษฐกิจของชาติดำลั้งทรุดหนักถ้าไม่ช่วยกันประหยัคคงจะแย่แน่ ๆ
6. สำนักข่าววีสนิวส์ แถลงว่าเหตุที่อาเจณคินาแพ้งครามนั้นเนื่องมาจากกำลังอาวุธคอยกว่าอังกฤษ
7. สวัสดิ์ค๊ะคุณสาหร มาคนเกี่ยวหรือคะ คิดว่าคุณสมมเตียรจะมากวย ฝากความระลึกถึงไปให้ควยนะคะ
8. เท่าที่ผมสังเกตคุณะนกยั้งตัวเล็กยั้งเสียงไพเราะะ หรือคุณว่าอย่างไร คุณไฟโรจน์

9. จากอำเภอลาดยาวถึงตัวจังหวัดนครสวรรค์ ท่านจะใช้เวลาเดินทางเพียง 40 นาทีเท่านั้น
10. เอ คุณยูนีครับ ทางที่จะไปบ้านคุณนงนาถไปทางไหนนะครับ ผมลืมซะแล้ว
11. ช่วยบอกคุณพ่อคุณแม่ด้วยนะคะว่าคิดถึง ถ้าว่างจะไปเยี่ยมท่านที่บ้านคะ
12. อันที่จริงโรงเรียนของเรานี้ร่มรื่นก็ไม่แพ้ที่อื่น ยิ่งถ้านักเรียนช่วยกันนำต้นไม้มาปลูกอีกและเอาใจใส่ดูแลคนนำพรวนดิน ครูคิดว่าอีกไม่นานโรงเรียนของเราจะน่าอยู่ยิ่งกว่านี้
13. ถ้าอยากให้อนุชนหวานมีรสกลมกล่อม คุณต้องเติมเกลือป่นลงไปสักนิดหนึ่ง
14. ถ้ามีความสามัคคีภายในชาติก็ไม่มีใครกล้ามาทำลายเราหรอก แต่เมื่อใดขาดความสามัคคีเมื่อนั้นเราจะต้องพ่ายแพ้แก่ศัตรู คอย่างเหตุการณ์ตอนเสียกรุงเป็นตัวอย่างได้
15. ผมมีเรื่องจะเล่าให้คุณสุพรฟัง เมื่อวานนี้พบผู้หญิงคนหนึ่งสวยสะเด็ดเลย ผมเดินตามเธออยู่นาน และคงจะเดินตามเธอไปอีกถ้าเธอไม่หันมาทางผมแล้วชี้มือชี้ไม้พร้อมกับเปล่งเสียงว่า แะ แะ แะ โห เกือบจับคนใบ้ซะแล้ว

คาบที่ 4 - 5

เรื่อง ประโยคบอกเล่าและการขยายประโยคในการสื่อสาร
ใช้เวลาเรียน 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

หลังจากรวมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ

ค้นหา

1. บอกลักษณะของประโยคบอกเล่าได้
2. แต่งประโยคบอกเล่าเป็นเรื่องได้โดยใช้ลักษณะการขยายประโยคบอก

คานกลุ่มสัมพันธ์

1. มีความช่วยเหลือร่วมมือกันในกลุ่มดี
2. รู้จักคล้อยตามและคิดต่อเนื่องความคิดของผู้อื่นได้
3. มีความรับผิดชอบต่อกลุ่มดี

งานประยุกต์ใช้

1. บอกลักษณะของประโยคบอกเล่าและการขยายประโยคเพื่อประสิทธิภาพในการสื่อสารได้
2. บอกวิธีแก้ปัญหาอันเกิดจากการไม่คล้อยตามความคิดของผู้อื่นได้
3. บอกวิธีแก้ปัญหาอันเกิดจากการคิดต่อเนื่องเรื่องราวของคนอื่นไม่ได้

เนื้อเรื่อง

ประโยคบอกเล่าและการขยายประโยคในการสื่อสาร

ประโยคบอกเล่า คือประโยคที่บอกเล่าประสบการณ์ของผู้พูดแก่ผู้ฟัง
ถ้าประโยคเช่นนี้ถ่ายทอดเป็นตัวอักษร ประโยคบอกเล่าก็คือประโยคที่ผู้เขียนบอกเล่า
ประสบการณ์ของตนแก่ผู้อ่าน

ประโยคบอกเล่าอาจเป็นการเล่าเรื่องราวของบุคคลต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตก็ได้ หรืออาจจะกำลังเกิดอยู่ในปัจจุบันก็ได้ หรือเกิดในอนาคตก็ได้ นอกจากนั้นอาจเป็นความจริงตลอดทุก ๆ สมัยไม่มีกำหนดเวลาก็ได้

การขยายประโยคในการสื่อสาร ประโยคสั้นที่สุดมีคำอยู่ 2 คำ คือ คำนามและคำกริยา ถ้าคำกริยาปรากฏอยู่คำเดียวจะถือว่าคำกริยานั้นเป็นส่วนหนึ่งของประโยคคำสั่งหรือขอร้อง เป็นต้น การขยายประโยคนั้นจะช่วยทำให้ผู้รับสารเข้าใจรายละเอียดของการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

กิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 13 คน ให้แต่ละกลุ่มยืนเข้าแถวห่างจากกระดานประมาณ 3 เมตร และให้สมาชิกคนแรกของแต่ละแถวถือชอล์กไว้เพื่อเตรียมแต่งนิทาน

1.2 ก่อนทำกิจกรรมครูซักถามถึงลักษณะของประโยคบอกเล่าทั่ว ๆ ไปจากแต่ละกลุ่ม และการขยายประโยคให้มีความชัดเจนในการสื่อสารมีประโยชน์อย่างไร และสรุปร่วมกันเพื่อความเข้าใจ

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูอธิบายวิธีการเล่นเกมให้นักเรียนฟังและเน้นว่าในแต่ละประโยคที่จะแต่งนั้นควรมีการขยายประโยคเพื่อแสดงความละเอียดของเรื่องด้วยยิ่งดี เกมนี้ปฏิบัติโดยนักเรียนคนแรกของแต่ละกลุ่มออกไปเขียนข้อความเริ่มต้น 1 ประโยค ในลักษณะประโยคบอกเล่า แล้วจึงให้คนต่อไปออกมาเขียนต่ออีก 1 ประโยค โดยให้เนื้อเรื่องเข้ากับคนแรก และดำเนินไปจนคนสุดท้ายของทุกกลุ่ม การเขียนจะเขียนหมู่ละ 2 รอบ หมู่ใดเสร็จก่อนให้หนึ่งลงถือว่าชนะ

กติกามีดังนี้

1. ผู้เล่นจะต้องใช้ชอล์คขีดเพียงแท่งเดียวเท่านั้น
2. ก่อนที่ผู้เขียนคนแรกจะวิ่งไปเขียนต้องรอสัญญาณจากครูก่อน
3. เมื่อผู้เขียนคนแรกเขียนเสร็จให้รีบวิ่งกลับมายังแถวของตนเอง แล้วส่งชอล์คให้คนที่อยู่ถัดไปวิ่งออกไปเขียนข้อความต่อจากนั้นผู้เขียนคนแรกก็จะไปยืนต่อท้ายแถว การเล่นจะดำเนินไปจนครบทุกคน
4. ในการเล่นรอบที่ 2 ไม่ต้องรอสัญญาณ ให้ผู้เล่นรีบวิ่งไปเขียนที่ละคนจนครบ เมื่อกลุ่มใดเสร็จให้หนึ่งลง

5. การตัดสินมีเกณฑ์ดังนี้

- เรื่องที่แต่งต้องเขากันได้ในข้อความต่าง ๆ
- เรื่องต้องจบลงพอดีเมื่อคนสุดท้ายเขียน
- แต่ละคนจะเขียนเกิน 1 ประโยคในแต่ละรอบไม่ได้
- ประโยคที่มีการขยายรายละเอียดอาจมีความยาวมากก็ได้
- ในขณะที่อยู่ในแถวจะพูดหรือปรึกษากันไม่ได้

หากกลุ่มใดผิดเกณฑ์ข้อหนึ่ง จะตัดสิทธิ์การชนะเลิศ

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 ขั้นตอนิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์

3.1.1 ลักษณะของประโยคบอกเล่าที่ใช้

3.1.2 การขยายส่วนของประโยคเพื่อความละเอียดของสาร

3.1.3 ความต่อเนื่องของเนื้อความของนิทานในแต่ละกลุ่ม

3.2 กิจกรรมในการวิเคราะห์

คำถามเนื้อหา

1. ถามลักษณะของประโยคบอกเล่าในเรื่องทุก ๆ เรื่อง
2. ถามถึงความเห็นเกี่ยวกับประโยคที่มีการขยายส่วนเพื่อ

รายละเอียดนั้นควรเป็นอย่างไร และดีกว่าประโยคสั้น ๆ หรือไม่ ในกรณีใด

ค่านิยมสัมพันธ

1. ถ้ามถึงสำคัญในการ ค่อยตามความเห็นผู้อื่นและ
ความคิดตอเนื่องกับความคิดของผู้อื่นว่ามีความสำคัญอย่างไร

2. ถ้ามถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในการทำงานกลุ่ม
ครั้งนี้พรอมเหตุผล

4. ขั้นประยุกต์ใช้

4.1 ครูให้นักเรียนหัดขยายส่วนของประโยคบอกเล่าในเวลาที่เหลือคนละ
ประโยคหลังจากกิจกรรมจบสิ้นลงแล้ว

4.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหากรณีทีถาในกลุ่มมีผู้มีปัญหาเกี่ยวกับ
การไม่มีความคิดตอเนื่องกับผู้อื่น

5. ขั้นประเมินผล

ค่านิยม ประเมินจาก

1. การแต่งประโยคบอกเล่า และการขยายส่วนของประโยคทั้งใน
กิจกรรมหมู่และกิจกรรมเดี่ยว

2. การบอกลักษณะของประโยคบอกเล่าได้

ค่านิยมสัมพันธ ประเมินจาก

1. การทำงานรวมกลุ่มกันและความรับผิดชอบอันจะทำให้กลุ่ม
บรรลุเป้าหมาย

2. การใช้เวลาในการทำงาน

3. การหัดใช้ความคิดให้ตอเนื่องกับความคิดของผู้อื่นได้

อุปกรณ์การเรียน

ชอล์กสี 3 สี ๆ ละ 1 แท่ง

คาบที่ 6

เรื่อง ประโยคสอบถาม
ใช้เวลาเรียน 1 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

หลังจากรวมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. อธิบายถึงลักษณะและประโยชน์ของการใช้ประโยคสอบถามได้
2. ใช้ประโยคคำถามในลักษณะต่าง ๆ ได้ดี เช่น ประโยคนี้ถาม
ควยอะไร ทำไม หรือไม่ ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร
3. บอกได้ว่าประโยคคำถามชนิดใดที่ช่วยให้คำตอบได้กระจ่างชัดบ้าง

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. ใช้พลังกลุ่มในการระดมความคิดและประมวลความคิด
2. รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีค่าและความสำคัญต่อกลุ่ม
3. มีความสนุกสนานในการทำงานกลุ่ม

ด้านประยุกต์ใช้

1. บอกได้ว่าในสถานการณ์ใดควรใช้ประโยคคำถามที่มีค่าชนิดใด
2. แก้ไขสถานการณ์ได้หากคนในกลุ่มไม่รวมกิจกรรม

เนื้อเรื่อง

ประโยคสอบถาม คือประโยคที่ผู้พูดถามผู้ฟังและเพื่อให้ผู้ฟังบอกเล่าประสบการณ์
ของคนแก่ผู้พูดหรืออาจถ่ายทอดทางตัวอักษรก็ได้

ประโยคสอบถามนั้นอาจถามถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบันหรือจะเกิดในอนาคตก็ได้ ประโยคสอบถามมักจะเป็นประโยคที่ไม่ยาวจนเกินไป และต้องมีความกระจ่างชัด ผู้ถามควรรู้จักการใช้คำถามที่สามารถจะได้คำตอบที่ถูกต้องและมากที่สุด

คำถามพวก ทำไม อะไร อย่างไร ที่ไหน ใคร เมื่อไร ก็ เท่าไร มักจะพบในประโยคคำถามต่าง ๆ เพื่อถามเนื้อความ

กิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 9 คน ที่เหลือ 4 คน เป็นผู้สังเกตการณ์และช่วยดำเนินเกม กลุ่มละ 1 คน

1.2 ครูเรียกประชุมผู้สังเกตการณ์และผู้ดำเนินการทั้ง 4 คนเพื่อให้ช่วยดำเนินกิจกรรม

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูอธิบายกติกาของเกมที่จะให้เล่นแก่สมาชิกทุกคนแล้วแจกกล่องให้แก่ผู้สังเกตการณ์คนละกล่อง ในกล่องนั้นบรรจุสิ่งของต่าง ๆ ไว้ ซึ่งสมาชิกของกลุ่มไม่ทราบว่า เป็นอะไร

2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มถามคำถามผู้ดำเนินการได้คนละ 1 คำถาม จะถามด้วยคำถามใดก็ได้ ผู้ดำเนินการมีหน้าที่ตอบ

2.3 นักเรียนกลุ่มใดทายถูกก่อน กลุ่มนั้นยกมือขึ้นพร้อม ๆ กับครูนำธงบอกลำดับที่ไปปักไว้ที่โต๊ะของกลุ่มตามลำดับก่อนหลัง

กติกามีดังนี้

1. ทุกกลุ่มเริ่มคำถามแรกภายในกลุ่มของตนเมื่อครูเป่านกหวีด
2. การถามคำถามในแต่ละกลุ่มสมาชิกจะถามได้เพียงคนละคำถามเดียวเท่านั้น ด้วยคำถามใดก็ได้ (ยกเว้นถามว่าในกล่องนั้นบรรจุอะไรไว้) รวมแล้วทั้งกลุ่มจะได้ถามรวม 9 คำถาม

คำถามต่าง ๆ นั้นได้แก่

- (ก) สิ่งของในกล่องเป็นของจำพวกใด
- (ข) สิ่งของในกล่องมีสีอะไร
- (ค) สิ่งของในกล่องนั้นใช้ประโยชน์อย่างไรได้บ้าง
- (ง) สิ่งของในกล่องนั้นอ่อนหรือแข็ง
- (จ) สิ่งของในกล่องนั้นเรามักจะได้พบที่ไหน (เช่น ในรถ

ในครัว หรือในห้องนอน เป็นต้น)

3. กลุ่มใดได้คำตอบถูกต้องว่าสิ่งที่บรรจุในกล่องคืออะไรด้วยมือขึ้น
เป็นสัญญาณ

4. ผู้ดำเนินการตอบคำถามสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้ความกระจ่างในทุกคำถามได้ แต่ต้องไม่บอกใบ้หรือบอกตรง ๆ ว่าสิ่งที่บรรจุในกล่องคืออะไร

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 ขั้นอธิบายเพื่อทำการวิเคราะห์

- 3.1.1 ลักษณะของคำถามชนิดใดที่ได้คำตอบเร็วและถูกต้องที่สุด
- 3.1.2 การประมวลความคิดของกลุ่มมีความสำคัญอย่างไร

3.2 กิจกรรมในการวิเคราะห์

ด้านเนื้อหา

- 1. ถามถึงลักษณะการใช้คำถามว่าชนิดใดได้คำตอบถูกเร็วที่สุด ดูจากลำดับของการแพะนะ (ดูจากธงที่ครูนำไปปักไว้)
- 2. ลักษณะประโยคคำถามที่ดีควรเป็นอย่างไร

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

- 1. ถามถึงความสำคัญในการร่วมมือกันคิดและประมวลความคิดกัน
- 2. เลาความรู้ดีกว่าแต่ละคนมีความรู้ดีกว่ามีคำตอบกลุ่มหรือไม่ เพราะเหตุใด และถามจากความเห็นของผู้สังเกตการณ์ด้วย
- 3. ถามถึงความสนุกสนานที่ได้รับจากการเล่นเกม

4. ขั้นประยุกต์ใช้

4.1 สมมุติสถานการณ์ขึ้นมาสัก 4 สถานการณ์ แล้วซักถามว่าควรใช้คำถามชนิดใดคำถามเพื่อให้ได้ความเร็วที่สุด

4.2 ถ้าเพื่อนในกลุ่มไปร่วมกิจกรรมนักเรียนจะทำอย่างไรดี

5. ขั้นประเมินผล

ด้านเนื้อหา

1. ประเมินจากการสรุปลักษณะของประโยคสอบถาม

2. ประเมินจากการตั้งคำถามในลักษณะต่าง ๆ

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. สังเกตความร่วมมือและการระดมความคิดและประมวลความคิด

2. ถามถึงความสนุกสนานภายในกลุ่ม

3. ประเมินจากการเล่าจากผู้ที่สังเกตการณ์

สื่อการเรียนรู้

1. กลองใส่สิ่งของเพื่อให้ทาย 4 กลอง

2. สิ่งของทั้ง 4 ได้แก่ ที่เย็บกระดาษ พริกชี้หนู หมวก

3. ชงบอกลำดับที่ 1 - 4

4. แบบสังเกตการณ์

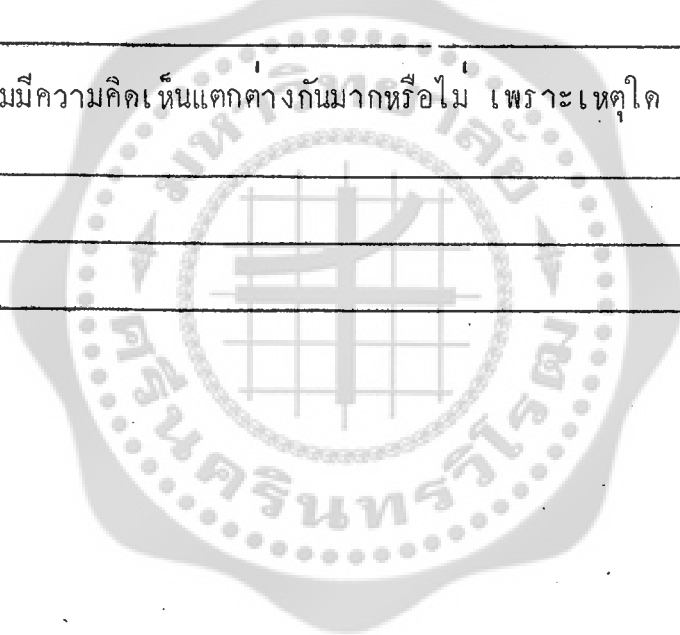
5. นกหวีด

แบบสังเกตการณ์

1. การทำงานในกลุ่มเป็นอย่างไร ร่วมมือกันหรือไม่ สนุกสนานเพียงใด

2. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีความภูมิใจในตนเองเพียงใด

3. ภายในกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากหรือไม่ เพราะเหตุใด

คาบที่ 7

เรื่อง ประโยคคำสั่งหรือขอร้อง
ใช้เวลาเรียน 1 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

หลังจากรวมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ

ค้นหา

1. บอกลักษณะของประโยคคำสั่งหรือขอร้องได้
2. แต่งประโยคคำสั่งหรือขอร้องได้อย่างน้อยกลุ่มละ 5 ประโยค
3. บอกได้ว่าควรใช้ประโยคนิใดในสถานการณ์ใด

คานกลุ่มสัมพันธ์

1. รับฟังคำสั่งจากเพื่อนในกลุ่มและปฏิบัติได้ถูกต้อง
2. ใช้ลักษณะคำสั่งที่ไม่ทำให้ผู้รวมกลุ่มเกิดความไม่พอใจได้

คานประยุกต์ใช้

1. แต่งประโยคที่เป็นคำสั่งแต่ทำให้ผู้ฟังมีความรู้สึกเหมือนขอร้องได้
2. บอกให้ผู้อื่นช่วยเหลือโดยเขาเต็มใจได้

เนื้อเรื่อง

ประโยคคำสั่งหรือขอร้อง คือประโยคที่ผู้พูด ๆ แก่ผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังกระทำอาการต่าง ๆ ถ้าประโยคเช่นนี้ถ่ายทอดออกเป็นตัวอักษร ประโยคนี้อาจจะเป็นประโยคที่ผู้เขียนเขียนถึงผู้อ่าน เพื่อให้กระทำในสิ่งที่ตนถ่ายทอดไป

วิธีการที่ผู้พูดหรือผู้เขียนชักจูงให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านกระทำตามมีหลายอย่าง เช่น อ้อนวอน วิจารณ์ สั่ง บังคับ ชู เตือน ไม่ว่าจะ เป็นประโยคที่ใช้ขอร้องหรือบังคับหรือสั่งด้วยวิธีใดเรารวมอยู่ในประโยคคำสั่งหรือขอร้องทั้งสิ้น

ประโยชน์นี้ มีลักษณะคล้ายประโยคบอกเล่า แต่ประธานในประโยคสั่งหรือขอร้อง ต้องเป็นบุรุษที่ 2 เสมอ ประโยคคำสั่งหรือขอร้องบางประโยคอาจไม่ปรากฏประธาน แต่ผู้รับสารจะรู้ได้จากเนื้อความ นอกจากนั้นประโยคคำสั่งหรือขอร้องนั้นมักมีคำว่า ชี ละ นะ เอะ อยู่ท้ายประโยค คำพวกนี้ไม่มีความหมายแต่ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจหน้าที่ของผู้พูดว่า สั่ง ขอร้องหรือบังคับ

กิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ครูอธิบายถึงลักษณะเกมที่จะให้ให้นักเรียนทำกิจกรรมว่าเป็นกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ให้ทุกคนช่วยเป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยในขณะเล่น ครูจะเป็นผู้นำเกม เกมชื่อ "กุกกิกพูค"

1.2 ครูให้นักเรียนทั้งชั้นยืนเป็นวงกลม ครูยืนอยู่ตรงกลางวงเป็นผู้นำเกม

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูดำเนินเกมโดยพูดว่า กุกกิกพูค ยืนนิ่ง ๆ นักเรียนทุกคนยืนนิ่งตามคำสั่งนั้น

2.2 ครูดำเนินเกมไปเรื่อย ๆ จนนักเรียนกำลังเพลินกับกิจกรรมก็พูดว่า "หัวเราะ" โดยไม่มีคำนำหน้าว่ากุกกิกพูค ถ้าใครหัวเราะแสดงว่าผิดกติกาต้องออกมาทำตามคำสั่งของเพื่อน ๆ ที่ทำไม่ผิดกติกา (ครูพยายามใช้คำที่แสดงการออกคำสั่งหรือขอร้องหลาย ๆ แบบ)

2.3 ในขณะเล่นเกมให้นักเรียนช่วยกันสังเกตว่าใครผิดกติกาแล้วบอกครู นอกจากนั้นก็สังเกตลักษณะคำสั่ง คำบอกด้วยว่าเป็นอย่างไร ครูดำเนินเกมต่อไปอีก 15 นาที กติกาของเกม

1. ทุกคนต้องทำตามคำสั่งของผู้นำเกมถ้าผู้นำเกมขึ้นต้นด้วยคำว่ากุกกิกพูค

2. ในกรณีที่ไม่มีคำว่ากุกกิกพูค แต่นักเรียนทำตามทีครูสั่งถือว่าผิดกติกา นักเรียนนั้นต้องทำตามคำสั่งของเพื่อน ๆ โดยไม่บิดพลิ้ว

3. การปฏิบัติตามคำสั่งต้องต่อเนื่องกันไปจนกว่าผู้นำเกมจะสั่งให้หยุด โดยใช้คำขึ้นต้นว่า ถูกก็ถูก "หยุดได้"

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 ขั้นอภิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์

3.1.1 อภิปรายลักษณะการพูดของถูกก็ถูกว่ามีคำขอร้องหรือไม่ มีคำสั่งซึ่งมักมีคำว่าอะไร เช่น คำว่า อย่า หรือไม่ต้อง เป็นต้น

3.1.2 อภิปรายถึงความรู้สึกว่าถ้ามีคนมาออกคำสั่งให้ทำอะไรทำอะไรโดยใช้คำพูดไม่เหมาะสมจะมีความรู้สึกอย่างไร

3.2 กิจกรรมในการวิเคราะห์

ค่านเนื้อหา

1. ตั้งคำถามถึงลักษณะของประโยคคำสั่งหรือขอร้อง
2. ให้ช่วยกันแต่งประโยคคำสั่งหรือขอร้องประมาณ 5 ประโยค และให้ปฏิบัติตลอดจนถามความรู้สึกขณะปฏิบัติแต่ละคำสั่ง
3. ครูสมมุติบุคคลและสถานการณ์ขึ้นซักถามนักเรียนว่าควรใช้การสั่งหรือขอร้องอย่างไรหรือไม่

ค่านกลุ่มสัมพันธ์

1. ถามความรู้สึกเมื่อมีผู้คล้อยตามคำขอร้อง หรือปฏิบัติตามคำสั่งของเราว่าเป็นอย่างไร
2. ควรใช้ประโยคชนิดใดสั่งเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้ทำตามที่เราบอกโดยเต็มใจ

4. ขั้นประยุกต์ใช้

4.1 ตั้งคำถาม จะใช้ประโยคชนิดใดกับเพื่อนเมื่อต้องการให้เขาช่วยงานอย่างเต็มใจหรือเมื่อต้องการสั่งให้เขาทำอะไร

4.2 ถ้าเกิดความเกรงใจในการออกคำสั่งเราควรจะทำอย่างไร

5. ชั้นประเมินผล

ด้านเนื้อหา

ข้อร้อง

1. ประเมินจากการตอบคำถามการสรุปลักษณะประโยคคำสั่งหรือ
2. ประเมินจากความคิดเห็น ความรู้ลึกในขณะอภิปรายรวม
3. ดูจากการใช้ลักษณะประโยคต่าง ๆ ให้เหมาะสมแก่บุคคลและ

โอกาส

ด้านกลุ่มสัมพันธ์ ประเมินจาก

1. การอภิปรายถึงการทำงานร่วมกันควรจะต้องมีการคล้อยตามหรือขัดแย้งที่สมควรด้วยเหตุผลบ้าง
2. การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในด้านความรู้ลึกที่มีต่อการรับฟังคำสั่งซึ่งได้ขัดเกลาให้น่าฟังและยังไม่ได้ขัดเกลา

สื่อการเรียนรู้

1. กติกาเกี่ยวกับคำสั่ง คำขอร้องซึ่งครูเตรียมไว้เพื่อนำเกม
2. เทปเพลง (ในกรณีที่ต้องใช้ เช่น เพื่อนสั่งลงโทษผู้ผิดกติกาให้เต้นรำ รำวง เป็นต้น)

คาบที่ 8

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงประโยคโดยคงความหมายเดิม
ใช้เวลาเรียน 1 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

หลังจากจบกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ

ค้นเนื้อหา

อย่างไร

1. บอกถึงลักษณะของประโยคที่ผู้ส่งสารต้องการจะกล่าวถึงว่าต้องสร้าง
2. พิจารณาได้ว่าผู้ส่งสารต้องการจะบอกเล่าอะไรแก่ผู้รับสาร
3. เปลี่ยนแปลงประโยคโดยมีการกล่าวเน้นหรือบอกเล่าในสิ่งต่าง ๆ กัน

คำถามกลุ่มสัมพันธ์

1. รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ด้วยความรับผิดชอบ
3. สร้างบรรยากาศประนีประนอมในการทำงานกลุ่มได้

คำถามประยุกต์ใช้

1. บอกวิธีการแก้ปัญหาการไม่ช่วยเหลือกันในกลุ่มได้
2. แต่งประโยคในการสื่อสารได้หลาย ๆ ประโยคโดยมีประโยคหลักใช้

เนื้อเรื่องการเปลี่ยนแปลงประโยคโดยคงความหมายเดิม

ประโยคแต่ละประโยคใช้แสดงข้อความบางอย่าง บางทีผู้พูดอาจเปลี่ยนลำดับคำในประโยคได้โดยไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนไปมากนัก แต่ก็ทำให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดเน้นความสำคัญที่อะไร

หลักเกณฑ์ในการสังเกตมีง่าย ๆ ดังนี้

- เมื่อผู้พูดต้องการกล่าวถึงเรื่องใด มักกล่าวนำก่อนตอนต้นประโยค
- เมื่อผู้พูดต้องการบอกเล่าหรือเน้นอะไร มักนำบทกล่าวภายหลังของประโยค

เช่น ฉันเห็นงู 2 ตัวข้างรั้ว

ฉันเห็นงูข้างรั้ว 2 ตัว

คุณยายแจกขนมเยอะแยะให้หลาน ๆ

คุณยายแจกขนมให้หลาน ๆ เยอะแยะ

สรุปได้ว่า ในภาษาไทยตำแหน่งต้นประโยคมักเป็นตำแหน่งของหัวเรื่องที่จะพูด ส่วนที่ตามมาเป็นส่วนขยาย และส่วนสุดท้ายจะเป็นสิ่งที่จะเน้น

การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งคำในรูปประโยคนั้นทำให้ประโยคมีความหมายที่แตกต่างกันออกไปบ้าง ผู้ฟังต้องพยายามจับความสำคัญให้ได้ ถ้าจะเรียงประโยคตามลักษณะไวยากรณ์จะได้ดังนี้

ภาคประธาน

ภาคแสดง

กลุ่มคำหลัก	กลุ่มคำขยาย	
คุณชัยณรงค์	ลูกกำนัน	อยู่ห้อง ม.3/1
คุณชัยณรงค์	ห้อง ม.3/1	เป็นลูกกำนัน
ลูกกำนัน	ห้อง ม.3/1	ชื่อชัยณรงค์
นักเรียนห้อง ม.3/1	ชื่อชัยณรงค์	เป็นลูกกำนัน

หมายเหตุ ในภาคประธานจะแบ่งเป็นกลุ่มคำหลัก กลุ่มคำขยาย
 กลุ่มคำหลักคือหัวเรื่องที่จะพูด
 กลุ่มคำขยายจะมาช่วยขยายกลุ่มคำหลักให้ชัดเจนขึ้น

กิจกรรม

1. ชั้นนำ

1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มละ 18 คน ที่เหลือ 4 คน เป็นผู้สังเกตการณ์ร่วมกับครู เพื่อเล่นเกมทายใจ

1.2 นักเรียนจัดกลุ่มในลักษณะที่ปรึกษากันได้แต่ไม่ไกลจากอีกกลุ่มหนึ่งนัก เพื่อการส่งและรับสารจะได้เป็นไปอย่างสะดวก

1.3 ครูแจกกระดาษให้ทั้ง 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 แผ่น เพื่อแต่งประโยคไว้ให้ฝ่ายตรงข้ามทายใจ

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันแต่งประโยคซึ่งแสดงลักษณะการเน้นการบอกเล่า การกล่าวถึงสิ่งที่แตกต่างกันออกไปกลุ่มละ 10 ประโยค โดยมีประธาน คำขยาย เหมือน ๆ กัน แต่เปลี่ยนตำแหน่งการขยายประโยค เช่น คุณเอนกสามีคุณสายสมรเป็นวิศวกร คุณเอนกวิศวกรเป็นสามีคุณสายสมร แล้วเขียนคำเฉลยไว้หลังแผ่นกระดาษว่า ประโยคนี้ต้องการเน้น เล่าหรือกล่าวถึงอะไร

2.2 นักเรียนใน 2 กลุ่มผลัดกันทายใจว่าในแต่ละประโยคเน้นใจความใด ต้องการเล่าถึงหรือกล่าวถึง อะไร และเฉลยสิ่งที่ถูก

2.3 ครูซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์คอยบันทึกว่าประโยคใดเฉลย ตอบถูก หรือผิด ในขณะที่ผู้สังเกตการณ์ร่วมช่วยสังเกตการณ์ทำงานในกลุ่มและความถูกต้องของประโยคด้วย

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 ขั้นอภิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์

3.1.1 อภิปรายถึงปัญหาในการแต่งประโยคเพื่อการเน้น กล่าวถึงหรือเล่าถึงสิ่งที่พึงประสงค์

3.1.2 อภิปรายถึงปัญหาในการทำงานร่วมกัน

3.2 กิจกรรมในการวิเคราะห์

คำถามเนื้อหา

1. ตั้งคำถามหาปัญหาที่เกิดขึ้นในการแต่งประโยคเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจตรงตามที่เราต้องการ

2. สรุปลักษณะของประโยคที่จะต้องวางภาคขยายต่าง ๆ

ไว้ในที่ใดบ้าง

คำถามกลุ่มสัมพันธ์

ของ

1. ถามความรู้สึกในความภูมิใจที่ได้ทำงานเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. ถามถึงการประเมินประนีประนอมให้บรรยากาศภายในกลุ่ม

ไม่ตึงเครียด

3. ถามถึงความรับผิดชอบในการทำงานที่มีในกลุ่ม

4. ขั้นประยุกต์ใช้

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะของประโยคต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วให้แต่งประโยคใหม่เป็นกรรบ้าน รวมทั้งระบุด้วยว่าประโยคใดเน้นหรือกล่าวถึง เล่าถึงสิ่งใด

4.2 บอกวิธีแก้ปัญหเกี่ยวกับความตึงเครียดในกลุ่มได้

5. ขั้นประเมินผล ประเมินจากสิ่งต่อไปนี้

คำถามเนื้อหา

1. การตอบคำถามในขั้นวิเคราะห์คำถามเนื้อหา

2. การตรวจงานที่ส่งหลังจากกิจกรรมกลุ่ม (การบ้านรายบุคคล)

คำถามกลุ่มสัมพันธ์

1. ความภูมิใจในการทำงานรวม

2. การแก้ไขสถานการณ์ให้กลุ่มประนีประนอมกันได้

3. สังเกตความรับผิดชอบในกลุ่มงาน

4. พิจารณารายงานของผู้สังเกตการณ์

สื่อการเรียน

1. กระดาษเพื่อเตรียมประโยค 20 แผ่น ขนาด 3" x 8" นิ้ว
2. แบบสังเกตการณ์

แบบสังเกตการณ์

1. สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบในงานอย่างไร

2. สมาชิกในกลุ่มใช้วิธีการใดเพื่อแก้ปัญหาคัดแย้งในกลุ่ม

3. บรรยากาศในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างไรบ้างตามความรู้สึกของท่าน

คาบที่ 9 - 10

เรื่อง ความหมายในการสื่อสาร และความหมายตรง
ใช้เวลาเรียน 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

หลังจากร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. บอกโครงสร้างของภาษาในการสื่อสารได้ว่าประกอบด้วย เสียง
แบบสร้างและความหมาย
2. บอกความหมายของคำที่กำหนดให้ได้ทั้งในแง่การใช้และไวยากรณ์
3. ใช้พจนานุกรมได้รวดเร็วขึ้นกว่าเดิม
4. สรุปถึงลักษณะของสารที่จะสื่อให้ผู้รับเข้าใจความหมายตรงกับผู้ส่ง

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. บอกความสำคัญของการปรึกษาหารือและวางแผนงานได้
2. บอกความจำเป็นในการแสดงความคิดเห็น
3. บอกอิทธิพลของการชักนำของผู้นำกลุ่มได้

ด้านประยุกต์ใช้

1. มอบหมายการบ้านให้นักเรียนยกตัวอย่างคำในภาษาที่ให้ความหมาย
หลายอย่าง
2. นำความรู้จากหลักการเปิดพจนานุกรมหาศัพท์ที่ต้องการทราบได้

เนื้อเรื่อง

ความหมายในการสื่อสาร

ภาษาจะประกอบด้วยคำ กลุ่มคำและประโยคที่มีความหมาย ผู้รับและผู้ส่งสารจะต้องเข้าใจในสารตรงกัน ถ้าผู้รับเข้าใจอย่างหนึ่ง ผู้ส่งเข้าใจอย่างหนึ่ง การสื่อสารนั้นจะไม่บังเกิดผล

เช่น ผู้ส่งต้องการจะเยาะเย้ย แต่ผู้รับกลับคิดว่าชมเชย
ผู้ส่งต้องการจะขอความช่วยเหลือ แต่ผู้รับช่วยไม่ได้ตรงตามเป้าหมาย

คำ กลุ่มคำและประโยคนั้นมีความหมายใน 2 ลักษณะคือ

1. ความหมายตรง

2. ความหมายโดยนัย

ความหมายตรง คือ ความหมายที่แจ้งในพจนานุกรม

เช่น ชาย 1 น. - เพศผู้ (ใช้สำหรับคน)

ชาย 2 น. - ที่สุด ริม เช่น ชายกระเบน

ชาย 3 ก. - พักนอน ๆ เช่น ลมชาย

- คลอบบาย เช่น ตะวันชาย

- ชำเลียง เช่น ชายตา

คำ 1 คำ เขียนเหมือนกันแต่อาจมีหลายความหมาย การที่เราจะรู้ว่คำนั้นมีความหมายอย่างไร ก็ต่อเมื่อคำนั้นอยู่ในประโยค ถ้าเราเข้าใจหลักภาษาก็จะรู้ว่คำใดหมายถึงอะไร เช่น

เธอชายตามองชายเสื้อของชายคนนั้น

กิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยบอกกับนักเรียนว่าให้นักเรียน 1 - 5 คน ที่นับเลขใด รวมกลุ่มกับคนที่นับเลขเดียวกัน จะมีทั้งหมด 8 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน
- 1.2 ครูแจกถุงกระดาษที่มีคำชนิดต่าง ๆ ประเภทคำพ้องรูปและพ้องเสียง กลุ่มละ 1 ถุง

2. ขั้นปฏิบัติ

- 2.1 ให้นักเรียนศึกษาเนื้อเรื่องเกี่ยวกับ
 - 2.1.1 โครงสร้างของภาษาในการสื่อสาร
 - 2.1.2 ความหมายของคำในเชิงไวยากรณ์
 - 2.1.3 การใช้พจนานุกรม
 ซึ่งครูแจกเอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 1 และ 2 ให้นักเรียน กลุ่มละ 5 ชุด
- 2.2 ให้นักเรียนในกลุ่มแต่ละกลุ่มคาดคะเนจำนวนบัตรคำในถุงโดยไม่ต้องนับแล้วคาดคะเนว่ามีกี่บัตร
- 2.3 สมาชิกในกลุ่มหารือกันว่าจำนวนบัตรควรจะมีเท่าใด ใช้เวลา 2 นาที
- 2.4 ครูแจกให้คู่อีกครั้งแล้วให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเขียนจำนวนคาดคะเน ครั้งที่ 2 ลงใต้ตัวเลขเดิมซึ่งเขียนไว้ในตารางบันทึกข้อมูล
- 2.5 ให้สมาชิกหาค่าเฉลี่ยตัวเลขที่คาดคะเนไว้ในแต่ละครั้งของแต่ละคน แล้วบันทึกค่าเฉลี่ยของกลุ่มไว้ท้ายตัวเลขการคาดคะเนครั้งที่ 2 หลังจากนั้นครูรวบรวม กระดาษบันทึกข้อมูล แล้วมอบคำสั่งปฏิบัติงานให้แยกชนิดของคำและแต่งประโยคโดยนำบัตรคำ จากในถุงออกมา ใช้เวลาทั้งสิ้น 30 นาที
- 2.6 ในขณะที่นักเรียนทำงานครูตรวจผลการคาดคะเนรายบุคคลและกลุ่ม
- 2.7 เมื่อปฏิบัติงานเสร็จครูก็ให้นักเรียนบอกจำนวนบัตรคำในแต่ละถุง
- 2.8 นักเรียนส่งงานครูเมื่อครบ 30 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 ขั้นอภิปรายเพื่อการวิเคราะห์

3.1.1 เมื่อทุกกลุ่มทำงานเสร็จ ครูซักถามสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการทำงานและความรู้ที่ได้จากบทเรียน

3.1.2 ถามความคิดเห็นเพิ่มเติมจากนักเรียนหลังจากอภิปรายแล้ว

3.2 กิจกรรมในการวิเคราะห์

คำถามเนื้อหา

1. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายเชิงเนื้อหา

เช่น

- นักเรียนมีวิธีการสังเกตคำพ้องรูปพ้องเสียงอย่างไร
- นักเรียนสามารถจะสื่อความหมายให้ผู้รับและผู้ส่งสาร

เข้าใจตรงกันด้วยวิธีใด

- ตามโครงสร้างของคำในภาษาจะประกอบด้วยอะไร

บ้าง และความหมายมีความสำคัญอย่างไร

2. ในกรณีที่นักเรียนมีข้อสงสัยในเนื้อหาให้ซักถามเพื่อความกระจ่างในขั้นนี้ แล้วเพื่อน ๆ ในชั้นและครูจะช่วยให้ความกระจ่าง

คำถามกลุ่มสัมพันธ์

ถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมาย เช่น

- นักเรียนใช้วิธีการอย่างไรคาดคะเนในครั้งแรก
- นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อให้หาหรือกัน
- นักเรียนใช้วิธีใดในการคาดคะเนครั้งที่ 2 และมีความรู้สึก

อย่างไร

- นักเรียนเปลี่ยนตัวเลขในครั้งที่ 2 หรือไม่ เพราะเหตุใด
- การทำงานในกลุ่มมีการช่วยเหลือและลำดับขั้นตอนดีหรือไม่

- กลุ่มมีการวางแผนการทำงานกันหรือไม่
- กลุ่มไหนมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด ให้ช่วยกัน

คิดว่าสาเหตุมาจากสิ่งใด

- กลุ่มไหนมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงความจริงที่สุด ให้ช่วยกันหาสาเหตุว่าเกิด

จากอะไร

4. ขั้นประยุกต์ใช้

4.1 ถ้าเกิดปัญหาการทำงานในกลุ่มตามสื่อที่วิเคราะห์ไปนั้น นักเรียนจะแก้สถานการณ์อย่างไร

4.2 ให้นักเรียนหาคำศัพท์ที่เป็นลักษณะคำพ้องรูป พ้องเสียงและแต่งประโยคเป็นการบ้านส่งครูให้มากที่สุดตามความตกลงของกลุ่ม

5. ขั้นประเมินผล

ด้านเนื้อหา ประเมินจาก

1. การตอบคำถาม การบอกความหมายและความสำคัญของการใช้ความหมายของคำ

2. การทำงานส่ง การใช้พจนานุกรม

ด้านกลุ่มสัมพันธ์ ประเมินจาก

ผลการทำงานของกลุ่มและการคิดแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่กลุ่มได้พยายามหาหนทางไว้

สื่อการเรียนรู้

1. ลูกกระดาษ บัตรคำ
2. เอกสารประกอบการเรียน
3. พจนานุกรม
4. แบบบันทึกการคาดคะเนจำนวน

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 1

โครงสร้างของภาษาในการสื่อสารจะประกอบด้วย เสียง แบบสร้างและความหมาย
เสียง ประกอบไปด้วยเสียงของพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ที่เปล่งออกมา
เป็นคำ หรือพยางค์ หรือประโยคหนึ่ง ๆ

แบบสร้าง คือส่วนประกอบที่แท้จริงเป็นคำคือ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์
ในคำนั้น หรือถ้าเป็นประโยคก็จะมีแบบสร้างในเชิงไวยากรณ์ มีการเรียงลำดับคำเพื่อให้
เข้าใจความหมายไม่เรียงประโยคอย่างสะเปะปะ

ความหมาย ถ้าคำ หรือประโยคขาดความหมาย การสื่อสารก็จะไม่เกิดขึ้น
ภาษาประกอบไปด้วยคำ กลุ่มคำ และประโยคนำสารจากผู้ส่งถึงผู้รับ สารย่อมมี
ความหมายทั้งต่อผู้รับและผู้ส่งสาร ถ้าเข้าใจความหมายตรงกันการสื่อสารก็มีสัมฤทธิ์ผล
ฉะนั้นในการส่งและการรับสารนั้นจะต้องรู้จักเลือกใช้คำในการสื่อความหมายให้มีความถูกต้อง
ชัดเจน และถ่ายทอดความเข้าใจ และพยายามเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ให้ตรงตามเจตนา
ในการสื่อสารทุกครั้งไป

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 2

คำ จะมีความหมายอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับ การเข้าใจ ประโยค การเรียงลำดับคำใน
ประโยค คำ คำหนึ่งอาจมีความหมายหลายอย่างแตกต่างกันออกไป ผู้ที่มีความเข้าใจในหลัก
ภาษาพอสมควรจะสามารถเข้าใจความหมายต่าง ๆ ดีกว่าผู้ที่ขาดความเข้าใจ แต่อย่างไร
ก็ตาม คนไทยเรารับรู้ในความหมายนี้ตามความเข้าใจภาษาของชาติตนมานานแล้ว จึงไม่อาจ
แยกได้ว่าได้นำหลักภาษาเข้ามาจับความหมายอย่างไร

ตัวอย่างประโยคที่มีคำซึ่งเขียนเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกัน เช่น

เขอชายตามองชายกางเงของชายคนนั้น

แมลงสายเเกาะอยู่ที่สายลือ

นายคำเป็นนักคำนำเขาคำไ้นานมาก

ในภาษาไทยยังมีคำประเภทพ้องรูปและพ้องเสียง ซึ่งถ้าหากความเข้าใจแล้ว อาจจะตีความหมายผิดก็ได้ เช่น กานต์ กาญจน์ กากี ต่างออกเสียงเหมือนกัน แต่ต่างความหมาย หรือ เพลา - เพล่า เขียนเหมือนกันแต่ต่างความหมายกัน

แบบฝึกหัดเกี่ยวกับเรื่อง คำและความหมายในการสื่อสาร

จากบัตรคำต่อไปนี้

นักเรียนจงให้ความหมายของคำต่าง ๆ เหล่านี้ตามความหมายในพจนานุกรม และบอกด้วยว่าเป็นคำชนิดใด พร้อมกับแต่งประโยคโดยใช้คำเหล่านี้ให้ตรงความหมาย

1. ชัน - ชันช์	6. แหน - แหน (อ่าน แหน, แหน)
2. กากี - กาล	7. กรรณ - กัน
3. ชาย - ชาน	8. เพล่า - เพล่า (อ่านเพล่า, เพ-ล่า)
4. ชัด - ชัด	9. ชัน - คั่น
5. ประชาน - ประทาน	10. หอม - หอม

แบบบันทึกการ ทาคะเนจำนวน

ครั้งที่	จำนวน	จำนวนจริง
1		
2		
3		
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม		

คาบที่ 11 - 12

เรื่อง ความหมายโดยนัย

ใช้เวลาเรียน 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

หลังจากกรวณกิจกรรมผู้เรียนสามารถ

ค้นหา

1. สรุปลักษณะคำที่มีความหมายโดยนัยได้ทุก ๆ กลุ่ม
2. สร้างประโยคซึ่งแสดงการเปรียบเทียบได้โดยใช้คำหรือสำนวน
3. พิจารณาความหมายเปรียบเทียบได้น้อย 80% จากสิ่งที่ยกให้

ค้นกลุ่มสัมพันธ์

1. ระบุว่าความในใจมีผลต่อการทำงานอย่างไร
2. ทราบว่าพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงออกมาต่างกันนั้นเกิดจาก

สาเหตุหลายประการทั้งที่แตกต่างกันและเหมือนกัน

ค้นประยุกต์ใช้

1. บอกเกี่ยวกับแนวคิดในการพยายามป้องกันไม่ให้สมาชิกนำความในใจมาใช้ในการทำงานกลุ่ม
2. บอกได้ว่าการแสดงบทบาทสมมุติที่ผ่านไปแล้วนั้นสิ่งใดควรปฏิบัติหรือไม่เพียงใด

เนื้อเรื่อง

ความหมายโดยนัย คือความหมายไม่ตรงกับคำของมัน แต่จะมีความหมายโดยการเปรียบเทียบกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือปฏิบัติโดยปฏิบัติบางอย่าง เพื่อมุ่งหมายให้ชัดเจนขึ้น เช่น

ชาวบ้านเคื่องร่อนเพราะฝนฟ้าไม่ตก เคื่องร่อน คือความไม่ปกติสุข
ฉันไม่ชอบวิธีพูดแบบพอคำของเขาเลย พูดแบบพอคำ คือ พูดเอาเหตุผลประโยชน์
จับผู้ฟังนั้นหรือเรื่องกล้วย ๆ เรื่องกล้วย ๆ คือเรื่องง่ายมาก

กิจกรรม

1. ชั้นนำ

1.1 แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็นกลุ่มละ 10 คน จำนวน 4 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่ม
ย่อยหนึ่งจะมีผู้แสดงบทบาท 6 คน ในวงสมาชิกที่เหลือจะนั่งสังเกตการณ์อยู่รอบ ๆ

1.2 จัดสถานที่ให้แต่ละกลุ่มอยู่ห่างกันพอไม่ให้เสียงรบกวนกัน

2. ชั้นปฏิบัติ

2.1 ครูให้คำแนะนำแก่ผู้เล่นดังนี้ สมาชิกทั้ง 24 ท่านเป็นคาราที่กำลัง
ดังที่สุด แต่ละคนจะได้มาสาธิตการแสดงตามบทบาทที่ครูแจก ให้เพื่อนในกลุ่มของตนดูให้
ดีที่สุด โดยมีกติกาว่า

2.1.1 ให้ทุกคนเก็บบทบาทของตนไว้เป็นความลับไม่บอกแก่ผู้
ในกลุ่ม

2.1.2 อ่านและทำความเข้าใจตามบทบาทของตนให้สมจริงสมจังที่สุด

2.1.3 ให้เวลาในการประชุม 20 นาที

2.2 แยกผู้สังเกตการณ์ออกมาขณะที่ผู้เล่นกำลังทำความเข้าใจบทบาทที่
ได้รับ ครูแนะแนวทางในการสังเกตพฤติกรรมของผู้แสดงดังนี้

2.2.1 สังเกตวิธีการที่สมาชิกทำให้กลุ่มคล้อยตาม

2.2.2 สังเกตท่าทางการใช้คำพูด อารมณ์ของผู้แสดงว่าเป็นอย่างไร

2.2.3 ผลการประชุมเป็นอย่างไร สรุปได้หรือไม่ เป็นที่พอใจของ
สมาชิกทุกคนในกลุ่มหรือไม่

2.2.4 เปรียบเทียบว่าบทบาทต่าง ๆ ที่แสดงออกมานั้นเหมือนกับ
สิ่งใด

2.2.5 การแสดงออกไม่เหมือนจริงตามบทบาทที่แจกให้นั้นเพราะ
เหตุใด

2.3 ให้สัญญาณทุกกลุ่มลงมือแสดงได้

2.4 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้วครูให้ผู้สังเกตการณ์ทายว่าสมาชิกในกลุ่ม
ของตนแสดงบทบาทนั้นเปรียบเหมือนอะไรบ้าง แล้วให้เฉลยโดยผู้เล่นอ่านบทบาทของตนให้ฟัง

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 รวมกลุ่มใหญ่แล้วครูนำการอภิปรายโดย

3.1.1 ให้ผู้สังเกตการณ์รายงานผลเกี่ยวกับกลุ่มย่อยในหัวข้อ
บรรยากาศในการประชุม วิธีการที่สมาชิกในกลุ่มเชื่อถือ และข้อสรุป

3.1.2 ให้สมาชิกผู้แสดงบทบาทเล่าถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง
ความพอใจ ความไม่พอใจในบทบาทที่ได้รับ หรือความคับข้องใจต่าง ๆ

3.2 กิจกรรมในการวิเคราะห์

ด้านเนื้อหา

1. ให้แสดงความคิดเห็นต่อการใช้สำนวนเปรียบเทียบใน
สิ่งที่เพื่อนได้แสดงออกว่าเหตุใดจึงเปรียบสำนวนนั้นและถามถึงลักษณะของความหมายโดยนัย

2. ครูยกตัวอย่างการใช้คำและความหมายเปรียบเทียบ
10 อย่างให้นักเรียนพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ คิดได้ไม่เกิน 2 ข้อ

3. สรุปความหมายของคำความหมายโดยนัยและยกตัวอย่าง
คำสำนวน

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

การที่สมาชิกที่แสดงบทบาทแสดงไม่เหมือนนั้นเพราะเหตุใดบ้าง
ซึ่งอาจจะเกิดจากความเข้าใจ ประสบการณ์ ลักษณะนิสัยต่าง ๆ และถามถึงผลเสียของสิ่ง
เหล่านั้นที่เป็นอุปสรรคต่อการพิจารณาผลสรุปของกลุ่ม

4. ขั้นประยุกต์ใช้

4.1 นักเรียนบอกแนวคิดที่จะช่วยไม่ให้สมาชิกนำความในใจมาใช้ในกลุ่ม หรือในการแสดงออกใดก็ตาม

4.2 ให้บอกว่าบทบาทที่แสดงนั้นบทบาทใดคือสมควรเอาอย่าง บทบาทใดไม่ควรนำมาใช้ในการแสดงออก

5. ขั้นประเมินผล

คำถามเนื้อหา ประเมินจาก

1. การตอบคำถามหลังจากการพิจารณาบทบาท
2. การพิจารณาความหมายเปรียบเทียบของนักเรียนทั้งกลุ่มซึ่งจะคิดได้ไม่เกิน 2 ข้อ จากตัวอย่างที่ครูยกมา

คำถามกลุ่มสัมพันธ์ ประเมินจาก

1. การรายงานของผู้สังเกตการณ์และของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
2. การบอกวิธีทางการจัดอุปสรรคในการที่จะไม่แสดงความในใจออกมาในขณะรวมกลุ่ม หรือการปฏิบัติพฤติกรรมทางสังคม

สื่อการเรียนรู้

บทบาทสมมุติต่าง ๆ 6 บทบาท ซึ่งจะมีสถานการณ์ให้แสดงบทบาทต่าง ๆ ดังนี้

บทบาทสมมุติที่นักเรียนแสดง

1. โกรธเป็นฟืนเป็นไฟ
2. ดุราวกับเสือ
3. เจ้าชู้ไกแจ
4. พูจามะนาวไม่มีน้ำ
5. ทำตัวเป็นดอกไม้ริมทาง
6. เคี้ยวครั่นใจที่ลูกไม้สลายมาก

คาบที่ 13 - 14

เรื่อง รูปลักษณะของคำและความหมาย
ใช้เวลาเรียน 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

หลังจากร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. บอกความหมายของคำมูล คำซ้ำ คำซ้อน คำประสมและคำสมาสได้
2. ใช้คำที่เรียนมาประสมคำได้มากขึ้น
3. บอกชนิดของคำที่ต่อได้ว่าเป็นคำชนิดใด
4. ทำแบบฝึกหัดชนิดจับคู่ แต่งประโยคจำนวน 20 คะแนน ได้ถูกต้อง

ไม่น้อยกว่า 15 คะแนน

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. ชี้บ่งได้ว่ากลุ่มใดมีความรับผิดชอบ
2. บอกหรือเตือนผู้ที่ไม่รับผิดชอบได้อย่างถูกต้อง
3. ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด
4. ให้เหตุผลเกี่ยวกับสาเหตุของการทำงานไม่เสร็จอย่างน้อย 1 ข้อ
5. เปรียบเทียบผลการรับผิดชอบและไม่รับผิดชอบได้

ด้านประยุกต์ใช้

1. บอกถึงงานที่จะต้องรับผิดชอบในชีวิตประจำวัน 1 เรื่อง
2. ให้อย่างน้อย 2 ตัวอย่างผู้ใดที่มีความรับผิดชอบได้อย่างน้อย 2 ตัวอย่าง

เนื้อเรื่อง

รูปลักษณะของคำและความหมาย

คำที่ใช้กันอยู่ในภาษาไทยทั้งที่มีในพจนานุกรม หรือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าพิจารณาให้ดี มีบางคำมีมาแต่ดั้งเดิมในภาษา แต่บางคำก็มาจากภาษาอื่น ๆ บางคำเป็นภาษาพูด แต่เวลาเขียนต้องใช้ภาษาเขียน เช่น พูกว่ายังใจ ต้องเขียนว่า อย่างไร เป็นต้น

คำที่มีในภาษาไทยจะมีอยู่ 5 จำพวกคือ

1. คำมูล คือคำที่มีความหมายชัดเจนในตัว มีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ คำที่มีพยางค์เดียว เช่น พ่อ แม่ พี่ เจง เช็ง คำที่มีหลายพยางค์ เมื่อแยกออกจากกันจะไม่มี ความหมายหรือความหมายต่างออกไปจากเดิมเลย เช่น กระดาษ สายยู ฟุตบอล สระแนะ กะละมัง ทะมัดทะแมง บุโรหิต

2. คำประสม คำจำพวกนี้เกิดจากคำมูลตั้งแต่ 2 คำมารวมกัน ทำให้เกิด ความหมายใหม่ โดยมีเค้าเดิมอยู่ ส่วนใหญ่จะเป็นคำไทยประสมกับคำไทย แต่อาจมีคำไทยประสมกับคำในภาษาอื่นบ้าง เวลาแปลความหมายจะไม่แยกพยางค์แปล แต่จะรวมกันเป็นคำเดียวกัน เช่น คนรด ชาวนา แม่ทัพ ท้องฟ้าจำลอง(สถานที่) ผู้อำนวยการ แปร่งสี่พัน หูลกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า เข้าใจ ใจดี หัวดี

3. คำซ้อน เป็นคำประสมจำพวกหนึ่งแต่มีลักษณะน่าสังเกตคือ ประกอบด้วยคำ 2 คำ ที่มีความหมายในตัวเองเดียวกัน เมื่อซ้อนกันแล้วจะมีความหมายของคำออกมาในตัวเองเดียวกันกับคำเดิม เช่น เกลียดคร้าน กักขัง เคี้ยวคร่อน บุก สดใส เหี่ยวแห้ง ฟุ้งฟู ช่มชืด

4. คำซ้ำ เป็นคำประสมจำพวกหนึ่งที่เกิดจากคำที่เหมือนกันทั้งเสียงและความหมาย 2 คำ โดยใช้ไม้ยมกแทนคำหลัง เมื่อเวลาอ่านต้องอ่านไปด้วยกันทั้ง 2 คำติดกัน เช่น เด็ก ๆ คำ ๆ อ้วน ๆ หมู ๆ กลุ่ม ๆ

5. คำสมาส คือ การนำเอาคำภาษาบาลี-สันสกฤต 2 คำมาเขียนรวมกัน ทำให้เกิดคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ขึ้นแต่ยังคงมีเค้าความหมายเดิมอยู่ คำสมาสจะมี 2 ลักษณะคือ

5.1 นำเอาคำบาลี-สันสกฤต มาเขียนชนกันแล้วอ่านออกเสียงต่อเนื่องกัน การแปลจะแปลจากหลังไปหน้าเสมอ เช่น

สุนทรพจน์	คำพูดที่ดียิ่ง
ราชการ	งานของกษัตริย์
มหाराชา	พระราชาผู้ยิ่งใหญ่
ประวัติศาสตร์	ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ผ่านมา

5.2 เกิดจากนำคำบาลี-สันสกฤต มารวมกันทำให้เสียงกลมกลืนกัน ระหว่างคำหน้าและหลัง เราเรียกว่าสนธิ

การสนธิเกิดขึ้นเมื่อพยางค์แรกของคำหลังขึ้นต้นด้วยสระ เช่น

ราช + โอวาท	=	ราชโฆวาท
นิร + อาพาธ	=	นิราพาธ
วิทยา + อาลัย	=	วิทยาลัย
ราช + อินทร์	=	ราชินทร์, ราเชนทร์
นร + อินทร์	=	นรินทร์, นเรนทร์
นย + อุบาย	=	นโยบาย
มห + โอฟาร	=	มโหฬาร
ชฎ + อาคม	=	ชัฏวาคม
ราช + อธิราช	=	ราชาธิราช
ชน + อาคาร	=	ชนาคาร
ประภา + อาคาร	=	ประภาคาร

หมายเหตุ สระอิ อาจเปลี่ยนเป็นสระเอได้ สระ... ,... เปลี่ยนเป็น ว ใ้ทั้ง 5 คำ
ชนิดนี้ นักเรียนควรสังเกตไว้เพื่อจะได้เข้าใจแนวในการสร้างคำในภาษาไทย ปัจจุบันนี้
คำใหม่เกิดขึ้นอยู่เสมอในวงการต่าง ๆ ผู้ที่คิดสร้างคำใหม่ขึ้นก็ใช้หลักดังกล่าวมา ตัวอย่าง
คำใหม่ ๆ เช่น การผสมเทียม ผนหลวง สวนป่า ศิลปอาชีพ นิทรรศการ สื่อมวลชน เป็นต้น

กิจกรรม

1. ชั้นนำ

ครูให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่ม ๆ ละ 10 คน 4 กลุ่ม เพื่อแข่งขันเล่นเกม
"รวมใจ" แล้วจัดสถานที่เพื่อเล่นเกม

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 หลังจากแบ่งกลุ่มแล้วครูแจกชิ้นส่วนรูปหัวใจจำนวน 10 รูป ให้แก่
ผู้เล่นทุกกลุ่ม จากนั้นครูอธิบายดังนี้

2.1.1 ครูจะให้นักเรียนรับผิดชอบงาน 2 อย่างคือ วางแผน
แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบให้งานเสร็จตามกำหนด 5 นาที และปฏิบัติงานให้เสร็จภายใน 20 นาที

2.1.2 ครูมอบเอกสารตัวอย่างคำมูล คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน
และคำสืมาส พร้อมคำอธิบายให้นักเรียนศึกษาร่วมกันแล้วจึงทำงานที่รับผิดชอบ

2.1.3 ให้นักเรียนนำชิ้นส่วนที่กลุ่มได้รับประกอบกันเป็นรูปหัวใจ
ที่เข้ากันได้สนิทและคำที่เขียนไว้ในชิ้นส่วนทั้ง 2 ต้องต่อกันสนิทให้ได้ใจความ (ถ้าใครต่อ
รูปหัวใจได้สนิทซึ่งบังเอิญ ตัวหนังสือไม่ต่อกัน เป็นคำนับว่าใช้ไม่ได้ต้องหาคำใหม่) กลุ่มละ
10 คำ

2.1.4 ให้เขียนคำที่ได้ในกระดานบันทึก เมื่อทำเสร็จให้ยกมือบอกครู
กลุ่มที่ยังไม่เสร็จให้ดำเนินกิจกรรมต่อไป

2.1.5 กลุ่มที่เสร็จแล้วบอกชนิดของคำที่ต่อได้ เขียนในกระดาน
บันทึกนั้น

2.2 หลังจากเพื่อน ๆ แบ่งกลุ่ม แบ่งงานกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว เรียกเด็กของ 4 กลุ่ม ๆ ละ 1 คน ให้พิจารณาเลือกเด็กที่ชอบแกล้งเพื่อนเพื่อให้สมจริง ในขณะนั้นก็ให้เพื่อนรอกันก่อนค่อยเริ่มทำงาน

2.3 ครูให้นักเรียนทั้ง 4 เข้ากลุ่มตามเดิมหลังจากชี้แจงแล้วว่าต้องแกล้งทำเป็นชวนเพื่อนคุย เดินไปเดินมา ไม่สนใจในงาน ไม่มีมรรยาทในการพูด

2.4 ครูจับเวลาเมื่อหมด 25 นาที แล้วก็ให้สัญญาณเลิกงาน

3. ขั้นวิเคราะห์และสรุป

3.1 ครูตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่วางไว้เช่น

- กลุ่มที่ทำงานทั้งเสร็จและไม่เสร็จมีการวางแผนและรับผิดชอบร่วมกันอย่างไร หรือไม่
 - มีการกล่าวตักเตือนหรือมาช่วยผู้ไม่รับผิดชอบบ้างหรือไม่ ทำไม
 - เมื่อถูกตำหนิเรื่องทำงานไม่สำเร็จนักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร
- ต่อผู้ไม่รับผิดชอบและผู้ไม่รับผิดชอบนั้น ๆ
- ถ้ามีการเลือกกลุ่มทำงานใหม่อีกครั้งจะมีคนเลือกผู้ที่ไม่รับผิดชอบหรือไม่เพราะเหตุใด

3.2 ครูถามความรู้สึกของผู้ที่แสดงบทบาทไม่รับผิดชอบและแกล้งความจริงว่านั่นเป็นเพียงบทบาทสมมุติเท่านั้น ให้เพื่อนในชั้นได้รู้ความจริง

3.3 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่านักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้บ้าง

3.4 ครูสรุปเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และซักถามปัญหาเกี่ยวกับค่านี้อีกเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายค่านี้อีก เช่น คำมูลมีลักษณะอย่างไร คำอย่างใดเรียกว่าคำซ้ำ คำซ้อน และต้องอ่านอย่างไร คำซ้อนจึงจะมีลักษณะเป็นคำประสม เป็นต้น

4. ขั้นประยุกต์ใช้

4.1 นักเรียนบอกถึงงานที่จะต้องรับผิดชอบในชีวิตประจำวันกลุ่มละ 1 เรื่อง

4.2 ยกตัวอย่างผู้ที่ได้ชื่อว่ามีคามรับผิดชอบกันกลุ่มละ 2 ตัวอย่าง

5. ชั้นประเมินผล

ค่านี้อูหา ประเมินจาก

1. การตอบคำถามภายในชั้นวิเคราะห์
2. การทำแบบฝึกหัดท้ายชั่วโมง

ค่านกลุมสัมพันธ ประเมินจาก

กวรทำงานกลุม การตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็น

อุปกรณ์การเรียน

1. เอกสารตัวอย่างคำมูล คำซ้ำ คำซ้อน คำประสมและคำสมาส และคำอธิบาย
2. แบบฝึกหัด
3. ชิ้นส่วนรูปหัวใจ

เอกสารตัวอย่างคำ

คำมูล คือ คำที่มีใช้อยู่ในภาษาคั้งเดิม จะมีพยางค์เดียวหรือมากกว่านั้นก็ได้ ถ้าเป็นคำหลายพยางค์เมื่อแยกพยางค์จากกันแล้วจะไม่ได้ความหมายเลย

ตัวอย่าง แม่ พ่อ สะพาน กะละมัง ฟรี ฟุตบอล กวดยเดี่ยว

คำประสม คือ คำที่เกิดจากคำมูลตั้งแต่ 2 คำมารวมกัน เกิดความหมายใหม่ โดยมีคำเดิมอยู่ การแปลความหมายจะไม่แยกพยางค์แปลแต่จะรวมกันเป็นคำเดียว

ตัวอย่าง คนรด ชาวนา เข้าใจ หัวคือ แปรงสีพื้น ตูเย็น กลวดยแซก

คำซ้อน คือ คำประสมชนิดหนึ่งซึ่งเกิดจากคำ 2 คำ ที่มีความหมายทำนองเดียวกันมาประกอบกัน เมื่อซ้อนกันแล้วจะมีความหมายในทำนองเดียวกับคำเดิม

ตัวอย่าง เทียวแห่ง ขมขึ้น ขมขึ้น กักขัง เตือคร้อน บุกรุก ทรุดโทรม

คำซ้ำ คือ คำประสมจำพวกหนึ่งที่เกิดจากคำที่เหมือนกันทั้งเสียงและความหมาย 2 คำ โดยใช้ไม้มากแทนคำหลัง เมื่ออ่านต้องอ่านเสียงติดกัน

ตัวอย่าง เด็ก ๆ อ้วน ๆ หนู่ ๆ กลุ่ม ๆ เข้า ๆ เร็ว ๆ

คำสมาส คือการนำเอาคำบาลีและสันสกฤตมาเรียงติดต่อกันหรือเชื่อมโยงกัน มี 2 ลักษณะ

คือ 1. สมาสอย่างธรรมชาติ การแปลความหมายแปลจากหน้าไปหลัง การอ่านอ่านให้เสียงสระต่อเนื่องกัน เช่น ภูมิศาสตร์ มหาราช ราชการ สุนทรพจน์

2. สมาสโดยวิธีสนธิ วิธีนี้เป็นการกลมกลืนเสียงกันของคำหน้าและคำหลัง เช่น ราช โอวาท เป็น ราโชวาท ฐน อาคม เป็น ฐนวาคม
ประภา อาคาร เป็น ประภาคาร มหา โอฟาร เป็น มโหฬาร

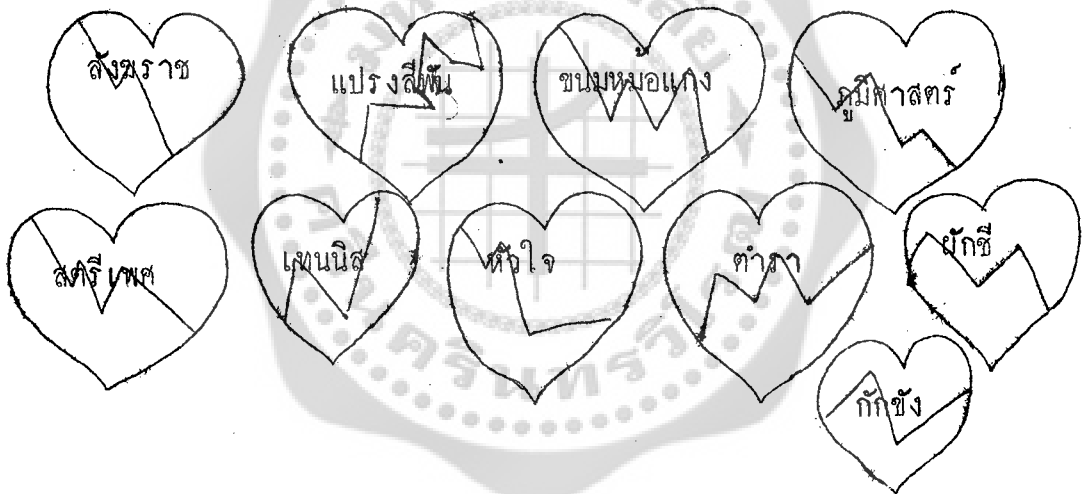
แบบฝึกหัด

4. ให้นักเรียนเลือกชนิดของคำทางซ้ายมือ เติมลงให้ตรงกับคำที่ยกมาให้ทางขวามือ

ก. คำมูล	1. กระแทรก
ข. คำประสม	2. ชมรม
ค. คำซ้ำ	3. ชาวนา
ง. คำซ้อน	4. เลื่อมทราม
จ. คำสมาส	5. แมทัพ
	6. สิงห์
	7. ยิ้มแย้ม
	8. เด็ก ๆ
	9. ธนาคาร
	10. บิดเปื้อน
	11. ราชวงศ์
	12. วัตถุประสงค์

2. ให้นักเรียนแต่งประโยคโดยใช้คำที่ได้จากการต่อรูปหัวใจทั้งหมด 8 ประโยค

ชิ้นส่วนรูปหัวใจซึ่งตัดออกจากกัน แล้วนำมาต่อกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม

คาบที่ 15 .

เรื่อง ศัพท์บาลีและสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย
ใช้เวลาเรียน 1 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

หลังจากร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. บอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการนำคำต่างประเทศมาใช้
2. บอกถึงผลของการนำคำบาลีและสันสกฤตมาใช้ในความหมายต่างกัน
3. เลือกใช้คำได้ตรงตามความหมายในประโยคที่กำหนดคำทั้งภาษาบาลีและสันสกฤตมาให้

ออกไป

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. รวมมือพิจารณาปัญหาด้านเหตุผล
2. รู้จักแบ่งงานให้กันตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล

ด้านประยุกต์ใช้

1. อธิบายหลังแบ่งงานกันทำควรจะแบ่งไปตามความสามารถและความถนัดของบุคคล
2. ทำงานเกี่ยวกับการแต่งประโยคที่มีคำบาลี-สันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทยโดยต่างความหมายกันได้
3. นักเรียนมีทักษะในการใช้พจนานุกรมเพิ่มขึ้น

เนื้อเรื่อง

ศัพท์บาลีและสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย

ในภาษาไทยมีคำที่รับมาจากภาษาอื่นมากมาย และส่วนใหญที่เป็นศัพท์ทางวิชาการ มักจะมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต

ตัวอย่างคำบาลีและสันสกฤตที่ไทยเรานำมาใช้ในความหมายต่างกัน เช่น

วัตถุ (บ.)	สิ่งที่มีสัณฐานขนาดและใช้ประโยชน์ได้
พัสดุ (ส.)	สิ่งที้นำไปใช้ประกอบเป็นวัตถุ
กีฬา (บ.)	การแข่งขันประเภทหนึ่งเล่นในสนามกว้าง เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล
กรีฑา (ส.)	การแข่งขันประเภทลู, ลาน เช่น พุ่มน้ำหนัก ขว้างจักร วิ่งผลัด
วิชาการ (บ.)	ความรู้ที่มีการลำดับขั้นตอนและอธิบายให้ผู้รู้เข้าใจตรงกันได้
วิทยาการ (ส.)	ความรู้ที่อาศัยหลักวิชา

กิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน
- 1.2 ครูจัดกลุ่มให้นั่งห่างกันพอที่เสียงจะไม่รบกวนกัน

2. ขั้นปฏิบัติ

- 2.1 ครูอธิบายสิ่งที่จะให้รวมกิจกรรมดังนี้

กติกา

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มต้องเลือกเลขานุการกลุ่มคอยจดบันทึกการทำงานทุกขั้นตอน นอกจากนั้นพิจารณาเลือกตามถนัดว่าใครจะเป็นผู้อ่าน, ผู้อธิบายที่จะทำให้งานกลุ่มได้ผลดีที่สุด

2. เมื่อครูแจกเอกสารหมายเลข 1 ให้แต่ละกลุ่มจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ที่ระบุไว้ในข้อตกลงของกลุ่ม คือเมื่อศึกษาเนื้อหาแล้วจะมีการอภิปราย เมื่อการอภิปรายจบสิ้นลง เลขานุการกลุ่มจะเป็นผู้สรุปเพื่อเตรียมในชั้นวิเคราะห์เนื้อหา

2.2 ครูแจกกล่องแบบฝึกหัดที่จะให้นักเรียนทำงานร่วมกัน และพิจารณาศัพท์บาลีและสันสกฤตซึ่งมีในรายละเอียดตามเอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 2

3. ชั้นวิเคราะห์และสรุป

คำถามเนื้อหา

1. เลขานุการของแต่ละกลุ่มอ่านสรุปเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารหมายเลข 1

2. เลขานุการของแต่ละกลุ่มรายงานผลการทำแบบฝึกหัดในส่วนที่เป็นปัญหาของกลุ่มตนเพื่อร่วมกับกลุ่มใหญ่ช่วยกันพิจารณาให้เข้าใจในที่สุด

3. ครูสรุปในตอนท้ายเกี่ยวกับเนื้อหาและแบบฝึกหัด

คำถามกลุ่มสัมพันธ์

ครูชักถาม, กระตุ้น ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาปัญหาร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม อุปสรรคในการแบ่งงานกันตามความถนัด

4. ชั้นประยุกต์ใช้

4.1 ครูมอบการบ้านซึ่งเป็นแบบฝึกหัดแต่งประโยคโดยใช้ศัพท์บาลีและสันสกฤตที่มีความหมายต่างกันมาเป็นคู่ ๆ คนละ 3 ประโยค

4.2 ครูกระตุ้นให้นักเรียนพิจารณาปัญหาที่เกิดจากการแบ่งงานกันตามความถนัดและความสามารถว่าถ้าเกิดกรณีคนมีความสามารถตรงกันหลายคน แต่ต้องเลือกเพียงคนเดียวนักเรียนจะมีหลักการพิจารณาอย่างไร และจะอย่างไรถ้าเกิดปัญหาการแก่งแย่งกันขึ้น

5. ขั้นประเมินผล

ด้านเนื้อหา ประเมินจาก

1. การตอบคำถาม การอภิปราย การอธิบายและการสรุปเนื้อหา
ชั้นวิเคราะห์และสรุปผล

2. แบบฝึกหัดที่ทำร่วมกันของแต่ละกลุ่ม

ด้านกลุ่มสัมพันธ์ ประเมินจาก

1. การทำงานเป็นรายกลุ่ม

2. การอภิปรายถึงการทำงานร่วมกันในชั้นวิเคราะห์และสรุป

สื่อการเรียน

1. เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 1 และ 2
2. ซองกระดาษ 16 ซอง
3. บัตรคำเล็ก ๆ ซึ่งเป็นศัพท์บาลี สันสกฤต ซึ่งตัดจากประโยคเต็ม
4. ซองบัตรศัพท์บาลี-สันสกฤตที่ต้องการให้นักเรียนเปิดหาความหมายในพจนานุกรม เพื่อนำไปแต่งประโยคเป็นกรณำนได้

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 1

การนำเอาคำบาลีและสันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทยเราพยายามปรับให้เป็นคำไทยเพื่อออกเสียงได้สะดวกปาก คำที่มีลักษณะคล้ายภาษาไทยก็รับมาได้สะดวก ส่วนคำที่มีลักษณะแตกต่างไปมากเช่น เป็นคำยาว ๆ หลายพยางค์ ตัวสะกดซ้ำซ้อนและคำควบกล้ำมาก เราก็พยายามลดเสียงบางเสียงลงโดยอาจใช้ ทัฬหมาสหรือตัดเสียงที่ไม่ต้องการทิ้งไป ส่วนความหมายนั้นอาจคงเดิม หรือผิดเพี้ยนไปเล็กน้อยอย่างเช่นคำบางคำในภาษาบาลี-สันสกฤตที่เดิมมีความหมายเหมือนกันแต่ไทยเรานำมาใช้ต่างกัน ซึ่งเป็นผลทำให้มีศัพท์ใช้เพิ่มมากขึ้น เช่น กิริยา-กริยา ชันธิ์-สกนธ์ ปัญหา-ปริศนา ลึกชา-คึกษา

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 2

ประโยคในกลองแบบฝึกหัด ซึ่งตัดชิ้นส่วนของศัพท์บาลีและสันสกฤตออกแล้วให้นักเรียนเลือกนำมาเติมโดยมีตัวดวงไว้แห่งละตัว ประโยคเหล่านั้นคือ

1. ปัจจุบันวิทยาการก้าวหน้า ความเจริญด้านวัตถุมีมากขึ้นแต่จิตใจมนุษย์ค่อยๆเสื่อมลง (ตัวดวงคือ วิชาการ และพัสดุ)
2. เขาประมาทมากอย่างนี้อีกไม่นานมัจจุราคงมารับไป (ตัวดวงคือ มฤตยู)
3. ปัญญามีความหมายว่าความรอบรู้ (ตัวดวงคือ ปรัชญา)
4. นักชั้รบดแข่งมักชอบทำอะไรที่พิสดาร กว่าคนอื่นเสมอ (ตัวดวงคือ วิจารณ์)

บัตรคำบาลีสันสกฤตที่มีความหมายเหมือนกันแต่ไทยใช้ต่างกัน เป็นเอกสารประกอบการเรียนในข้อซึ่งให้นักเรียนค้นหาความหมายในพจนานุกรมเป็นงานบ้าน ว่ามีความหมายแตกต่างกันอย่างไร และมาจากภาษาอะไร และแต่งประโยคละ 3 ประโยค

เขต - เกษตร	ฐานะ - สถานะ	อัคนี - อัคคี
โทษ - ทฤษฎี	วิทย์ - วิชชุ	สัตย์ - สัจจะ
เมาลี - โมฬี	กริธา - กีฬา	สุนฺ - สุนัย

คาบที่ 1

เรื่อง ขอบเขตและความหมายของการสื่อสาร

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. ให้นักเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตและความหมายของการสื่อสาร
2. ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการสื่อสาร

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของการสื่อสารได้
2. นักเรียนสามารถบอกถึงขอบเขตของการสื่อสารได้และบอกได้ว่าองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
3. นักเรียนสามารถบอกถึงความสำคัญของการสื่อสารได้ ตลอดจนบอกถึงโทษของการสื่อความหมายที่ทั้งฝ่ายผู้รับและฝ่ายผู้ส่งสารไม่เข้าใจกัน
4. นักเรียนสามารถแยกข้อความที่แสดงถึงการสื่อสารออกจากเรื่องราวที่กำหนดให้ได้

เนื้อเรื่อง

เรื่อง ขอบเขตและความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสาร หมายถึง การติดต่อกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ด้วยวิธีใดก็ตามที่ทำให้ฝ่ายหนึ่งสามารถส่งเรื่องราวไปให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ความหมายและเกิดการตอบสนอง แต่ถ้าไม่เกิดการรับรู้และการตอบสนอง เราจะไม่เรียกว่าเป็นการสื่อสาร

การติดต่อกันได้แก่

- การติดต่อกันโดยคำพูด เช่น การสนทนาปราศรัย การเล่าเรื่อง

การหาเสียง

- การติดต่อกันทางลายลักษณ์อักษร เช่น จดหมาย หนังสือประเภทต่าง ๆ

ป้ายโฆษณา

- การติดต่อกันด้วยท่าทาง สีหน้า เช่น การก้มมือ การพยักหน้า หรือ

ทำหน้าเศร้า

นอกจากนั้นยังคลุมไปถึงการจัดนายภาพยนตร์ การกระจายเสียง การแสดงละคร และการจัดนิทรรศการ

สำหรับการสื่อสารโดยหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์นั้นเรียกกันว่า "การสื่อสารมวลชน" เพราะสามารถเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมากที่กระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ ในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันด้วยความสะดวกรวดเร็ว

องค์ประกอบของการสื่อสาร

การสื่อสารประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สารหรือตัวสาร และผู้รับสาร

การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังกล่าวและรวมทั้งสภาพการส่งและการรับ เช่น ระยะทาง เสียง ภูมิอากาศ ความตื่นตัวของผู้รับหรือผู้ส่ง วิธีการถ่ายทอด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. สนทนาถึงวิวัฒนาการถึงการสื่อสาร และยกตัวอย่างของการสื่อสารชนิดต่าง ๆ ให้นักเรียนฟัง หลังจากนั้นก็ซักถามถึงความหมายของการสื่อสาร เพื่อให้ นักเรียนตอบคำถาม

2. นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่าง การสื่อสารประเภทต่าง ๆ และตอบคำถามครูว่าสิ่งใดยกตัวอย่างจัดเป็นการสื่อสาร หรือการสื่อความหมายหรือไม่ เช่น

- นักแก้วร้องเพลงได้
- สุนัขวิ่งหนีเมื่อเราส่งเสียงด้วยคำว่า "ไป" ดัง ๆ
- การปราศรัยของผู้แทนราษฎร ซึ่งมีประชาชนไปฟังและมีการซักถามโต้ตอบ

3. ครูอธิบายถึงองค์ประกอบของการสื่อสารและให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพจะต้องมีลักษณะอย่างไร เพื่อเป็นการเฉลยคำตอบในกิจกรรมข้อ 2 ด้วย โดยครูมีแผนภูมิอธิบายประกอบดังนี้

4. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงความสำคัญของการสื่อสารและความไม่เข้าใจกัน ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร ตลอดจนผลที่จะเกิดขึ้น โดยครูยกกรณีตัวอย่าง (case) ขึ้นมา เพื่อให้นักเรียนคิดแล้วอภิปรายและวิจารณ์กัน

5. ครูสรุปความหมาย ขอบเขต องค์ประกอบของการสื่อสาร โทษที่จะเกิดจากการสื่อสารที่ไม่เข้าใจกัน และให้นักเรียนซักถามเมื่อมีข้อสงสัย

6. ครูให้แบบฝึกหัดนักเรียนเพื่อแยกข้อความที่เป็นการสื่อสารประเภทต่าง ๆ ออกจากเรื่องที่กำหนดให้ เพื่อดูความเข้าใจในขอบเขตและความหมายของการสื่อสาร

สื่อการเรียนรู้

1. แผนภูมิ การสื่อสาร
2. แบบฝึกหัด

การประเมินผล

1. ความสนใจในการเรียนและการร่วมกิจกรรม
2. การตอบคำถาม และการรวมอภิปรายในห้องเรียน
3. ตรวจแบบฝึกหัด เพื่อประเมินความรู้และความเข้าใจต่อขอบเขตและความ

หมายของการสื่อสาร

คาบที่ 2

การส่งและการรับสาร

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. ให้นักเรียนรู้อะไรและเข้าใจความหมายของสาร การส่งและการรับสาร
2. ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการรับและการส่งสาร

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หลังจากร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแล้ว

1. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสิ่งที่เป็นสารที่ใช้ในการติดต่อสื่อความหมาย
2. นักเรียนสามารถสรุปลักษณะของการส่งและการรับสารที่มีประสิทธิภาพได้
3. ให้นักเรียนสามารถบอกถึงความสำคัญของภาษาที่มีต่อการสื่อความหมายได้
4. นักเรียนได้ทดลองการส่งและการรับสารอย่างมีประสิทธิภาพหลังจากผ่าน

จุดมุ่งหมายข้อ 1 - 3 แล้ว

เนื้อเรื่อง

เรื่อง การรับและการส่งสาร

สาร หมายถึง เรื่องราวที่มีความหมาย ถ่ายทอดจากบุคคลฝ่ายหนึ่งไปสู่อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งรวมไปถึงสิ่งที่ได้รับฟัง ข้อความต่าง ๆ การแสดงท่าทาง หรือสีหน้าล้วนจัดเป็นสารทั้งสิ้น นอกจากนั้น การเล่านิทาน การวาดการ์ตูน การให้ข้อคิด การอ่านบทกวีนิพนธ์ ทำนองเสนาะ การประกาศแถลงการณ์ต่าง ๆ

ในการส่งสาร ผู้ส่งสารจะต้องปรุงแต่งความคิดแล้วแสดงออกด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น พูด เขียน แสดงอาการ แสดงเครื่องหมาย หรือสัญญาณให้เกิดความหมายให้เป็นที่เข้าใจของผู้รับสาร

ในการรับสาร ผู้รับก็ต้องมีความสามารถและความชำนาญพอที่จะเข้าใจคำพูด ข้อเขียน หรือสิ่งที่เป็นสารต่าง ๆ ได้ (สิ่งเหล่านั้นเราเรียกว่า ภาษา นั้นเอง)

การส่งและการรับสารจึงจะเกิดผลและมีประสิทธิภาพ

- ถ้าขาดภาษาและความไม่เข้าใจภาษามนุษย์จะไม่อาจส่งและรับสารกันได้ การสื่อสารก็จะไม่เกิดขึ้น

- ถ้าขาดความคิดซึ่งรวมไปถึงอารมณ์และความรู้สึก มนุษย์ก็จะมีอะไรที่จะสื่อสารกันได้เลย การสื่อสารย่อมบังเกิดขึ้นไม่ได้

1. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับขอบเขตและความหมายของการสื่อสารในคาบที่แล้ว เพื่อนำสู่บทเรียนถึงคำว่าสาร แล้วอธิบายความหมายของคำว่าสาร ให้นักเรียนฟังแล้วซักถามความเข้าใจ

2. เมื่อนักเรียนไม่สงสัยให้ยกตัวอย่างของสารประเภทต่าง ๆ ที่เขียนไว้บนกระดาน

3. ครูลองถามถึงประเภทของสารอื่น ๆ นอกเหนือไปจากที่นักเรียนยกตัวอย่างแล้วให้นักเรียนลองพิจารณากันดูว่าเป็นสารหรือไม่ เพราะเหตุใด

4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการส่งภาษาในการสื่อสารว่าถ้าขาดภาษาเป็นตัวกลางแล้วจะไม่เกิดการสื่อสารขึ้นแน่นอน ซึ่งภาษาในที่นี้หมายรวมทั้งภาษาที่ไม่ใช่และใช้ถ้อยคำ

5. ครูยกตัวอย่างการรับ การส่งสารที่มีประสิทธิภาพให้นักเรียนฟังตลอดจนให้นักเรียนแสดงท่าทางประกอบในบางกิจกรรม แล้วให้นักเรียนสรุปลักษณะของการรับและส่งสารที่มีประสิทธิภาพโดยสุ่มเรียกจากนักเรียนในห้อง

6. ครูให้นักเรียนออกมาแสดงการรับและการส่งสารกันหลาย ๆ คน แล้วซักถาม
ดูจากนักเรียนว่าใครมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเหตุใดและใครสมควรแก้ไขอย่างไร
แล้วครูจึงสรุปความเห็นของนักเรียนอีกทีหนึ่ง

สื่อการเรียน

1. รูปภาพแสดงการสื่อสารและไม่ใช้การสื่อสาร
2. บทกวีนิพนธ์
3. ประติมากรรมและแสดงการฉีกต่าง ๆ เพื่อประกอบคำถามในกิจกรรมข้อที่ 3

ประเมินผล

1. ความสนใจในการเรียน
2. การตอบคำถาม การสรุปความ และการยกตัวอย่าง
3. การแสดงการรับและส่งสารว่ามีประสิทธิภาพและเห็นความสำคัญของภาษา

เพียงใด

คาบที่ 3

เรื่อง ประเภทของการสื่อสาร

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. ให้นักเรียนรู้จักสารประเภทต่าง ๆ
2. ให้นักเรียนรู้ว่าสารต่าง ๆ ควรใช้ในเวลาใดและเพื่อจุดมุ่งหมายใด
3. ให้นักเรียนรู้จักมารยาทในการส่งสารและรู้จักพิจารณาสาร

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบ่งลักษณะของสารประเภทต่าง ๆ ได้หลังจากฟังตัวอย่างที่ครูยกให้
2. นักเรียนบอกถึงความสำคัญของการใช้สารแต่ละประเภทได้ และบอกได้ว่าส่วนใดของข้อความที่ยกมาให้เป็นสารชนิดใด
3. นักเรียนใช้สารชนิดต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามสถานการณ์ที่ครูสมมติให้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแต่งประโยค แสดงท่าทางหรือทำกิจกรรมใดก็ได้ที่เห็นสมควร
4. นักเรียนสามารถหาทางแก้ไขเพิ่มเติมสารแต่ละอย่างที่เหมาะสมแสดงในกิจกรรมข้อ 2 ที่เพื่อนส่งสารมายังตนเองได้

เนื้อเรื่อง

เราแบ่งสารออกได้ตามเนื้อหาและจุดประสงค์ของผู้ส่งสาร
การแบ่งตามเนื้อหาของสารแบ่งเป็น

1. สารประเภทข้อเท็จจริง เป็นสารที่ระบุถึง บุคคล สถานการณ์ สถานที่ เวลา ขนาด ฯลฯ ของสิ่งใด บุคคลใด หรือเหตุการณ์ใด ซึ่งอาจจะเกิดในอดีต

หรือกำลังดำเนินอยู่ ซึ่งสารนั้นอาจจะเคลื่อนจากความเป็นจริง หรือผิดจากเดิม เมื่อผู้รู้
รู้มาผิด หรือผู้ส่งสารเจตนาเปิดเบื่อน

2. สารประเภทข้อคิดเห็น เป็นข้อความแสดงความรู้สึก ความเชื่อ
หรือแนวคิดต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดส่วนตัวของผู้กล่าวเท่านั้น
ใครอาจจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้

3. สารประเภทคำท้าทายปราศรัย โดยมากเป็นข้อความสั้น ๆ แสดง
ความสัมพันธ์ของบุคคลในการสื่อสารของมนุษย์คราวหนึ่ง ๆ เนื้อหาอาจมีเฉพาะคำท้าทาย
ปราศรัยเท่านั้น หรืออาจจะมีความคิดเห็น หรือข้อเท็จจริงปนอยู่ก็ได้

การแบ่งตามเจตนาของผู้ส่งสาร แบ่งเป็น

1. สารประเภทให้ความรู้ มีความสำคัญมากทำให้ผู้รับเฉลียวฉลาด
หูตากว้าง ปรับตัวทันต่อเหตุการณ์ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ความรู้นั้นอาจเป็นความรู้เกี่ยวกับ
ธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การให้ความรู้นั้นควรให้เหมาะกับกาลเทศะหรือผู้รับ
และสถานการณ์

2. สารประเภทโน้มน้าวจิตใจ ผู้ส่งมีเจตนาในการเปลี่ยนแปลงความ
เชื่อและการกระทำของผู้รับสารและปฏิบัติตามหรือคล้อยตามผู้ส่งสาร เช่น คำสั่งสอน
การโฆษณา สุนทรพจน์ การปลุกใจให้รักชาติ เป็นต้น

3. สารประเภทให้ความเพลิดเพลิน ผู้ส่งมีเจตนาให้ผู้รับเกิดความ
เพลิดเพลิน คลายความเครียด ได้แก่ นิยาย เรื่องสั้น เรื่องชวนหัว เรื่องสนุก ๆ
ข้อความแสดงอารมณ์ขัน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูอธิบายถึงประเภทของสารให้นักเรียนฟังและเขียนสรุปประเภทลงบน
กระดาน แล้วให้นักเรียนอภิปรายลักษณะของสารประเภทต่าง ๆ แล้วสรุปตกลงในสมุด

2. ครูถามถึงความสำคัญและความจำเป็นในการใช้สารของสารประเภทต่าง ๆ แล้วนักเรียนพิจารณาสารจากตัวอย่างที่ครูยกให้ว่าเป็นสารประเภทใด

3. ครูสมมติสถานการณ์ต่าง ๆ 10 สถานการณ์ แล้วให้นักเรียนจับสลากเพื่อที่จะแสดงการส่งสารให้เพื่อนในห้องรับรู้ เช่น เมื่อต้องการโฆษณารถยนต์ จะพูดเช่นไร ใช้สารประเภทใด ให้นิเวศนักเรียนเตรียมตัวคนละ 10 นาที เพื่อเลือกสารและเตรียมสารที่จะส่งให้เพื่อน

4. ครูบันทึกเสียงไว้ขณะที่นักเรียนออกมาส่งสารเพื่อเปิดบทสนทนาให้เพื่อนในชั้นอภิปราย หรือวิจารณ์กัน

5. ครูระบุว่าผู้รับสารต้องคอยสังเกตถึงการแสดงออกในการส่งสาร เพื่อหาข้อบกพร่องมาแก้ไขเพิ่มเติม หลังจากการฟังสิ้นสุดลงครูก็สุ่มเรียกนักเรียนมาวิจารณ์โดยฟังจากเทปอีกครั้งหนึ่ง

6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาที่เรียนอีกครั้งหนึ่ง

สื่อการเรียน

1. เทปบันทึกเสียง
2. สลากสถานการณ์ทั้ง 10 เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ การเล่านิทาน การบอกข่าวสารที่น่าสนใจต่อเพื่อน ๆ

การประเมินผล

1. ความเอาใจใส่ต่อกิจกรรม
2. การตอบคำถาม, การสรุปความคิดเห็น การอธิบาย
3. การเลือกสารชนิดและการเตรียมกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร
4. การวิจารณ์เพื่อน

คาบที่ 4 - 7

เรื่อง ประเภทของประโยคและประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร

เวลา 4 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. ให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของประโยคในการสื่อสาร
2. ให้นักเรียนรู้จักใช้ประโยคในการสื่อสารได้ถูกต้องและใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
3. ให้นักเรียนรู้จักบรรยายในการสื่อสาร

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าประโยคที่ใช้ในการสื่อสารตามเจตนาของผู้สื่อสารมีกี่ประเภท
2. นักเรียนอธิบายถึงลักษณะของประโยคแต่ละชนิดได้หลังจากสังเกตจากประโยคตัวอย่างที่ครูยกตัวอย่างให้
3. นักเรียนยกตัวอย่างประโยคได้ทุกชนิด ชนิดละไม่ต่ำกว่า 3 ประโยค
4. นักเรียนสามารถแยกข้อความที่เป็นประโยคชนิดต่าง ๆ จากบทความที่ครูยกให้ได้
5. นักเรียนสามารถสนทนาโต้ตอบโดยใช้ประโยคชนิดต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
6. นักเรียนสามารถผูกประโยคต่าง ๆ เป็นเรื่องราวอย่างน้อยคนละ 1 เรื่อง มีความยาวไม่ต่ำกว่า 7 บรรทัด อย่างเหมาะสม
7. นักเรียนสามารถประเมินผลการใช้ประโยคในการสื่อสารของเพื่อนได้

เนื้อเรื่อง

เราแบ่งประเภทของการสื่อสารตามเจตนาของผู้สื่อสารได้ 3 ประเภท คือ ประโยคบอกเล่า คือประโยคที่บอกเล่าประสบการณ์ของผู้พูดกับผู้ฟัง อาจเป็นทั้งตัวอักษร หรือคำพูด ก็ได้ ในประโยคบอกเล่าอาจมีคำว่าไม่ซึ่งแสดงการปฏิเสธ เราเรียกว่า ประโยคบอกเล่าปฏิเสธ ซึ่งคำว่าไม่มักจะนำหน้ากริยาหรือกริยาช่วยเสมอ เช่น ไม่ไป ไม่เคย ไม่ต้อง เป็นต้น

ประโยคสอบถาม คือประโยคที่ผู้พูดถามผู้ฟังให้บอกประสบการณ์ของตน หรืออาจถามตอบกันเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ ประโยคสอบถามมักจะมีคำว่า ไหม หรือทำไม ยังไง อย่างไร อะไร นอกจากนั้นอาจจะมีคำว่าไม่นำหน้ากริยาหรือคำช่วยกริยา เช่น ไม่มีใครตื่นเต้นเลยหรือ เขาไม่ทิ้งอะไรนะ

ประโยคสั่งหรือขอร้อง เป็นประโยคที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับกระทำ กิจหรืออาการต่าง ๆ ตามที่ตนส่งสารไป วิธีการที่ผู้พูดหรือผู้เขียนชักจูง ผู้รับสารนั้นอาจกระทำได้หลายอย่าง เช่น ขอร้อง วิงวอน อ้อนวอน สั่ง บังคับ ชู เตือน ประโยคนี้มี ลักษณะคล้ายประโยคบอกเล่าแต่ประธานในประโยคจะเป็นบุรุษที่ 2 เสมอ หรือประโยคนั้น อาจไม่ปรากฏประธาน

ประโยคชนิดนี้มักมีคำว่า อย่า หรือ ชี ละ นะ เถอะ ช่วย กรุณา โปรด อยู่ด้วย

การขยายส่วนต่าง ๆ ของประโยค

เราอาจขยายให้ยาวออกได้เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่กระจ่างชัดขึ้น หรือ เพื่อจำกัดวงคำตอบให้ตรงตามที่เราระสงค์ได้ แต่ประโยคคำสั่งหรือขอร้องและประโยค สอบถามมักจะไม่นิยมขยายให้ยาวนัก เพราะเกรงว่าผู้รับสารจะสับสน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูสนทนาเกี่ยวกับความรู้เรื่องประเภทของประโยคในการสื่อสารตามเจตนา ผู้ส่งสารว่าประกอบด้วยประโยคประเภทใดบ้างแล้วเขียนไว้บนกระดานดำ หลังจากนั้นยกตัวอย่างการใช้ประโยคในการสื่อสารที่ไม่ควรใช้ในสถานการณ์บางสถานการณ์ เช่น ในสถานการณ์ที่ควรขอร้องแต่กลับใช้คำถามหรือการออกคำสั่งแทน
2. ครูนำแผนป้ายที่มีประโยคชนิดต่าง ๆ ติดบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนสังเกตว่าประโยคต่าง ๆ มีลักษณะอย่างไร ให้สังเกตแล้วอธิบายที่ละข้อ (จบคาบที่ 4)
3. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างประโยคชนิดต่าง ๆ ที่ละคน และบอกด้วยว่าใช้ในสถานการณ์ใด แล้วเขียนไว้บนกระดานดำ แล้วร่วมกันพิจารณาว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ ควรแก้ไขอย่างไร (จบคาบที่ 5)
4. ครูทบทวนความรู้เรื่องประโยค เพื่อย้ำความเข้าใจหลังจากนั้นให้ทดลองขยายส่วนประโยคที่ครูคัดมาจากการงานของนักเรียนในคาบที่แล้ว
5. ครูสมมติสถานการณ์ให้นักเรียนแต่งประโยคในชั่วโมงและให้ไปทำการบ้านด้วย
6. ครูสรุปลักษณะประโยคที่มีประสิทธิภาพว่าต้องกระชับง่ายต่อการเข้าใจและมีความสมบูรณ์จึงจะมีประโยคที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารและชักถามถึงมรรยาทในการสื่อสาร (จบคาบที่ 6)
7. ครูคัดเลือกการบ้านที่นักเรียนส่งมาอ่านเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน แล้วหลังจากนั้น ครูก็เรียกนักเรียนออกมาสนทนากับเพื่อน ๆ ที่ละคน และอนุญาตให้มีการซักถามโดยใช้ประโยคสอบถามที่กระชับชัดได้ เมื่อจบก็ให้เพื่อน ๆ ช่วยกันประเมินผลว่าใครเป็นผู้ที่พูดดีที่สุด (จบคาบที่ 7)

สื่อการเรียนรู้

1. แผนป้ายประโยคประเภทต่าง ๆ ที่มีการเน้นใจความคนละอย่าง
2. แผนภูมิแสดงโครงสร้างของประโยค

การประเมินผล

1. ความสนใจในการเรียน
2. การตอบคำถาม
3. การสร้างประโยค การเข้าใจความหมายของประโยคที่ตนสร้าง
4. การรู้จักบรรยายทในการสื่อสาร และการรู้จักกาละโอกาสที่จะใช้ประโยค
ต่าง ๆ
5. การประเมินผลเพื่อนในห้องเวลาออกมาฝึกใช้ประโยคสื่อสาร

คาบที่ 8

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงรูปประโยคโดยคงความหมายเดิม

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. ให้นักเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปประโยคในลักษณะต่าง ๆ
2. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการสร้างประโยคเพื่อการสื่อสารและรู้จักใช้คำจำนวนน้อยที่มีอยู่สร้างประโยคได้หลาย ๆ ประโยคโดยมีใจความเน้นต่างกันออกไป

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกถึงลักษณะของประโยคที่ผู้พูดต้องการจะเน้นในสิ่งใดหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้
2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าประโยคที่ครูยกตัวอย่างขึ้นมานั้น ครูต้องการเน้นสิ่งใดและมีความหมายอย่างไร
3. นักเรียนสามารถสร้างประโยคที่แสดงการเน้นใจความในแต่ละลักษณะได้หลาย ๆ ประโยคโดยครูมีคำชี้ให้

เนื้อเรื่อง

ประโยคแต่ละประโยคใช้แสดงข้อความบางอย่าง บางทีผู้พูดอาจเปลี่ยนลำดับคำในประโยคได้ โดยไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนไปมากนักแต่ก็ทำให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดเน้นความสำคัญที่อะไรและรู้ว่าผู้พูดฟังรู้เรื่องอะไรอยู่แล้ว

สิ่งที่ต้องการจะกล่าวถึงนำมาเรียงไว้หน้าประโยคและเรื่องที่ต้องการบอกเล่าแก่ผู้ฟังมักกล่าวไว้ตอนหลัง เช่น

1. ฉันทเห็นงู 2 ตัวข้างรั้ว
2. ฉันทเห็นงูข้างรั้ว 2 ตัว
3. คุณยายแจกขนมเยอะแยะให้พวกหลาน ๆ
4. คุณยายแจกขนมให้พวกหลาน ๆ เยอะแยะ

ประโยคที่ 1 กับ 2 มีข้อความอย่างเดียวกัน แต่ประโยคที่ 1 ต้องการบอกเล่าสถานที่ที่พบงู แต่ประโยค 2 บอกจำนวน

ประโยคที่ 3 กับ 4 มีความหมายคล้ายกัน แต่ประโยคที่ 3 ผู้พูดต้องการบอกเล่าว่าผู้รับแจกคือหลาน ๆ แต่ประโยคที่ 4 บอกเล่าว่าขณะที่แจกมีเยอะแยะ เป็นต้น

การรู้จักเปลี่ยนตำแหน่งของคำในรูปประโยคทำให้มีความหมายแตกต่างออกไปได้ และความหมายก็จะแปลกออกไปได้โดยไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดของผู้รับสาร ส่วนประกอบของประโยคมีดังนี้

ภาคประธาน		ภาคแสดง
กลุ่มคำหลัก	กลุ่มคำขยาย	

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูคิด แผนภูมิ ตัวอย่างประโยคที่เป็นใจความคนละอย่างลงบนกระดาน แล้วอธิบายว่าประโยคต่าง ๆ ที่เห็นนี้มองเดิน ๆ คล้าย ๆ มีความหมายเหมือนกัน แต่ที่จริงนั้นมีความต้องการที่จะสื่อความหมายที่จะบอกในสิ่งที่ต่างกัน เช่น

ฉันทเห็นงู 2 ตัวข้างรั้ว (ต้องการบอกสถานที่)

ฉันทเห็นงูข้างรั้ว 2 ตัว (ต้องการบอกจำนวน)

สิ่งที่จะกล่าวถึงก็คือ ฉันทเห็นงูเหมือนกัน แต่เป็นการบอกเล่าต่างกัน

2. ครูเปิดเทปซึ่งบันทึกเสียงพูดประโยคต่าง ๆ หลาย ๆ ประโยค แล้วถามนักเรียนทีละประโยคว่าแต่ละประโยคนั้นสิ่งใด โดยเปิดซ้ำให้นักเรียนฟัง 2 ครั้ง แล้วครูอธิบายในสิ่งที่นักเรียนเข้าใจผิด เมื่อจบกิจกรรมครูให้นักเรียนสรุปว่า ถ้าผู้พูดต้องการกล่าวถึงสิ่งใดมักจะนำสิ่งนั้นไว้ในส่วนต้น ๆ ของประโยค ส่วนเรื่องใดที่ผู้พูดต้องการบอกเล่าแก่ผู้ฟังเขามักจะนำมาบอกท้ายประโยค

3. หลังจากนั้นครูใช้แบบสรุปโครงสร้างของประโยคในตอนท้าย

4. ให้นักเรียนไปแต่งประโยคคนละ 2 ประโยค และอธิบายให้ได้ว่าประโยคของตนต้องการกล่าวถึงอะไร และบอกเล่าอะไร

สื่อการเรียนรู้

1. แผนภูมิ ตัวอย่างประโยคที่เน้นใจความคนละอย่าง
2. เทปบันทึกเสียง
3. แผนภูมิแสดงโครงสร้างของประโยค

ประเมินผล

1. ความสนใจในการเรียน
2. การตอบคำถาม
3. การสร้างประโยค และการเข้าใจความหมายของประโยคที่ตนสร้าง

คาบที่ 9

เรื่อง ความหมายในการสื่อสาร

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. ให้นักเรียนเข้าใจโครงสร้างของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร
2. ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการใช้ถ้อยคำในการสื่อสาร

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกโครงสร้างของภาษาในการสื่อสารได้
2. นักเรียนสามารถบอกถึงปัจจัยที่ทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จและล้มเหลวโดยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกใช้ถ้อยคำที่ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
3. ให้นักเรียนเติมถ้อยคำที่มีความหมายเหมาะสมลงในประโยคที่ครูกำหนดให้

เนื้อเรื่อง

ถ้อยคำเป็นพาหะของความคิด การที่คนหนึ่งคิดอย่างไรนั้น ทางที่สำคัญที่สุดคือ พึงถ้อยคำที่เขาพูดจะทราบได้ว่าอีกคนหนึ่ง หรืออ่านข้อความที่เขาเขียน จึงกล่าวได้ว่า "ถ้อยคำนำสาร" คือนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารนั่นเอง ในบทนี้ นักเรียนได้ทราบถึงเรื่องราวของการสื่อสารมามากแล้ว ในบทนี้เราจะมาพิจารณากันถึงคำและความหมายให้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น เพื่อนักเรียนจะได้สามารถใช้ถ้อยคำในการสื่อสารได้อย่างมั่นใจ

ความหมายในการสื่อสาร

ภาษาประกอบด้วยคำ กลุ่มคำและประโยคที่มีความหมาย นำสารจากผู้ส่งถึงผู้รับสาร ย่อมมีความหมาย ทั้งต่อผู้รับสารและผู้ส่งสาร ถ้าความหมายตรงกันทั้งผู้รับและผู้ส่งก็เรียกว่า การสื่อสารมีผลสัมฤทธิ์ แต่ถ้าวผู้ส่งสารมีความหมายอย่างหนึ่ง ผู้รับสาร เข้าใจความหมายของ คำหรือกลุ่มคำ หรือประโยคเป็นอีกอย่างหนึ่ง การสื่อสารก็ไม่บังเกิดผล เช่นในกรณีที่ผู้ส่งสาร ประสงค์จะขอร้องไห้ให้ผู้รับสารช่วยเหลือ ผู้รับสารก็ไม่อาจช่วยเหลือได้ตามเจตนาของผู้ส่งสาร ถ้าวผู้ส่งสารใครจะสรรเสริญผู้รับสาร แต่ผู้รับสารไม่เข้าใจ ผู้รับสารก็ไม่ยินดีในสารนั้นหรือ ในบางกรณีที่ผู้ส่งสารเจตนาจะเยาะเย้ย แต่ผู้รับสารเข้าใจความหมายเป็นการสรรเสริญไป ก็นับว่า การสื่อสารนั้นล้มเหลว ฉะนั้นในการที่จะส่งสารและรับสารให้สัมฤทธิ์ผลทั้งผู้รับและผู้ส่ง จำเป็นจะต้องรู้จักเลือกใช้คำ และเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ให้ตรงตามเจตนา ในการสื่อสารทุกครั้งไป

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเล่าเรื่องการสื่อความหมายของคนที่ใช้คำไม่ตรงความหมายและความ ต้องการที่จะให้ผู้รับสารทราบตามที่คิดจึงล้มเหลวสัก 2 - 3 เรื่อง ให้นักเรียนสรุปความ สำคัญของการเลือกใช้คำในการสื่อสาร
2. ครูนำแบบฝึกหัดซึ่งเว้นช่องว่างไว้ให้นักเรียนเลือกหาคำที่เหมาะสม เติมลง และเฉลยหาคำที่เหมาะสมมาเติมให้ถูกต้อง

สื่อการเรียนรู้

เอกสารข้อความที่เว้นช่องว่างให้นักเรียนฝึกหาคำมาเติมให้ได้ใจความ

การประเมินผล

1. การตอบคำถาม
2. การสรุปความสำคัญของการใช้ถ้อยคำ
3. การทำแบบฝึกหัด

คาบที่ 10 - 12

เรื่อง คำและความหมาย

เวลา 4 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. ให้นักเรียนเข้าใจเรื่องคำและความหมาย
2. ให้นักเรียนรู้จักเลือกใช้คำตามความหมายที่เหมาะสม
3. ให้นักเรียนหัดสังเกตความถูกต้องของการใช้คำในภาษาเขียนและพูดในชีวิตประจำวัน

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกได้ว่าคำในภาษาไทยมีทั้งความหมายตรงและโดยนัย
2. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและความสำคัญของคำที่มีความหมายตรงและความหมายโดยนัย
3. นักเรียนทุกคนแต่งประโยคจากคำที่กำหนดให้ ให้มีความหมายแตกต่างกัน อย่างน้อยคำละ 2 ประโยค
4. นักเรียนฝึกหัดการใช้คำที่มีความหมายชนิดต่าง ๆ กัน โดยการแข่งขันการเติมคำ หรือข้อความในประโยคที่ครูกำหนดให้
5. ให้นักเรียนฝึกการใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ

เนื้อเรื่อง

ถ้าจะจำแนกความหมายของคำหรือกลุ่มคำ หรือประโยคจำแนกได้ 2 นัยด้วยกันคือ

1. ความหมายตรง คือความหมายตามพจนานุกรม
2. ความหมายโดยนัย คือความหมายในลักษณะการเปรียบเทียบ หรือพวกสำนวน

คำพังเพยต่าง ๆ

ซึ่งการเปรียบเทียบนั้นมีทั้งคำเปรียบเทียบ ความเปรียบเทียบ และสำนวนเปรียบเทียบการที่เราจะรู้ความหมายของคำต่าง ๆ ในภาษาไทยจะต้องพิจารณาดังจากเข้าประโยคแล้ว เพราะคำที่เขียนเหมือนกัน หรือออกเสียงเหมือนกัน อาจมีความหมายแตกต่างกันออกไปมากมาย เช่น ประโยค พิกุลมองชายเสื้อของชายผู้นั้น คำว่าชายทั้ง 2 คำนี้ก็มีความหมายตรงซึ่งต่างกันออกไป เป็นต้น

หรือ อย่างนี้โยกเก้าอี้ โยก - มีความหมายตรงว่าอย่าทำให้เก้าอี้มีอาการโยก

เขานั่งเก้าอี้โยก โยก - มีความหมายตรงบอกชนิดของเก้าอี้ว่าโยกได้ เป็นเก้าอี้ชนิดหนึ่ง

คำหรือความเปรียบเทียบนั้นได้แก่คำประเภทอุปมาอุปมัย

เช่น เขาเป็นหลักของครอบครัว

หลัก ใช้ในความหมายว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวที่สำคัญอาจเทียบกับเสาหลัก

คุณพ่อของแม่เจ้าประคุณคุณอย่างกะเลื่อ

เลื่อนั้นก็หมายถึงความคุณอย่างมากนั่นเอง (นิคคนธรรมดา)

สำนวนเปรียบเทียบได้แก่การใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ความหมายคั่นใดคั่น

หนึ่งเด่นขึ้น เช่น เขาเป็นคนขวานผ่าซาก

อย่าทำตัวเป็นดอกไม้ริมทาง

ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูยกตัวอย่างประโยคขึ้นกระดาน ประโยคนั้นประกอบด้วยคำคำเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกัน เช่น นารียืนหน้าบึงอยู่หน้าบ้าน

ในขณะเลสาบมีเกาะเล็ก ๆ อยู่ 3 เกาะ

ให้นักเรียนพิจารณาคำที่ขีดเส้นใต้ว่ามีความหมายเหมือนกันหรือต่างกัน
อย่างไร เห็นคำชนิดใด หลังจากนั้นให้เปิดพจนานุกรมดูความหมาย

2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าคำในภาษาไทยนั้นเป็นคำ ๆ เดียวเขียนเหมือนกัน หรือเรียกว่าพ้องรูปแต่ความหมายอาจต่างกันออกไป ทั้งนี้ต้องดูจากใจความและการเรียงลำดับคำในประโยค

3. ครูให้นักเรียนแต่งประโยคด้วยคำที่กำหนดให้ โดยใช้คำเดียวกันแต่งประโยคที่มีความหมายต่างกันอย่างน้อยคนละ 2 ประโยค ในเวลา 5 นาที ใครจะเลือกคำใดก็ได้ แต่อย่าแต่งประโยคให้ซ้ำกัน แล้วให้ออกมาเขียนบนกระดานเพื่อพิจารณาที่ละประโยครวมกัน ทั้งครูและนักเรียน

4. ครูและนักเรียนสรุปความสำคัญในการเลือกใช้คำที่มีความหมายตรงในประโยค

5. ครูให้แบบฝึกหัดเกี่ยวกับคำที่มีความหมายตรงเป็นการบ้าน โดยใช้เปิดหาคำจากพจนานุกรมที่ระบุความหมายไว้ด้วย คนละ 3 คำ ๆ ละ 2 ประโยค (จบคาบที่ 10)

6. ครูยกตัวอย่างคำและสำนวนเปรียบเทียบอย่างละ 5 ประโยค ซึ่งมีทั้งประโยคที่ใช้คำและสำนวนทั้งถูกและผิดคนละกัน เพื่อให้นักเรียนช่วยแก้ไขที่ผิดให้เหมาะสม

7. ชักถามเกี่ยวกับความจำเป็นในการที่ต้องใช้คำที่มีความหมายเปรียบเทียบ หลังจากนั้นครูและนักเรียนก็ช่วยกันแต่งประโยคที่มีคำและความหมายเปรียบเทียบหลาย ๆ ประโยคและสรุปความหมายของคำและความหมายเปรียบเทียบลงสมุดพร้อมตัวอย่าง

8. ครูให้นักเรียนไปค้นหาสำนวนเปรียบเทียบจากหนังสือพิมพ์ในห้องสมุด และรวบรวมส่งพร้อมทั้งระบุชื่อหนังสือ ฉบับที่และหน้าที่คัดออกมา จำนวน 3 สำนวน เพื่อให้ครูคัดเลือกสำนวนตัวอย่างติดบอร์ดให้เพื่อนนักเรียนทำความเข้าใจอีกครั้ง (จบคาบที่ 11)

9. อภิปรายกันถึงงานที่นักเรียนได้รับมอบหมายกัน และสรุปความเข้าใจในเนื้อหาอีกครั้งหนึ่ง และให้ทำแบบฝึกการใช้คำที่มีความหมายตรงและโดยนัยเป็นการทดสอบความเข้าใจ (จบคาบที่ 12)

สื่อการเรียน

1. พจนานุกรม
2. แบบฝึกหัดการใช้คำ

การประเมินผล

1. การบอกความหมายและอธิบายลักษณะคำ
2. การแต่งประโยค
3. การทำงานที่มอบหมาย
4. การเน้นความสำคัญของความหมายของคำ

คาบที่ 13

เรื่อง รูปลักษณะของคำในภาษาไทย

จุดประสงค์ทั่วไป

1. ให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของคำมูล คำซ้ำ คำซ้อน และคำประสม
2. ให้นักเรียนรู้จักใช้คำชนิดต่าง ๆ ดังกล่าว

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะของคำต่าง ๆ ได้
2. นักเรียนสามารถบอกถึงความจำเป็นในการใช้คำเหล่านี้ได้
3. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างและแต่งประโยคจากคำเหล่านี้ได้

เนื้อเรื่อง

รูปลักษณะของคำในภาษาไทย

เราแบ่งได้เป็นคำมูล คำซ้ำ คำซ้อน คำประสม

คำมูล นั้นมีได้ตั้งแต่ 1 พยางค์ขึ้นไป มีความหมายในตัว จะเป็นคำไทยแท้หรือภาษาอื่นก็ได้ แต่ถ้ามียหลายพยางค์เมื่อแยกพยางค์ออกจะไม่มี ความหมายหรือไม่มีคำ ความหมายเดิมอยู่เลย เช่น พ่อ กิน มะพร้าว ชมัน ละล่ำละลัก กะละมัง

คำประสม เป็นคำที่สร้างจากคำมูล ทำให้เกิดความหมายใหม่ โดยมีคำ ความหมายเดิม เช่น ดอกเบญจ คาวเทียม ผู้อำนวยการ หูลกระหม่อม เข้าใจ ทอดพระเนตร ใจดี ขึ้นฉ่า หัวคิ้ว

คำซ้อน เป็นคำประสมประเภทหนึ่งซึ่งมีลักษณะอันประกอบด้วยคำที่มีความหมายทำนองเดียวกัน 2 คำประสานกันอยู่ เช่น กักขัง เพิ่มเติม บุกรุก ละเลย สดใส และความหมาย 2 คำ หรือ 4 คำเรียงกัน โดยใช้ไม้ยมกแทนคำหลัง และเวลาอ่านต้องออกเสียงติดกัน เช่น ไกล ๆ คำ ๆ เด็ก ๆ นิด ๆ หน่อย ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูพิจารณาคำที่มีทั้งคำมูล คำซ้ำ คำซ้อน และคำประสม บนแผ่นป้ายคำสำคัญ คำมูล เช่น ชาย ทอย กระจก สายชู ทะมึคทะแม่ง พะอืดพะอม บุโรหิต ระส่ำระสาย คำซ้ำ เช่น ไกล ๆ ลุก ๆ คืบ ๆ ลุก ๆ คำซ้อน เช่น กักขัง ขมขู ฟั่นฟู ฟ่อนรำ คำประสม เช่น รถไฟ บ้านเช่า แปรงสีพื้น ทองฟ้าจำลอง
2. ให้นักเรียนสังเกตคำเหล่านี้ร่วมกันโดยครูอธิบายถึงความหมายต่าง ๆ พร้อมกับบอกชนิดของคำให้นักเรียนสังเกตลักษณะและสรุปเป็นคำจำกัดความของคำทั้ง 4 จำพวกดังกล่าว
3. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างคำชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวประเภทละคำ แล้วช่วยกันพิจารณาแก้ไขในคำที่เข้าใจผิดยกมาและให้นักเรียนบอกถึงความจำเป็นในการใช้คำเหล่านี้
4. ครูให้นักเรียนแต่งประโยคโดยใช้คำจำพวกต่าง ๆ คนละ 1 ประโยค ต่อคำ 1 ชนิด ส่งครูเพื่อตรวจข้อผิดเพื่อซ่อมเสริมให้ต่อไป

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรคำ
2. แผ่นป้ายคำสำคัญ

การประเมินผล

1. การตอบคำถามเกี่ยวกับความจำเป็นในการใช้คำจำพวกต่าง ๆ
2. การยกตัวอย่าง การอธิบายลักษณะคำ
3. การแต่งประโยคซึ่งทำเป็นแบบฝึกหัด
4. ความสนใจในการเรียน

คาบที่ 14

เรื่อง คำสมาส

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. ให้นักเรียนรู้และเข้าใจการสร้างคำสมาส
2. ให้นักเรียนรู้และเข้าใจการให้ความหมายคำสมาส
3. ให้นักเรียนได้ทดลองใช้คำสมาสในการแต่งประโยค

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับการสร้างคำสมาสได้
2. นักเรียนสังเกตลักษณะของคำสมาส แล้วอธิบายหรือชี้บ่งได้ว่าคำใดเป็นคำสมาส เพราะเหตุใด
3. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างประโยคที่มีคำสมาสร่วมอยู่ด้วยและบอกความหมายได้

เนื้อเรื่อง

คำสมาสได้แก่คำที่เกิดจากการนำคำภาษาบาลี สันสกฤต มารวมกันแล้วเกิด
ความหมายใหม่ แต่ยังมีคำความหมายเดิมอยู่ เวลาแปลความหมายให้แปลจากหลังไป
หน้า เช่น กิจกรรม การาศาสตร์ นุชนชาติ บัณฑิตวัย หัตถศึกษา

ก็จะแยกคำบางคำให้เห็นลักษณะการเข้าสมาส

พุทธธรรม = พุทธ + ธรรม (คำสอนของพระพุทธเจ้า)

พันตแพทย์ = พันต + แพทย์ (หมอบำพัน)

วีรชน = วีร + ชน (ผู้กล้าหาญ)

ข้อสังเกต

ความหมายของคำสมาส คำหลักมักจะอยู่หลังคำที่บอกลักษณะในการแปลศัพท์
ส่วนใหญ่จะแปลจากหลังไปข้างหน้า เพราะคำบาลีสันสกฤต คำขยายจะอยู่หน้าคำที่ถูกขยาย
เช่น กาฬทวีป = ทวีปดำ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูตั้งคำถามว่า คำที่ยกตัวอย่างให้นักเรียนเป็นคนเป็นคำชนิดใด ให้นักเรียนทุกคนตอบโดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมจากการเรียนวิชาหลักภาษา
2. ให้ความหมายของคำที่ยกไว้บนกระดานคำด้วย แล้วให้นักเรียนสังเกตลักษณะของคำและการแปลความหมาย
3. ครูแยกคำจากตัวอย่างที่ยกให้นักเรียนคนคำให้นักเรียนดูและช่วยกันทดลองแยกตัวอย่าง
4. นักเรียนสรุปลักษณะของคำสมาสจากบทเรียนที่ผ่านมาแล้วช่วยกันยกตัวอย่างคำสมาส โดยคือขึ้นต้นคำให้ เช่น ให้หาคำสมาสที่ขึ้นต้นด้วย เอก... จตุ... วิทยา... ศิล... เป็นต้น และนอกจากนั้นให้หาคำมาเติมหน้าศัพท์ที่กำหนดให้ และให้มีความหมายอย่างสมาส เช่น ...กร ...กรรม ...อาลัย ...ศาสตร์
5. ให้นักเรียนลองหักแยกคำที่ครูระบุให้ดูว่าเกิดจากคำใดสมาสกัน เช่น สามัคคีเภท อุคมคติ ราชการ มหาวาตภัย อัศศิภัย ราโชบาย ทูตานุทูต

สื่อการเรียนรู้

1. ตัวอย่างคำต่าง ๆ
2. เอกสารแบบฝึกหัด (สำหรับครูเขียนลงบนกระดาน)

การประเมินผล

1. การสรุปลักษณะของคำและการให้ความหมาย
2. การยกตัวอย่างและการเติมคำ
3. ความสนใจในการเรียน

คาบที่ 15

เรื่อง ศัพท์บาลีสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. ให้นักเรียนรู้วาทศัพท์ที่มาจาก 2 ภาษานี้ในภาษาเดิมมีความหมายเดียวกัน แต่ไทยเรานำมาใช้ในความหมายที่ต่างกันเพื่อให้มีคำในภาษามีใช้มากขึ้น
2. ให้นักเรียนรู้ความหมายของศัพท์ภาษาบาลีและสันสกฤตที่ใช้กันบ่อย ๆ หลาย ๆ คำ และลองแต่งประโยคเพื่อการสื่อสารดู

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. ให้นักเรียนสามารถบอกเหตุผลของการนำศัพท์ใน 2 ภาษานี้มาใช้ในความหมายที่แตกต่าง ผิดเพี้ยนกันออกไป
2. ให้นักเรียนแต่งประโยคโดยใช้คำบาลีสันสกฤตจากคำที่ครูให้ความหมายไว้ และตามให้นักเรียนเปิดดูความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
3. ให้นักเรียนสามารถเปิดพจนานุกรมหาความหมายของคำศัพท์บาลีสันสกฤตได้ และสามารถบอกได้ว่าคำนั้นเป็นคำภาษาไทยใดโดยดูจากอักษรย่อที่ระบุไว้ในศัพท์ในพจนานุกรม
4. ให้นักเรียนลองเปลี่ยนคำที่ใช้ภาษาธรรมดามาใช้ศัพท์บาลีหรือสันสกฤตแทน

เนื้อเรื่อง

ศัพท์บาลีและสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย

ภาษาไทยเรามีการรับเอาคำจากภาษาต่างประเทศมาใช้มากมาย และส่วนใหญ่จะเป็นศัพท์ทางวิชาการหรือประเภทคำราชาศัพท์ หรือคำพื้นฐานธรรมดาที่มี คำศัพท์บาลี และสันสกฤตที่นำมาใช้นั้นในภาษาเดิมมีความหมายเดียวกัน แต่ไทยเรานำมาใช้ผิดเพี้ยนกันออกไป คือทำให้ภาษาไทยมีคำใช้มากขึ้นโดยปริยาย

ศัพท์	ความหมายและการใช้
ป. กิริยา	คำจำพวกที่แสดงอาการของนามและสรรพนาม
ส. กิริยา	การกระทำที่ในการเคลื่อนไหว มารยาท
ป. เขต	บริเวณที่แบ่งเป็นส่วน ๆ
ส. เกษตร	ที่นา ที่ดิน การเพาะปลูก เช่น การเกษตร
ป. วิชาการ	ความรู้ที่มีการลำดับขั้นตอนและอธิบายให้ผู้รู้เข้าใจตรงกัน
ส. วิทยาการ	ความรู้ที่อาศัยหลักวิชาการ
ป. วัตถุ	สิ่งของ, สิ่งที่มีสัณฐาน ขนาดและใช้ประโยชน์
ส. วัสดุ	สิ่งที้นำไปใช้ประกอบเป็นวัตถุ หรือเป็นอุปกรณ์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูนำบัตรคำศัพท์บาลีสันสกฤต และความหมายที่ให้ไว้บ้างคำให้นักเรียนดู และให้แต่งประโยคเป็นรายบุคคลโดยใช้คำเหล่านั้น และลองซักถามหาเหตุผลว่า เหตุใดคนไทยจึงรับมาใช้ในความหมายที่แตกต่างกัน

2. ให้นักเรียนเปิดหาความหมายและที่มาจากภาษาไทยจากพจนานุกรม แล้วใช้
สีเมจิกเขียนต่อในบัตรคำแล้วติดไว้บนกระดานป้ายคำ

3. ให้นักเรียนทดลองเปลี่ยนประโยคที่ใช้คำภาษาไทยธรรมดามาใช้ศัพท์บาลี
สันสกฤตแทน แต่ต้องให้มีความในการติดต่อสื่อสารเหมือนกัน และให้กระชับเป็นที่
เข้าใจง่าย

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรคำ
2. แผ่นป้ายคำ
3. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
4. เอกสารแบบฝึกหัด

สรุปประเมินผล

1. การบอกเหตุผลของการนำคำจากทั้ง 2 ภาษามาใช้ในความหมายต่างกัน
2. ควรให้ความหมายของคำศัพท์ที่มักใช้กันอยู่เสมอ ๆ
3. การใช้พจนานุกรม
4. การแต่งประโยคโดยใช้คำบาลี สันสกฤตแทนคำทั่ว ๆ ไป

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร
เรื่อง การสื่อสารของมนุษย์ ประโยคในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ
แบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร

ตาราง 6 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การสื่อสารของมนุษย์ ประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร คำและ
ความหมายของคำ

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	.33	.30	11	.40	.21	21	.30	.25	31	.25	.28
2	.30	.32	12	.33	.30	22	.25	.21	32	.24	.26
3	.34	.20	13	.32	.33	23	.21	.21	33	.20	.24
4	.42	.21	14	.22	.21	24	.28	.24	34	.22	.27
5	.29	.20	15	.27	.25	25	.27	.23	35	.20	.37
6	.37	.27	16	.32	.21	26	.22	.37	36	.22	.20
7	.37	.22	17	.35	.22	27	.32	.25	37	.22	.27
8	.27	.25	18	.30	.24	28	.30	.24	38	.26	.23
9	.32	.21	19	.32	.24	29	.32	.29	39	.20	.37
10	.38	.32	20	.20	.33	30	.35	.27	40	.27	.23

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การสื่อสาร
ของมนุษย์ ประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ ฉบับนี้มีความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.81

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเจตคติ

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	9.5	13	8.6
2	10.0	14	10.0
3	7.2	15	9.0
4	9.1	16	6.9
5	8.7	17	7.8
6	8.5	18	8.0
7	8.3	19	7.6
8	8.4	20	8.6
9	7.1	21	9.6
10	11.5	22	7.3
11	11.1	23	7.3
12	8.4	24	8.7
		25	6.7

p .001

แบบสอบถามเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.99

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา หลักภาษาเพื่อการสื่อสาร
เรื่อง การสื่อสารของมนุษย์ ประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร คำและความหมายของคำ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด
ในกระดาษคำตอบ
 2. แต่ละข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว
 3. แบบทดสอบฉบับนี้ให้นักเรียนทำในเวลา 50 นาที
1. ข้อใดไม่จัดเป็นการสื่อสาร
 - ก. การเล่านิทานให้เด็กฟัง
 - ข. การหาเสียงของยูแทนราษฎร
 - ค. การแสดงสีหน้าให้เพื่อนรู้ว่าเบื่อ
 - ง. การบันทึกเพลงลงเทปเก็บไว้ฟังยามว่าง
 - จ. การโฆษณาขายสินค้าในรายการโทรทัศน์
 2. เคยาเดินไปปิดหน้าต่างห้องสมุด เมื่ออาจารย์อนงค์สั่ง จากเหตุการณ์นี้เกิดอะไรขึ้นบ้าง
 - ก. เกิดการส่งสาร และการรับสาร
 - ข. เกิดการส่งสาร และการเข้าใจผิด
 - ค. เกิดการส่งสาร การรับและตอบสนองสาร
 - ง. เกิดการรับสาร การส่งสารและเข้าใจสาร
 - จ. เกิดการส่งสาร การรับสาร การเข้าใจในสาร และการตอบสนองสาร

3. การสื่อสารมักไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุใดมากที่สุด
 - ก. ความยากของตัวสาร
 - ข. ความไม่เข้าใจในสาร
 - ค. ความไม่ชัดเจนของตัวสาร
 - ง. ความไม่รับผิดชอบของผู้ส่งสาร
 - จ. ความรู้ลึกของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสาร
4. ท่านจะทำอย่างไร ถ้าได้รับเชิญไปอภิปรายในเรื่องที่ท่านถนัด และท่านมีเวลาเตรียมตัวเพียง 25 วัน แต่ท่านเป็นคนพูดไม่เก่ง
 - ก. เตรียมร่างคำพูดเพื่อขึ้นไปอ่าน
 - ข. หອງจำเรื่องที่จะพูดไว้จนคล่อง
 - ค. ศึกษาหลักการอภิปราย แล้วพยายามฝึกพูด
 - ง. คิดขอให้เพื่อนไปพูดแทนโดยจกเนื้อเรื่องให้
 - จ. พยายามเลียนแบบนักพูดที่ท่านคิดว่ามีชื่อเสียง
5. ท่านควรทำสิ่งใดเป็นอันดับแรก ถ้าท่านไม่สามารถสื่อความหมายให้เพื่อนเข้าใจได้
 - ก. พูดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
 - ข. หดึกเสียงการเป็นผู้พูดเสีย
 - ค. เลิกสนทนากับเพื่อนคนนั้นเสีย
 - ง. ปรับปรุงสุมเสียงให้น่าฟังและน่าสนใจ
 - จ. สรรวจขอบกพร่องในการใช้ภาษาของท่านก่อน เพื่อหาทางปรับปรุง
6. ข้อใดมิได้เป็นการส่งสาร
 - ก. การเขียนจดหมายถึงเพื่อน
 - ข. การกำกมือเรียกเพื่อนให้มาหา
 - ค. การอ่านทำนองเสนาะให้เพื่อนฟัง
 - ง. การนั่งยิ้มเพียงคนเดียวขณะฟังเพลง
 - จ. การส่งสัญญาณไฟเขียว ไฟแดงเมื่อมีการจราจร

7. ท่านจะส่งสาร โดยวิธีใด เมื่อต้องการให้เพื่อนของท่านมาหาท่าน ในกรณีที่ท่านและเพื่อนอยู่คนละฝั่งถนน และเขากำลังมองมาที่ท่านพอดี
- ยื่นให้
 - ชักคิ้วให้
 - กวักมือเรียก
 - เรียกชื่อของเพื่อน
 - ตะโกนเรียกเสียงดัง ๆ ให้มาหา
8. การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพที่สุด เมื่อเกิดสิ่งใดหลังจากการสื่อสารนั้น
- การส่งสาร
 - การรับสาร
 - การตอบสนองสาร
 - การปรับปรุงตัวสาร
 - การปรับปรุงตัวผู้ส่งสาร
9. ข้อใดไม่ใช่สารประเภทให้ความรู้
- บทความจากหนังสือพิมพ์
 - เพลงปลุกใจให้เกิดความรักชาติ
 - ป้ายบอกชื่อต้นไม้ในสวนสาธารณะ
 - การ์ตูนประกอบคำบรรยายเรื่องอาชีพ
 - เอกสารประกอบการเรียนวิชาหลักภาษา
10. คำพูดต่อไปนี้ จัดเป็นสารประเภทใด "ทางโรงเรียนน่าจะทำกล่องรับคำร้องทุกข์ของนักเรียนเหมือนก่อน ๆ นะเธอ"
- ให้ความรู้
 - ข้อเท็จจริง
 - โน้มน้าวจิตใจ
 - ให้ความบันเทิง
 - แสดงความคิดเห็น

15. ประโยคใดที่ไม่จัดเป็นสารแสดงความคิดเห็น
- แม่ไม่ต้องการพรอกณมาขายจุ่มทองมา
 - ผมว่าศูนย์การค้าแห่งนี้ลืบทาคคนเกินไป
 - พระพุทธเจ้าตรัสว่าความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย
 - ผมเชื่อว่าสักวันหนึ่งเธอต้องใจอ่อนรักผมแน่
 - อะไรอะไรก็ไม่สำคัญเท่าการเป็นคนมีความสามารถ
16. สายสมรไม่ได้พบกับอาจารย์ยังยุทธเกือบ 10 ปี เมื่อพบกัน สายสมรควรจะกล่าวคำทักทายกับอาจารย์ของตนอย่างไร
- นั่นอาจารย์ยังยุทธใช่ไหมคะ โอ้โฮ ไม่ได้เจอกันเกือบ 10 ปีแล้วนะคะ
 - สวัสดีค่ะ ถ้าหนูจำไม่ผิดต้องเป็นอาจารย์ยังยุทธแน่ ๆ อาจารย์ยังหล่อเหมือนเดิม
 - อ้าว นั่นอาจารย์ยังยุทธนี่คะ จะไปไหนเหรอคะ เอ เราไม่พบกันมาเกือบ 10 ปีแล้วค่ะ
 - สวัสดีค่ะอาจารย์ เกือบ 10 ปีแล้วที่หนูไม่ได้พบอาจารย์ แต่ดูอาจารย์ไม่เปลี่ยนเลย
 - อาจารย์คะ อาจารย์ชื่อยังยุทธใช่ไหมคะ หนูว่าหนูจำไม่ผิด หน้าตาหล่ออย่างนี้
17. ประโยคบอกเล่า มักจะใช้เล่าเหตุการณ์ใด
- เหตุการณ์ในอดีตเท่านั้น
 - เหตุการณ์ในปัจจุบันเท่านั้น
 - เหตุการณ์ที่เกิดในอนาคตเท่านั้น
 - เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน
 - เหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบันหรืออนาคตก็ได้
18. คำว่า "อย่า" ในประโยคคำสั่งมักจะนำหน้าคำชนิดใด
- คำนาม
 - คำกริยา
 - คำอุทาน
 - คำบุพบท
 - คำวิเศษณ์

19. คำขวัญรียาคำใด ถ้าตามหลังคำว่า "ไม่" แล้วจะไม่ได้ใจความ
- ก. นา ข. จะ
ค. คอย ง. ต้อง
จ. อาจ
20. ข้อใดไม่เข้าพวก
- ก. ทำไมเด็กไม่อยู่บ้าน ข. ไม่มีใครอยู่หอพักเลย
ค. คุณเลี้ยงไม่ทราบเรื่องนี้ ง. คุณพอไปส่งอีกไม่ทัน
จ. อาจารย์เขาวินิไม่มาโรงเรียน
21. กลุ่มคำขยายในภาคประธานของประโยคต่อไปนี้เป็นข้ออะไร "คุณรุ่งเรืองที่อยูบ้านก้านั้น เป็นสายให้ตำรวจ"
- ก. คุณ ข. ที่อยู่
ค. ตำรวจ ง. เป็นสาย
จ. ที่อยูบ้านก้านั้น
22. ประโยคใดต้องการเลาถึง จำนวนรถบรรทุกน้อย
- ก. รถบรรทุกน้อยหลายคันเข้ากรุงเทพ
ข. รถน้อยหลายคันบรรทุกเข้ากรุงเทพ
ค. รถบรรทุกน้อยเข้ากรุงเทพตั้งหลายคัน
ง. รถบรรทุกหลายคันเข้ากรุงเทพบรรทุกน้อย
จ. รถกรุงเทพบรรทุกน้อยมากตั้งหลายคันนะ
23. ประโยคใดกล่าวเน้นถึงเวลา
- ก. เมื่อเข้าคุณแม่ไปกรุงเทพกับคุณน้า ข. คุณแม่ไปกรุงเทพเมื่อเข้ากับคุณน้า
ค. คุณน้าไปกรุงเทพกับคุณแม่เมื่อเข้า ง. ไปกรุงเทพเมื่อเข้ากับคุณแม่คุณน้า
จ. ไปกรุงเทพเมื่อเข้ากับคุณแม่คุณน้า

24. จากข้อความต่อไปนี้ ผู้พูดมีเจตนาอย่างไร "อนงค์ ห่อง ม.3/2 เรียนเก่ง"

- ก. บอกให้รู้ว่าอนงค์อยู่ห้องไหน
- ข. บอกผลการเรียนของอนงค์เท่านั้น
- ค. บอกให้รู้ว่านักเรียนที่อนงค์มีอยู่หลายคน
- ง. บอกให้รู้ว่าอนงค์คนที่เรียนเก่งอยู่ห้องไหน
- จ. บอกให้รู้ว่าอนงค์คนไหนจากจำนวนหลายคน

25. ข้อใดเป็นสำนวนที่แสดงความหมายโดยนัย

- ก. เส้าโทรเลขคันนี้สูง
- ข. นายเสียง นอมเหลือแต่กระดูก
- ค. ยางลบเคี้ยวนี้มีรูปร่างแปลกกว่าเคี้ยว
- ง. คุณสุกชอบทำตัวเป็นแมวเฝ้าปลาย่าง
- จ. มดแดงชอบเกาะกิ่งมะม่วงเวลามะม่วงสุก

26. พิกุลน้ำได้ลืก คำว่า "คำ" ในประโยคนี้เป็นคำชนิดใด

- ก. คำนาม
- ข. คำกริยา
- ค. คำบุพบท
- ง. คำสันธาน
- จ. คำสรรพนาม

27. จะเลือกสำนวนเปรียบเทียบสำนวนใด เติมลงในประโยคต่อไปนี้จึงจะถูกต้อง

"กำลังของพวกเราน้อย จะสู้เขาไหวหรือ มันจะเข้าทำนอง.....นะจื๊ววรรณ"

- ก. ชูมือเปิบ
- ข. สุกเอาเผากิน
- ค. รู้มากยากนาน
- ง. ไม้ซี้กงคไม้ซุง
- จ. เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ

28. นักเรียนจะใช้อักษรเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของคนร้าย ตามเหตุการณ์ต่อไปนี้
"คนร้ายพยายามหลบหนีตำรวจ แต่หนีไม่พ้น"
ก. จนใจ ข. จนมุม
ค. จนแต้ม ง. จนตรอก
จ. จนปัญญา
29. ข้อใดเป็นคำประสม
ก. ตะปู ข. สายชู
ค. โหระพา ง. แปรงสีฟัน
จ. สละระแนง
30. ข้อใดเป็นคำซ้อน
ก. สีซ้ำ ข. เด็ก ๆ
ค. กักขัง ง. ลูกน้ำ
จ. มะยม
31. รุปลักษณะของคำใดต่างจากข้ออื่น
ก. ใจดี ข. ใจล้น
ค. ใจเย็น ง. ใจน้อย
จ. ใจอ่อน
32. ปัญหาที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการใช้คำในการสื่อสารมักเกิดจากสิ่งใดมากที่สุด
ก. การใช้คำฟุ่มเฟือย
ข. การออกเสียงความกดต่ำ
ค. การใช้คำยากแก่การเข้าใจ
ง. การใช้คำภาษาถิ่นมาปะปนมาก
จ. การใช้คำไม่ตรงตามความหมาย

39. คำว่า "การศาสตร์" เป็นคำชนิดใด

ก. คำมูล

ข. คำซ้ำ

ค. คำซ้อน

ง. คำสมาส

จ. คำประสม

40. จะเลือกคำในข้อใด เติมลงในช่องว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

"ปัจจุบัน ก้าวหน้าขึ้นมาก ความเจริญก้าวหน้าด้าน เพิ่มขึ้น
มีสิ่งแปลกใหม่และ เพิ่มมากขึ้นด้วย"

ก. วิทยาการ - วัตถุ - พิศดาร

ข. วิทยาการ - วัตถุ - พิศดาร

ค. วิทยาการ - พัสด - วิตถาร

ง. วิชาการ - พัสด - พิศดาร

จ. วิชาการ - วัตถุ - วิตถาร

แบบสอบถามเจตคติ
ต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงในความรู้สึกของท่าน

ข้อความ	ความรู้สึก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นวิชาที่น่าสนใจที่สุด						
2. วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนเป็นคนรอบคอบ						
3. วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารไม่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของนักเรียนเลย						
4. นักเรียนสามารถนำความรู้จากวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารไปใช้ประโยชน์						
5. วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารช่วยให้ผู้เรียน ฟัง พูด อ่าน เขียน อย่างมีประสิทธิภาพ						

ข้อความ \ ความรู้สึก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
16. นักเรียนต้องการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารมากที่สุดเท่าที่จะมากได้					
17. วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นวิชาหนึ่งที่นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน					
18. เมื่อได้ยินคำว่า หลักภาษาเพื่อการสื่อสารนักเรียนไม่ชอบเลย					
19. วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษามากขึ้น					
20. วิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารทำให้นักเรียนมีความละเอียดในการใช้ภาษามากขึ้น					
21. นักเรียนรู้สึกว่าไม่มีวันที่จะเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารให้ได้ดี					
22. นักเรียนภูมิใจที่มีโอกาสเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร					
23. นักเรียนได้วัดความสามารถในการใช้ภาษาของตนเมื่อได้เรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร					

ข้อความ	ความรู้สึก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
24. นักเรียนมักทำงานอื่นมาทำในชั่วโมง หลักภาษาเพื่อการสื่อสาร						
25. ถ้าให้อิสระในการเลือกวิชาเรียน นักเรียนจะไม่เลือกเรียนวิชาหลักภาษา เพื่อการสื่อสาร						

